HIMLER MÁRTON

Az Office of Strategic Services
magyar osztályának vezetője

IGY NÉZTEK KI

A MAGYAR NEMZET SIRÁSÓI

A magyar háborus bünösök amerikaiak előtt tett vallomásának hiteles szövege

$3.50

Published by
ST. MARKS PRINTING CORP.
80 Fourth Avenue
New York, N. Y.

Copyright, 1958, by Martin Himler

Minden jog fenntartva

Printed in the United States of America

TARTALOMJEGYZÉK:

Dr. Pál Ernő	5
Előszó	7
Miért?	11
Háborus bünösök	19
Horthy Miklós	26
A KIHALLGATASOK	
Szálasi Ferenc	31
Bárdossy László	47
Imrédy Béla	51
Antal István	89
Szőllősy Jenő	97
Vajna Gábor	100
Kolozsváry Borcsa Mihály	107
Bodonyi csendőrkapitány	114
Jaross Andor	117
Hellebronth Vilmos	123
Kunder Antal	130
Gömbös Ernő	136
Omelka Ferenc	141
Hain Péter	146
Sztojay Döme	160
Reményi-Schneller	163
Endre László	174
Feketehalmi-Czeidner	185
Zöldi Márton	189
Bram Károly	191
Vége a munkámnak	193
Mi következhet?	194

A magyar nemzet történetének legsötétebb napjaira, s legelvetemültebb embereire vet e könyv világot, s a jövő történetirói hálásak lesznek, hogy a szerző gondoskodott annak kiadásáról.

Megállapitható belőle, hogy milyen könnyü fajsulyu egyének, milyen hozzáértés és felelősség nélkül, milyen morális gátlás nélkül kormányozták a legválságosabb időben Magyarországot.

A felelősség érzet és az erkölcsi gátlás teljes hiányában küldtek a megdöbbent és megborzadt világ szemeláttára félmillió ártatlan embert máglyahalálba, és sülyesztették a nemzetet orosz rabságba.

A világtörténelem arra tanit bennünket, hogy értelmesen kormányzott kis nemzetek nemzetközi viharok, háboruk idején igyekeznek semlegesek maradni.

Magyarország sietett a nagyhatalmak háborujába belépni, bár azt semmi nemzeti érdek nem kivánta, aminthogy akkor azt Hitlerék sem kivánták.

A magyar hadüzenetet tudvalevőleg az orosz kormány azzal adta vissza a magyar követnek, hogy fontolják meg a dolgot még egyszer, ne lépjenek erre a végzetes utra, mert a két nemzetnek semmi baja egymással.

A magyar kormány hajthatatlan maradt.

S hogy sem az akkori orosz józanság, sem a józan magyar közvélemény ne állhasson a háboru utjába, példátlan csalással megfelelő "incidenst" csináltak.

Orosz márkával meghamisitott repülőgépekkel elkezdték Kassát bombázni.

Valósággal bezsarolták magukat abba a háboruba, amelyben részvételüket akkor egyik nagy hadviselő fél sem kivánta, s azzal a magyar nemzet sirját megásták.

S nem fogadták el a visszavonulás felkinált lehetőségét akkor sem, mikor a románok a háboruból kiléptek, s mikor hasonló magyar elhatározásért a nyugati szövetségesek "Erdély egy részének a lehetőségét . . ." kinálták.

A kierőszakolt háboru következménye, hogy ma a magyar

nemzet a győztes oroszok rabságában sinylődik; az Auschwitzban elégetett félmillió magyar emléke évszázadokon át sötét árnyat fog vetni a magyar nemzetre.

A könyv leghasznosabb része annak a megvilágitása, hogy a szörnyü bünt nem a nemzet akaratából követték el, akik rávetemedtek a modern történelem legnagyobb gonosztettére. Hogy az emberi mivoltukból kivetkőzött gonosztevőket maga a nemzet vonta felelősségre.

Himler Márton felbecsülhetetlen szolgálatot tett a magyar nemzetnek, mikor Jackson U.S. Supreme Court birót — a nürnbergi Nemzetközi Bíróság főügyészét — és Donovan generálist rábirta, hogy fogadják el Key generális inditványát, s a háboru magyar bünöseit Nürnberg helyett küldjék Magyarországba.

New York, 1957 december.

Dr. Pál Ernő

ELŐSZÓ

Mikor az Office of Strategic Services (Stratégiai Hivatalok Szolgálata) salzburgi főparancsnokától, néhai Howard Chapin ezredestől engedélyt nyertem, hogy a magyar háborus bünösök kihallgatásáról felvett jegyzőkönyveket — miután azokat már a magyar kormány ügyészei is megkapták — lemásolhassam magamnak, s megtarthassak pár olyan okmányt, amelyekre a magyar ügyészségnek nem lehetett szüksége, nem voltam vele magam sem tisztában, hogy átadom-e azokat valaha a nyilvánosságnak.

1946-ban, mikor különösen a magyar protestáns egyházak nyilvánosan elismerték, hogy a magyar zsidóság ellen bünt követtek el, arra gondoltam, hogy ha az emberiségnek és különösen a magyar népnek nem is szabad a borzalmakat feledni, ha még egyszer normális légkörben kivánunk élni, a szörnyü tömeggyilkosságokat előbb-utóbb megbékülésnek vagy legalább megnyugvásnak kell követni.

Ezt a megbékülési folyamatot, vagy legalább annak kezdetét láttam abban is, hogy a német nemzet a Németországba hurcolt és életben maradt zsidóknak egyénenként, s a feltámaszthatatlan zsidók emlékére Izraelnek kártérítést fizet, bünösségének teljes beismeréséül.

S éveken át az volt az érzésem, hogy a megbékülés gyorsabban eljöhet, ha ilyen s hasonló emlékekről minél kevesebbet beszélünk.

Ha most mégis rászántam magam, hogy ezeket az adatokat közöljem, annak nem az az oka, hogy személyem és a velem dolgozott hüséges munkatársaim ellen a büntetés nélkül világszerte szökött gonosztevők és azoknak elvbarátai a legalpáribb rágalom hadjáratot folytatják, amely néhai Galambos József katolikus plébános vezetésével kezdődött. Nekem és munkatársaimnak állandó elégtétel, hogy miféle elemek gyülöletét sikerült megnyernünk.

Az sem birt volna rá, hogy ez a társaság különböző cimen hazám minden hivatalos fórumán denunciáltatni próbált. Ezt a

tulajdonságukat hazulról hozták magukkal, s egymás ellen is szorgalmasan gyakorolják. Természetesen a sorozatos feljelentéseiket minden fórumon a legnagyobb megvetéssel fogadják. De meg kellett szólalnom, mert ugyanezek az elemek állandóan a történelem meghamisitásán dolgoznak, amit meg kell gátolnom. Meg kell gátolnom, mert lojális polgára vagyok hazámnak, büszke vagyok Amerikára és amerikai voltomra, s nem engedhetem meg, hogy Amerikát vagy annak bármely hivatalos szervét hazug vádakkal illessék.

S meg kell gátolnom, mert tagja vagyok — s az is fogok életem végéig maradni — annak a magyar kulturközösségnek, amelyre egy csomó külföldre szökött gonosztevő és a velük egy huron pendülő elvtársaik a legszörnyübb bünök ódiumát akarják rákenni.

Az emlitett ocsmány és bünös sajtóhadjárat azt akarja a történelembe csempészni, hogy az Egyesült Államok hadserege vagy annak bármely tagja vagy alakulata bünös magyarokat a Sovjet Magyarországon müködött parancsnokságának adott át. Ez az állitás éppen olyan tudatos hazugság, mint az, hogy haza toloncolt ezrekről beszélnek.

Egyetlen magyart amerikai közegek nem adtak az oroszok kezére.

Köztudomásu, hogy a háborut követő első választás Magyarországon szabad volt, hogy a magyar nemzetnek volt egy szabad koalíciós kormánya.

Az oroszok minden nyugati szövetségese, tehát az Egyesült Államok kormánya is bizott benne, hogy a Sovjet nem fogja a yaltai egyezményeket megszegni, s hogy a párisi békeszerződések után a Sovjet csapatok kivonulnak az országból.

Mikor a U.S. hadseregének főparancsnoksága eleget tett a magyar kormány kérésének, letartóztatta és kiadta azokat a gonosztevőket, akik a nemzet sirját megásták, akik százezreket küldtek máglyahalálra, akik a magyar javakat, a gyárak felszereléseit, a raktárak áruit, a méneseket és gulyákat elrabolták az országból, akik négyezer (ezuttal "árja") magyar nőt szállitottak a német hadsereg tábori bordélyházaiba, akik százezreket tettek földönfutókká, az akkor a hatalmat kezében tartó koalíciós kormány kérésének tett eleget, s felettük nem az oroszok, hanem magyar birók itélkezhettek és itélkeztek.

Jellemző a gonosztevők hitvány gyávaságára, hogy ocsmány sajtó kampányuk kapcsán soha egyetlen szóvel sem merik Eisenhowert, néhai Jackson Supreme Court főbirót és Donovan generálist, akik a foglyok letartóztatását és hazaküldését elrendelték, támadni; ahogy hasonló gyávasággal hallgatnak a budapesti Allied Control Commission (Szövetséges Ellenőrző Bizottság) amerikai főparancsnokáról, Key generálisról is, aki a gonosztevők kiadását jóformán naponta táviratilag sürgette.

Mikor Jackson biró és Donovan generális rám bizták az egyáltalán nem gusztusos szerepet, hogy a hadsereg különböző egyedei által már elfogott gonosztevőkön kivül adjam ki az elfogatási parancsot mindazok ellen, akiket a magyar hatóságok kikértek, s rajtuk kivül mindazok ellen, akiket a szövetséges hatalmak által a háboru alatt megszabott "háborus bünökben" vétkesnek találok, hogy őket a Nürnbergben tartott tárgyalásokra előkészitsem, csatlakoztam — és örülök, hogy csatlakoztam — Key generális kéréséhez és Donovan generális álláspontjához, hogy Nürnberg helyett itélkezzék a magyar hatóság felettük.

Előre éreztem, hogy Nürnbergben való elitéltetés esetén egyik-másik itéletben Magyarországon esetleg tévedéseket találnak, hogy idegen hatalmak által elitélendő bünösök büneit a nemzet tisztán nem látja. De különösen azért igyekeztem Jackson birót, s rajta keresztül Eisenhower főparancsnokot erre az elhatározásra birni, mert ugy éreztem, hogy a magyar nemzetnek jussa van itélkezni felettük.

Csak ez adhatott módot rá, hogy ne az egész magyar nemzet álljon a világ előtt azokkal a bünökkel terhelve, amelyek a zsidó vallásu magyarok százezreit elvitték Auschwitzbe, hanem csak azok a gonosztevők, akik ezt a mérhetetlen gyalázatot ráhozták a nemzetre.

Jussa volt a nemzetnek, hogy maga itélkezzék és igy dokumentálja a világnak, hogy nem az a nemzet felelős a tömeggyilkosságért, amelynek annyi sok ezer keresztény tagja hajlandó volt a legnagyobb személyes veszélyek közt a halálra szánt áldozatokat védelmezni, bujtatni, hanem az a söpredék, amely százezreket küldött halálba, hogy alkalma legyen rabolni.

Mikor tehát a büntudatos lelkiismeret által üldözött rablók, gyilkosok és rablógyilkosok, valamint elvbarátaik nemzeti mártirokká próbálják az elitélt és részben kivégzett bűntársaikat

avatni, a legsulyosabb bünt követik el a saját nemzetük ellen, amelyről nem tehető fel, s jó akaratu emberek nem is hajlandók feltenni, hogy bünrészességet kivánna vállalni, s a véres kezü gyilkosok neveit mártirokként akarná a magyar történelem könyvébe beirni.

Elhatározásom helyességéről meggyőzött az a felirat, amelyet Márton Áron püspök helyettese a szörnyü emlékü Sztójayhoz intézett, amelyben az egyháznak ez a kiváló főpapja erélyesen emelte fel szavát a borzalmak ellen, s amelyet az olvasók megtalálnak e könyvben, miután feletteseim engedélyével azt — néhány más okmánnyal — megtarthattam magamnak.

Az annyi üldöztetést szenvedett katolikus főpap nem sejthette akkor, hogy néhány éven belül akad egy másik katolikus pap (néhai Galambos József), aki a püspök által megbélyegzett tömeggyilkosokból mártirokat próbál csinálni.

Mindig örömömre fog szolgálni, hogy Key és Donovan generálisok, valamint az én szerény érveim Jackson birót és Eisenhowert a foglyok hazaküldésére rábirták; ami számomra azért volt külön öröm, mert igy tovább nem kellett a fogságban volt egyének külön kihallgatását folytatnom, bár ez hiányt jelent könyvemben.

* * *

Fel akarom ezt az alkalmat arra használni, hogy még egyszer hálás köszönetet mondjak mindazoknak a bajtársaimnak, akik a ránk bizott undoritó munkánkat olyan lojálisan, sokszor éjjel-nappal dolgozva végezték, s akik éppen olyan szánakozó megvetéssel fogadják a személyük ellen intézett rosszhiszemü handabandát, mint e sorok irója.

Érthető, hogy közülük különös dühhel leghüségesebb munkatársamra Herczeg Bélára támadnak, mert ő személyesen ismerte a foglyok legnagyobb részét, miután müködésüket Magyarországon hosszu ideig személyesen szemlélte, s igy legértékesebb tagja volt a magyar osztálynak.

Hasonló gyülölettel szokták emlegetni Granville György barátomat és bajtársamat, a U.S. Hetedik Hadseregének volt hadnagyát, mert csak az ő erős akaratának és szivós munkájának köszönhető, hogy a magyar Szent Korona nem maradt véglegesen nyilas árulók kezében.

MIÉRT?

Mikor az elfogott magyar gonosztevők kihallgatását folytattam, állandóan arra a kérdésre kerestem feleletet, amit már 1938-ban Magyarországon is kérdeztem állandóan magamtól, s amivel voltaképpen az egész megdöbbent civilizált világ nem volt tisztában:

"Mi vitte rá az állitólag keresztény, állitólag Krisztus tanait követő szörnyetegeket arra a borzalmas utra, amely Auschwitznál végződött?"

Ezt kérdeztem magamtól gyötrelmes éjszakákon, mikor olaszországi állomáshelyemen pontosan tudtam, hogy pld. ma üritik ki a Nógrád megyei ghettót. Ma viszik el a többi szerencsétlen halálra szánt áldozatokkal együtt azt a nővéremet, akinek a férje két heti házasság után az első világháboruban hősi halált halt a hazáért. És keserü gunnyal kérdeztem önmagamtól, hogy vajjon meghuzzák-e érte Mátraverebély lakósai a lélek harangot; azt a harangot, amire tőlem kértek és kaptak 540 dollárt az első háboru után, mert a régi harangjukból ágyut csináltak. S nem tudtam gondolt-e akkor Mátraverebélyben az a több tucatnyi iskolatársam, akiket az első háboru elején elfogtak, a szibériai fogságukra, ahol én őket négy éven át Amerikából uri módon eltartottam.

Amikor a Heves megyei, Vas megyei ghettók áldozatait elvitték — s én minden nap pontosan tudtam, hogy mi történt aznap Magyarországon — a többi testvéreimre gondoltam. Akik közül négy bátyám kitüntetéssel harcolt az első világháboruban, s közülük egy megvakult, egy hősi halált halt. Akik közt volt még egy hadi özvegy, és akik — testvéreim, azok házastársai, gyermekei és unokái, tehát közvetlen vérrokonaim — 47 áldozatot adtak Auschwitz-nek.

Megértettem, hogy nehéz időkben, szociális forrongások és forradalmak közben nagytőkések, iparfejedelmek, bányamágnások, bankárok ellenszenvet váltanak ki a tömegből, de az Auschwitz-ban elégetett százezrek kilencven százaléka, csakugy mint a én bátyáim, sógoraim, iparosok, kis emberek voltak, akik ke-

nyerüket két kezük munkájával keresték. S emberi felfogás meg nem értheti, hogy mit véthettek például a csecsemők, akiket szüleikkel együtt dobáltak a kemencékbe.

Nem értettem, nem érthettem hosszu ideig, hogy mi birhatta egy kulturnemzet akármilyen söpredékekből álló csoportját arra a lemérhetetlen lelki züllésre, amely évszázadokra szóló szégyent boritott a saját nemzetükre, s amely fölött az egész világ megborzadt. Hogy mi váltotta ki belőlük azt a leirhatatlan és kimondhatatlan, sőt normális emberek előtt szinte elképzelhetetlen brutalitást, amely fölött a megfizetett bérgyilkosok is megborzadtak, s amely ellen két izben is tiltakoztak a magyar kormánynál.

A kihallgatások során erre a kérdésre igyekeztem szüntelenül feleletet találni, de a kihallgatott egyének mindannyian gyáván és hitványul vinnyogtak, egynek sem volt annyi önérzete, hogy tetteikért a legparányibb felelősséget vállalták volna, hogy meggyőződéseiket védelmezték volna; valamennyien igyekeztek büneikért a felelősséget másokra háritani, hol Horthyt, hol a németeket, hol saját büntársaikat vádolták. (S ilyen gyáva szemetekből próbálnak ma megmenekült büntársaik nemzeti mártirokat csinálni!) Akik a deportálások idején fennhangon és gőgösen irták és szavalták, hogy ezt a borzalmat nem Hitler, hanem ők hozták Szegedről a világra, most más hurokat pengettek, csak éppen azt nem állitották magukról, hogy ők valamennyien szerették és pártolták a zsidókat.

S mert ma sem birok és nem vagyok hajlandó arra a megálllapodásra jutni, amiről 1947-ben Rómában Msgr. Villányi igyekezett meggyőzni, hogy t.i. a magyar nép kollektive lenne Európában a legmélyebbre lezüllve, kérdésemre csak egyetlen feleletet tudtam találni.

Raboltak, s mert a züllésre vezető uton nehéz megállni, még többet akartak rabolni, tehát — gyilkoltak.

Budapesten jártam, mikor a második zsidótörvény a jobb állásokon kivül minden üzleti lehetőséget elvett a zsidóktól, s könyörögve kérte a kormány a dzsentriket, hogy képezzék át magukat üzletre, s erre a célra mindenkinek 3000 pengő kiutalását igérték.

Senki nem akart jelentkezni, mert a munka továbbra is

büdös volt az urak szemében, s ők már látták Németországban, hogy egy védtelen kisebbséget teljesen ki is lehet rabolni.

Volt igazuk abban, hogy az antiszemitizmus Szegeden vagy Szeged idejében kezdődött. Azok a magyar urak, akik a néppel azt énekeltették, hogy "Aldjon vagy verjen sors keze, itt élned s halnod kell . . .", Trianon után a népet Erdélyben és Felsőmagyarországon otthagyták, befutottak a megcsonkitott országba, s a dzsentrik született jogánál fogva követelték eltartásukat a megnyomoritott országtól.

S mert a vármegyék, a munkakerülő dzsentrik vadászterületei összezsugorodtak, hajlandók voltak más jól fizetett állásokba is beülni. Kikényszeritették hát az első zsidótörvényt, hogy bezsarolhassák magukat zsidó vállalatokhoz "kirakat gój"-oknak. A zsidótörvények kikényszeritéséhez természetesen féktelen országos uszitás volt szükséges, lassan megmételyezték a levegőt az egész országban, s elhitették a polgárok nagy részével, hogy "zsidókérdés" volt, s annak megoldása hozta volna el a jobblétet.

A kirakat-gójok nem érezték egészen jól magukat, mert zsidóktól kellett a kizsarolt fizetéseket átvenni, s egyébként is sokkal csábitóbbnak látszott az egész kirakatot, sőt az egész üzletet átvenni. Az addig uralkodó osztály, a magyar arisztokrácia szivesen adta át Gömbös utján ennek a társaságnak a hatalmat, mert neveltségük nem engedte meg, hogy az égő antiszemitizmusért az ódiumot vállalja, de szivesen fogadta annak előnyeit a maga számára.

Sem a többnyire zsidók által hirtelen és kivételes tehetséggel alapitott gyáripar, sem a részleges revizió nem volt képes a földéhes nép igényeit kielégiteni, s a zsidók elleni állandó uszitás, a "zsidókérdés" némileg elterelte a répakapálók 80 filléres napszámjáról a figyelmet, mikor egy kiló kenyér 44 fillérbe került az országban.

Az uralomra jutott középosztály, egy nagyon tiszteletreméltó, de elenyésző kisebbség kivételével, boldogan osztozott a két zsidótörvény által biztositott zsákmányon, az orvosok, ügyvédek, mérnökök kliensei, a sajtó és szinpad alkalmai biztositva voltak számára. De akik még igy sem jutottak zsákmányhoz, azok a teljes kifosztásra, az ingó és ingatlan zsidó vagyonok elrablására, szükségszerüen tehát az ország ugynevezett zsidótlanitására gondoltak.

Nem volt véletlen, hogy a magyar parasztságot, a nemzet ezer esztendős mostoha gyermekeit birták rá a legnehezebben és a legkésőbb, hogy a zsidók ellen forduljon. Azok ösztönösen érezték és tudták, hogy nekik mi sem juthatott azokból a javakból, amelyeket a két zsidótörvénnyel raboltak el a zsidóktól. Az ő számukra csak annak a kis ingóságnak az értéktelen része jutott, amit a máglyára küldött százezrek ott hagytak a lakásaikban, mert az értékesebb holmikat az állam és az állam nevében rabló uri csőcselék már előbb elszedte.

Közismert tény az is, hogy a legtöbb megmentett zsidót a parasztság bujtatta, s ők vittek némi élelmet időnként a ghettókba.

Mikor a hatalom — a németek segitségével — végleg átcsuszott a legaljasabb, legzüllöttebb árulók (mert árulók voltak, akik a németeket behivták) kezébe, ujjongva állapitották meg, hogy a rablást véglegesen be lehet fejezni, s hogy annak ne maradjon élő áldozata és tanuja, a kirabolt százezreket le lehet gyilkolni.

S kezdetét vette az a szavakkal ki nem fejezhető tömeggyilkosság, amelyre az ismert történelemben nincs példa, amely éppen olyan nagy bün volt a saját nemzetük, mint a legyilkolt áldozatokkal szemben, s amiről a "mártirokat" sirató történelemhamisitó megmenekült gonosztevők következetesen hallgatnak.

A nyugati szövetségesek borzadállyal értesültek a Sztójay kormány szándékáról, s üzenetben igérték, hogy ha nem deportálják a zsidókat, Magyarországra nem fog egyetlen bomba leesni.

Cinikusan azt felelték, hogy tessenek bombázni!

Ha voltak Magyarországon a légi bombázásnak áldozatai, valamennyit az akkor az országban uralkodó gyilkosok itélték halálra és a zsidók vérén kivül azoknak a vére is ott tapad a kezükhöz.

A németek tudvalevőleg az ország zsidótlanitását felajánlották a hagyományosan antiszemita román kormánynak is. Márton Áron, a hős magyar püspök a tanu rá, hogy azt a román kormány a legnagyobb undorral utasitotta el magától.

A magyar kormány sietett igénybe venni a bérgyilkosok ajánlatát, erre nézve megegyezett velük Sztójay, mielőtt hazament átvenni az uralmat, s szivesen fizette a szállitás és kivégzés költségeit.

Vannak azonban dolgok, amikkel a németeket sem lehet vádolni.

Mikor egy izben megirtam, hogy egy angol generális a magyar nemzetet rablógyilkos nemzetnek nevezte, s tiltakozásomat azzal vágta el, hogy a magyar pénzügyminiszter ezt hivatalosan ismerte el, mikor bejelentette, hogy a zsidó vagyonok az állam tulajdonát fogják képezni, néhai Galambos József plébános szállt velem egyoldalu vitába. Mint annyiszor, szokás szerint akkor is megfeledkezett az Ur egyik parancsolatáról, s azt irta lapjában, hogy ez a hivatalos bejelentés a németek miatt volt, akik a zsákmányt követelték maguknak.

Ebből egyetlen szó sem igaz, a németek üzletszerüen számlázták a bérgyilkosság költségeit, de a tömeges rablógyilkosság zsákmányán soha nem akartak osztozni. Sőt, ha tekintetbe vesszük, hogy hányszor tiltakoztak a magyar hatóságok brutalitása ellen, fel kell tennünk, hogy ezt akkor sem fogadták volna el, ha felajánlották volna a számukra.

Ha azonban azt hiszem, hogy a tömeggyilkosság eredendő okát megtaláltam a rablási szándékban és a rablásban, érthetetlen előttem az a szennyes kámpány, amely ma a történelem meghamisitására törekszik.

Hogy a saját büneik egy részét az Egyesült Államokra kivánnák háritani, azt megértem. Gyülölik Amerikát, gyülölik közülük azok is, akik Amerikában találtak otthont és boldogulást attól a pillanattól kezdve, amikor a háboruba lépett, s meggátolta a hitlerizmus győzelmét, amely nekik a rablott holmik élvezetén kivül bársonyszékeket, főispánságokat, tábornoki és ezredesi rangot jelentett volna.

Ma, miközben habzó szájjal uszitanak uj hazájuk ellen, bárgyu módon azt akarják elhitetni, hogy ők "csak a kommunizmus ellen" harcoltak.

Kihasználva a Nyugat és a Kelet közti hideg háborut, hirtelen bolshevik-ellenes hősöknek, demokratáknak akarnak feltünni, s mert némelyiküket szükségből használják, abban a balga hitben élnek, hogy az Egyesült Államokat sikerül nekik félrevezetni, s hogy Amerikának nincs hőbb vágya, mint őket az elvesztett méltóságaikba visszaültetni.

Az Egyesült Államok arra illetékes helyein megvannak azok a lapok, nyilatkozatok, szónoklatok, amelyekben a "bolshevik-

ellenes demokrata" köntösbe bujt urak olyan mély baráti szeretettel borultak a kommunista Sovjet nyakába, mikor onnan régi zászlókat vittek vissza Magyarországba; s azok az örömujjongások, amelyek akkor törtek ki belőlük, mikor Hitler megegyezett Stalinnal. S megvannak azok a lapok, nyilatkozatok s szónoklatok, amelyek a félrevezetett magyar népet arra uszitották, hogy a repülőgépekkel Magyarországon lezuhant amerikai katonákat meg kell lincselni. S amelyek több szerencsétlen amerikai katona meggyilkolására vezettek, azokon kivül, akiket félholtra verve vittek be valamelyik budapesti kórházba.

Ezek és más nyugati országokba menekült cinkosaik és elvbarátaik a történelem hamisitást megkezdték Yaltával.

Rooseveltet azzal vádolták, sőt tájékozatlan magyarok előtt ma is vádolják, hogy "Yaltában a magyarokat eladta," anélkül, hogy ismerték volna, vagy ismerni akarták volna azokat az egyezményeket, amelyeket az oroszok megszegtek.

Kényelmesen megfeledkeznek arról a csekélységről, miközben ezt az erkölcstelen és hazug lármát folytatják, hogy sem Roosevelt, sem Amerika nem volt a magyar nemzet adósa, hogy az feleslegesen két esetben üzent hadat ennek az országnak, hogy az egész háboru alatt különösen és majdnem kizárólag Amerika "judeo-demokráciája" ellen uszitottak és izgattak, és Hitler mellett az utolsó percig harcoltak. Ha tehát ugy lett volna, ha tehát Yaltában Roosevelt és Amerika egyáltalán nem törődött volna a magyar nemzet sorsával, azért semmiféle szemrehányásra nem lenne joga egyetlen egy magyarnak. Minthogy azonban Yalta jegyzőkönyveit, sőt bizalmas tárgyalásainak jegyzeteit hat évvel ezelőtt hivatalosan közölték, a történelem meghamisitásának ezt a részét ma már a legnaivabb magyar sem fogja bevenni.

Ma már mindenki tudja, hogy igenis Yaltában a nyugati hatalmak a jelenlegi orosz gyarmatok népeinek a teljes és korlátlan szabadságát kötötték ki Stalinnál, aki a szerződéseket egyszerüen megszegte.

Ha azonban az ember megérti, hogy lélekben (ha egyáltalán lehet itt lélekről beszélni) a hitlerista magyarok gyülölik az Egyesült Államokat, érthetetlen és megmagyarázhatatlan az az erkölcstelen igyekezetük, hogy a saját és elitélt büntársaik, valamint elvbarátaik bünei elől azzal igyekeznek felmentést keresni, hogy a legszörnyübb bünösökből nemzeti hősöket akarnak csinálni.

Letagadhatatlan tény, bár erről nem szeretnek beszélni, hogy bizonyos számu egyént, semmivel nem vádolható egyént, nőt, férfit, aggot, csecsemőt elküdtek Auschwitzba, máglya halálra. Vannak brigantik, akik a számokat vitatják, akik tagadják, hogy hat- vagy ötszázezer embert sikerült nekik megölni. Mintha egyszázezer, vagy egyezer ártatlan egyén meggyilkolása mentség, vagy akárcsak enyhitő körülmény is lehetne. Magát a tömeggyilkosságot nem lehet tagadni, s azt a legvakmerőbb és leghangosabb uszitó sem próbálja megtenni.

Ha következetesek akarnak lenni, akik ma a "mártirokat" misék keretében itt-ott ünneplik, akkor be kell vallaniuk, hogy felfogásuk szerint a tömeges gyilkosság nem volt bün, bár akkor nincs helyük, akár misék keretében, akár másként keresztény templomban.

Viszont ha elismerik, hogy talán mégis bün volt ez a szörnyüség, akkor azért valaki tartozik felelősséggel. Valakik ezt elhatározták, elrendelték és végrehajtották, mert egy dolog bizonyos: a meggyilkolt magyar zsidók százezrei nem önként mentek Auschwitzba, s nem önként masiroztak a gázkemencékbe.

A Szálasikat, Endre Lászlókat, stb. ünneplő társaság azzal ad ezeknek a tömeghóhéroknak felmentést, hogy "nemzeti akarat" küldte a zsidó magyarokat halálba, tehát halálos bünt követnek el nap-nap után a magyar nemzet ellen, amely Auschwitzért a teljes felelősséget nem vállalhatja.

Én azért kértem, hogy a nemzet gyilkosait hazaküldhessem, mert akkor is tagadtam, ma is állitom, hogy nem a nemzet akarata, hanem egy az idegen megszállás védelmében a nemzet nyakára ült bünszövetkezet okozta Auschwitzet; s ezt bebizonyitotta a magyar nép, mikor a gyilkosságért felelős egyének közül, akiket elért, felelősségre vont.

S hálával tartozik a magyar nemzet Eisenhower, Donovan és Key generálisoknak és Jackson birónak, hogy kérésemre ezt a lehetőséget a magyar népnek megadták.

Semmivel nem változtatta ezt a meggyőződésemet az a tény, hogy néhai Galambos József, a szentéletü plébános, keresztényi szeretettel kinevezett és elnevezett "telavivi hóhérnak." (A tela-

vivi elnevezés valószinüleg igazolni próbálta, amit mindig állitott, hogy antiszemitizmustól távol volt.)

Szellemi és lelki beállitottságukra való tekintettel ezt valóban megtiszteltetésnek veszem ettől a tábortól.

Mások is követtek már el rablógyilkosságot. Másoknak is sikerült már elkerülni a földi igazságszolgáltatás sujtó kezét, de az ilyen gonosztevők rendszerint meglapulnak, s nem állnak ki hangoskodni a porondra. Azok nem vallják még indirekt sem a gyilkosságot vagy tömeggyilkosságot helyesnek, s nem igyekeznek kivégzett büntársaikból nemzeti hősöket csinálni.

Amennyire az abberációs emberi indulatokat megmérhetjük, csak egy magyarázatot találhatunk viselkedésükre. Csak arra a következtetésre juthatunk, hogy a külföldre menekült rablógyilkosok azért dühöngenek, azért képtelenek önmagukat fékezni, mert a zsákmányt a náluknál erősebb orosz rabló "highjackolta," utközben elvette, sőt elvette tőlük azt is, amit nem is raboltak.

A régebben is külföldön élő elvbarátaik lármájának tisztán az antiszemitizmus, a reményeit vesztett hitlerizmus a forrása.

A nemzetközi koncert elhunyt karmestere, Galambos József az antiszemitizmus vádját tagadta, de irásaiban ott tükröződött annak legaljasabb, mert leggyávább formája. Akiről munkatársaim és bajtársaim közül tudta, vagy hitte, hogy zsidó vallásuak, azoknak a nevei mellé odabiggyesztett zárjelben olyan német hangzásu neveket, amelyekkel azok soha nem birtak.

S azokat a magasrangu egyéneket, akik a letartóztatásokra és a rabok hazaszállitására a rendeletet kiadták, soha nem merte sem ő, sem cinkostársai támadni, vagy közönséges gyávaságból, vagy azért, mert azok közt zsidók nem voltak.

Lehetséges, hogy én a tömeggyilkosság valódi okát helyesen nem látom, hogy mások az eredendő okot másban találják.

A következő lapokon szószerint közlöm a letartóztatott főbünösök vallomásait, s azokból a saját következtetéseit minden olvasó levonhatja magának.

HÁBORUS BÜNÖSÖK

A háboru tartamára ajánlottam fel szolgálataimat Hazámnak, s a fegyverszünet után Milanóban vártam a hazatérésre a parancsot, mikor táviratilag Casertába, a déli főhadiszállásra rendeltek. Onnan küldtek Salzburgba, hogy az Office of Strategic Services magyar osztályának a vezetését átvegyem.

A nyugati szövetségesek főparancsnoksága erre az alakulatra bizta, hogy a magyar "háborus bünösöket," akiknek egy része már akkor az amerikai hadsereg különböző alakulatainál fogoly volt, egy helyre összpontositsuk, s a közülük még szabadon bujkálókat elfogjuk.

A szövetséges kormányok a "háborus bünöket" még a háboru alatt egymás közt hivatalosan megszabták, s mindazokat meg akarták büntetni, akik az igy megjelölt bünöket elkövették.

Ausztria és Németország azokban a hónapokban egy feldult hangyabolyhoz volt hasonló. Az elfogott hadseregek, a Magyarországból részben kimenekült, részben Szálasiék által kihajszolt tömegek, a haláltáborokból élve menekült szerencsétlenek összevissza járkáltak. Sokan hozzátartozóikat keresték. A háborus bünösök legnagyobb része, mindig álnevek alatt, félre eső falvakba huzódott.

Ez a demoralizált roppant tömeg állandóan nyüzsgött, majdnem lehetetlen feladatnak látszott a köztük álneveken, hamis papirokkal bujkáló háborus bünösök felkutatása.

Csakhamar megérkezett az USFA főparancsnokságához a budapesti Szövetségi Ellenőrző Bizottság amerikai főparancsnoka utján küldött jegyzék, amelyben az akkori magyar kormány 483 háborus bünös letartóztatását és kiadatását kérte a USFA főparacsnokságától.

Bár előzetes utasitásom az volt, hogy elfogatási parancsot adjak ki minden olyan magyar ellen, aki a hivatalosan meghatározott háborus bünök valamelyikében vétkes volt, feletteseimmel abban állapodtunk meg, hogy mivel az otthon élő magyarok voltak a bünökkel és bünösökkel leginkább tisztában, elsősorban a jegyzékben feltüntetett egyéneket fogjuk keresni. Közülük

akkor már vagy százötven fogoly volt. Nem tartottam, s ma sem tartom helyesnek, hogy jobb kifejezés helyett minden hirhedt gonosztevőt "háborus bünösnek" neveznek jelenleg, bár a szövetségesek helyesebben meghatározva azoknak a megbüntetését igérték, akik a "háboruban az emberiség ellen bünöztek."

Háborus bünösöknek szerény véleményem szerint azokat lehet nevezni, akik a háboruk alatt, háboruk légkörében a harctéren, vagy a civil lakósság közt követnek el olyan kegyetlenségeket, brutalitásokat, amelyeket tiltanak különböző nemzetközi egyezmények; akik a fogságba esett katonákat kinozzák vagy kivégzik; akik a megszállt területeken a civil lakossággal kegyetlenkednek, vagy azokat kifosztják.

Háborus bünnek lehet nevezni pld. azt a világtörténelemben példátlan bestialitást, hogy az állitólag munkaszolgálatra besorozott zsidó magyarokat fegyverek nélkül hajszolták a harctérre. Több esetben azzal az előttük elhangzott paranccsal, hogy egyetlen egynek sem szabad élve térni vissza a harctérről. Az ellenük elkövetett egyéni brutalitások a szadizmus olyan feneketlen mélységeinek a sorozatát képezik, amelyekre sem Kraft-Ebing, sem Freud nem találhatnának magyarázatot, s amelyekkel nem kivánok foglalkozni, mert azokkal szerencsére kevés dolgom volt.

A magyarok közt kétségtelenül a legnagyobb háborus bünös Feketehalmy-Czeydner volt, aki a megszállt Ujvidéken 4000 ártatlan civilt, nőket, férfiakat, aggastyánokat és csecsemőket gyilkoltatott le, leirhatatlan brutalitások közt.

A háborus bünökre van magyarázat, a nehéz és veszedelmes szolgálatban lévő katonák elkeseredése, a civil lakósság egy-egy meggondolatlan tagjának elhamarkodott ellentállása, de — nincs mentség.

A háborunak azonban semmi köze nem volt a zsidótörvényekhez, sem ahhoz, hogy a zsidó vallásu magyarokat válogatás nélkül előbb sárga csillagok segitségével megalázták, ghettókba zárták, s azután elszállitották őket meggyilkolás céljából Auschwitzba.

S ne hazudja egyetlen egy, ma a szabad nemzetek valamelyikébe menekült felbujtó, rabló vagy gyilkos sem, hogy minderre a magyarokat a németek kényszeritették. Mert van köztük (a szabadon lévők közt) nem egy, akik nemcsak maguknak, a magyaroknak követeltek minden érdemet, hanem Hitlert egyenesen

plágiummal vádolták. Fenjen dicsekedtek vele, hogy a szegedi gondolkozás "tisztitja meg" Európát a zsidóktól.

Hogy lehetne háborus bünnek nevezni azt a szörnyüséget, hogy a magyar kormány hirdetésekben toborozott négyezer keresztény magyar nőt a német tábori bordélyházak számára? Az emberiség ellen elkövetett bünök alcime alatt azonban mindezen barbárságok elkövetői a háborus bünösök listájára kerültek, ami meg nem érdemelt kitüntetés a számukra. Mert ezeknek a bünöknek a számára nincs magyarázat és nincs mentség.

Nem tudtuk a jegyzékben felsorolt gonsztevők mindegyikét megtalálni és elfogni, mert más természetü feladatot is ránk biztak, s mindössze mintegy 300-et adtunk át a Budapesten székelő Szövetséges Ellenőrző Bizottság amerikai parancsnokának, aki azokat az Office of Strategic Services magyar osztályától nyugta ellenében átvette, s a kormánynak átadta.

Minden magyart és minden magyar ügyet hozzám utaltak. Nekünk kellett a hadseregtől védelmet szerezni a Szálasiék által kihurcolt magyar javakra, amelyek legnagyobb részét őrizetlenül találtuk, s amelyek tekintélyes részét az osztrákok és az őrizetükkel megbizott — magyarok ellopták, mielőtt megfelelő katonai védelmükről az amerikai hadsereg gondoskodni tudott volna.

Ezzel a tevékenységgel kapcsolatban a magyar katonatisztek és katonák olyan elképzelhetetlen lezüllésével találkoztam, amit csak rémregényekben lehetne tárgyalni. Magyar tisztek jöttek hozzám például panaszra, hogy parancsnokaik a csapatok zsirját vagy más egyéb élelmét elfeketézték, s az értük kapott pénzeket vagy egyéb értékeket ellopták. Egy izben egy magyar ezredes engedélyt kért tőlem, hogy egyik kapitányát párbajra hivhassa, mert az nyilvánosan vádolta meg feleségét, hogy "bár csak egy zsidó bundához volt JOGA, az ezredesné négyet cipelt magával."

Naponta több százan keresték fel irodánkat, hogy segitséget kérjenek. A legtöbben utazási engedélyt kivántak, hogy házastársaikat, gyermekeiket vagy szüleiket kereshessék, akikről nem tudtak. A kihurcolt keresztény családok tagjait elválasztották egymástól, kit ide, kit oda rendeltek a németek munkára; a haláltáborokból kiszabaditott zsidók azt próbálták kutatni, hogy vajjon legközelebbi hozzátartozóik számára idejében jött-e meg a segitség.

Sokan csak élelmet akartak, nagyon sokan arra kértek ben-

nünket, hogy egyénileg kihozott és valamelyik osztráknál vagy magyarnál megtalált ingóságaikat szerezzük vissza a számukra.

Ezek közt a munkák közt, ebben a zürzavarban kellett a bujkáló magyar gonosztevőket keresni. Soha nem találtuk volna meg a letartóztatott egyének felét sem, ha nem segitettek volna a — magyarok a munkában.

A haláltáborokból idejében megmenekült emberek itt-ott felismerték azokat, akik városukban raboltak vagy gyilkoltak. Többen voltak azonban a keresztény informerek, akik részben azt remélték, hogy a saját kisebb büneiket elnézik, ha a nagyobb bünösöket amerikai kézre juttatják, részben mert ők maguk le voltak tartóztatva, panaszosan követelték, hogy cinkosaikat se kiméljük; és készségesen tudatták velünk, hogy azok hol bujkálnak.

Endre Lászlót például egy magyar katona felesége juttatta a kezünkre, akinek a férje parancsra négy leesett amerikai katonát meggyilkolt, s némi elnézést remélt férje számára a részünkről. Nem tagadta hollétét a saját fia sem, akit kábitószerekkel való feketézés miatt abban az időben elfogtak.

A történelem hámisitására összeesküdött megmenekült gonosztevők és elvbarátaik erkölcstelen és becstelen igyekezetükben a többek közt azt is hazudják, hogy "Himler és pribékjei" az elfogott egyének egy részét bántalmazták, másik részétől az értékeiket elszedték.

Miután soha nem méltattam őket arra, hogy handa-bandájukra feleljek, ezen a helyen az amerikai egyenruha becsületéért megkivánom jegyezni, hogy letartóztatási joga csak amerikai sorkatonának volt, s azok senkit nem bántalmaztak, és senkitől semmit el nem vehettek; mert kihallgatásuk alkalmával a foglyoknak módjukban állt volna ilyen visszaélésekről beszélni.

Nem lehetetlen, hogy a magyar tájékoztatók (informerek), akik nálunk semmiféle alkalmazásban nem voltak, akik tőlünk soha semmi cimen semmi jutalmat nem kaptak, tevékenységeiket esetleg itt-ott kisebb zsarolásokra használták; talán itt-ott elfogadtak valamit, hogy az általuk megtalált gonosztevőt futni engedjék. De ilyen esetről tudomással nem birtam.

Mikor egy elbujt háborus bünöst megtaláltak, amerikai katona ment érte elfogatási paranccsal, s a nála vagy lakásán talált iratokat, és ha nem volt családdal, az értékeiket a foglyokkal

együtt beszállitották a salzburgi Landesgerricht fogházába. Az esetleges értékeket, pénzt, ékszert, stb., nyugta ellenében a fogház igazgatójánál letétbe helyezték, az iratokat hozzám behozták. Én, vagy kirendeltségem bármely tagja, néha csak napokkal később, az első kihallgatás alkalmával találkoztam a foglyokkal, mikor már a náluk talált iratokat alkalmam volt átnézni.

Szabály volt, hogy soha senkit egyikünk sem látott egyedül, nehogy valamelyikünk a foglyot bántalmazhassa.

A börtön parancsnokánál őrzött értékeket csak akkor vettük át, mikor azok tulajdonosait a repülőtérre vitték hazaszállitás céljából, s azokat a foglyok irataival együtt Magyarországon átadták a foglyokkal.

A táborparancsnoknál, konzuloknál vagy más hivatalos közegeknél talált pénztárakat, tehát a nem egyéni tulajdont képező vagyontárgyakat, a katonák beszállitották az amerikai hadsereg Quartermasterjéhez.

Az elfogott egyének bünlistáját a budapesti jegyzékben röviden feltüntették, de természetesen a háboru alatt listákat mi is vezettünk. A hirhedtebb gonosztevők és uszitók neveit és büneit ismertük.

A felhatalmazásom az volt, hogy tartóztassak le mindenkit, akit a magyar kormány kért a jegyzékben, ha az illetők büneit megállapithatónak találom. És tartóztassak le mindenkit, akit nem kérnek, ha a háboru alatt szerzett értesüléseink szerint, vagy a kihallgatások során szerzett ismereteim alapján, akárkit bünösnek találok. A magyar kormány listáján nem szerepelt egyének közül mindössze négy személy ellen adtam ki elfogatási parancsot, akik bevallották, hogy a hirhedt "Neu" alakulatban, felsőbb parancsra, négy leesett repülőnket agyonlőtték egy erdőben, s utána nemcsak a náluk lévő apróbb értékeiket, de ruháikat is elrabolták. A meggyilkolt amerikai katonák "dog-tag"-jeit, a nyakukban és csuklóikon hordott acélsorszámot átszolgáltatták, bünösségükhöz tehát semmi kétség nem fért. Azokat átadtam a Dachauban müködött amerikai hadbiróságnak.

Vannak, akik tudatosan, vannak, akik helyes értesülés hiányában, összetévesztik az Office of Strategic Services müködését azzal a főparancsnoki intézkedéssel, amely az Ausztriába menekült és üldözött magyarok tizezreit haza telepitette, akik közül otthon több általunk soha nem látott gonosztevőt letartóztattak,

s igy kaphatott tápot az a rágalom, hogy "Himlerék a magyarok ezreit adták át az oroszoknak."

A nap egy részét a foglyok kihallgatásának, egy részét irataik áttanulmányozásának szenteltem, hogy azokat — amig hazaszállitásuk kétséges volt — Nürnbergben való tárgyalásra előkészitsem.

Voltak olyanok, akiket kikértek, de meggyőződésem szerint bünösök nem voltak, s azok ellen elfogatási parancsot nem adtam ki, sőt pld. a Keresztes-Fischer testvéreknek a számára állandó otthont szereztem. Hennyei Gusztáv tábornokot már a repülőtérről hozattam vissza, mert előző éjjel az iratait tanulmányozva arra a meggyződésre jutottam, hogy a szövetségesek által meghatározott bünök elkövetésében nem volt része.

Beismerem, hogy munkám fogyatékos volt, hogy a leirt körülmények között képtelen voltunk minden arra nagyon érdemes bünöst megtalálni és elfogni, s az igy megmenekült gonosztevők azok, akik elvbarátaikkal együtt a történelem meghamisitását próbálják.

Horthy Miklós v. magyar kormányzó George Granville amerikai hadnagy őrizetében

Mielőtt a formális kihallgatásukat megkezdtem, egyik munkatársammal felkerestem a fürstenfeldbrucki fogolytáborban őrzött 9 magyar rabot, s ott izelitőt kaptam, hogy miféle emberekkel lesz dolgom.

Mikor a sátrukat elhagytam, utánam futott Vajta Ferenc, aki kivételes bánásmódot kért s ajánlkozott, hogy ennek fejében "segitségünkre lesz az igazi bünösök felderitésében és büneik feltárásában."

Nehezen tudtam visszatartani a velem volt magyarul jól beszélő Hamilton Robert munkatársamat, hogy az undor hatása alatt Vajtát pofon ne vágja.

A következő utam a Hetedik Hadsereg augsburgi fogolytáborba vezetett, ahol Szálasit és a magyar szent korona páncélládáján kivül Imrédyt, Bárdossyt és Reményi Schnellert találtam. Velük Granville György amerikai hadnagy társaságában beszéltem, s ha egyáltalán lehetséges, Reményi Schnellertől, ettől a hitvány magyar árulótól jobban elundorodtam, mint Vajtától.

Mindkét csoportot átszállittattam Salzburgba.

* * *

Horthy Miklós

Horthy Miklóssal nem találkoztam, mert a magyar kormány az ő letartóztatását — Sztalin tanácsára — nem kérte.

Háborus bünösnek deklarálta Jugoszlávia, azért a tömegmészárlásért, amelyet Feketehalmy-Czeydner rendezett; kihallgatásaim és vizsgálataim azonban arról győztek meg, hogy Jugoszlávia kérése nem volt indokolt. Az igazság érdekében meg kell jegyeznem, hogy amint Horthy Miklósnak tudomására jutott, hogy katonái felsőbb parancsra négyezer embert válogatás nélkül legyilkoltak, azonnal intézkedett a barbarizmus megszüntetésére. Ezzel kapcsolatban csupán be nem bizonyitható utólagos bünrészességgel lehetne vádolni, mert az ő tudta nélkül Feketehalmy-Czeydner nem tudott volna később Magyarországból kiszökni.

Mikor azonban készségesen elismerem, hogy a volt magyar kormányzó nem volt bünös az ujvidéki kegyetlenségekben, kénytelen vagyok a rendelkezésemre állt s részben e könyvben közölt hiteles bizonyitékok alapján megállapitani, hogy a zsidó százezrek legyilkolásáért neki kell a legnagyobb felelősséget viselnie.

Aki hivatalt vállal és annak előnyeit évtizedeken át élvezi, az nem állhat félre és nem hárithatja el a felelősséget olyan időkben, amikor a hivatal terhet jelent a számára. Ha semmi más nem szólna Horthy bünössége mellett, a józan ész ezért is azt állapitaná meg felőle.

Bár magam Horthyt nem hallgattam ki és nem láttam, alkalmam volt betekinteni azoknak az amerikai közegeknek a memorandumaiba, akik több izben kihallgatták a volt kormányzót.

Horthy szüntelenül azzal bizonyitotta a zsidó ügyekben való ártatlanságát, hogy barátainak és kártya partnereinek egyrésze zsidó volt. Tehát nem lehetett antiszemita.

Közismert tény volt Magyarországon, hogy Horthy tényleg barátságot tartott fenn több dusgazdag zsidóval. Ez a barátság azonban nem gátolta meg annak a sajátkezüleg irt és e könyvben közölt utasitásának kiadásában, amelyben a zsidók nagy részének az eltávolitását rendelte el, illetve adott utasitást az eltávolitásukra akkori miniszterelnökének Imrédy Bélának.

Ha a volt kormányzó azzal akarna védekezni, hogy az akkori viszonyokkal nem volt tisztában s nem tudta, hogy a már akkor nagyrészt nácifikált országból örömmel menekültek volna a zsidók tizezrei, ha nem volna előttük minden ország kapuja bezárva, olyan szegénységi bizonyitványt állitana ki önmagáról, amely még a szellemi képességeivel ismerős embereket is meglepné. Ha viszont tisztában volt vele, hogy nem volt hova menekülni azoknak, akiknek az eltávozását követelte, akkor mi volt a célja, hogy ezt az utasitást kiadta?

De mindennél sulyosabban és tökéletesebben bizonyitják Horthy bünösségét azok az eredeti okmányok, amelyeket az olvasó e könyvben fog találni.

Mielőtt a pápai nuncius junius 5-én kelt jegyzékét olvastuk, tudnunk kell, hogy amikor a deportálások kezdetüket vették, először Ravasz László püspök jelentkezett Horthynál, hogy személyesen tiltakozzék a világtörténelem legnagyobb kegyetlensége és becstelensége ellen.

Ravasz László a betegágyából kelt fel, hogy megjelenjék Horthynál, mert sulyosan megdöbbentette, hogy hová vezetett az a lelketlen antiszemita kampány, amelyben ő maga is aktiv volt.

S különösen melynek folyamán azt a hirhedt nagypénteki prédikációját elmondta a Kálvin-téri templomban, ami annyira megdöbbentette a keresztény világot, s amely miatt kizárását követelték a Svjcban székelő protestáns világszövetségből.

Ravaszt Horthy azzal a hazugsággal nyugtatta meg, hogy a bewaggonirozott zsidókat nem Auschwitzba viszik, hanem németországi munkára. Ugyanezt a hazugságot ismételte Angelo Rotta pápai nuncius előtt, aki közvetlen Ravasz után jelentkezett kihallgatásra és meghallgatásra Horthynál.

Hogy Ravasz elhitte-e Horthy állitását vagy sem, azt nem tudjuk, de hogy Rotta nuncius nem hitte el, annak irott bizonyitékát küldte hivatalos jegyzékben a magyar kormányhoz.

Voltaképpen már tudtára adta magának a kormányzónak azonnal, hogy nem hisz ebben az állitásban, mert megjegyezte, hogy munkára aggastyánokat, csecsemőket és betegeket nem visznek. Mélységesen megdöbbent, amikor Horthy azt felelte, hogy ezt "humanizmusból" teszik, nehogy a családtagokat elválasszák egymástól.

Egy kormányfőhöz akreditált követnek nem áll módjában, hogy az őt kihallgató államfőt a szemében meghazudtolja, de megtette azt másnap egy hivatalos jegyzékben, amelyben szarkasztikusan jegyezte meg: "Igazán megdöbbentő, hogy csak a zsidóknak van megengedve ez a nagy kegy," és hogy a tényleg munkára küldött keresztény magyarok nem vihették a családtagokat magukkal.

Horthy tehát nemcsak megengedte, hogy Auschwitzba szállitsák a zsidókat legyilkolás céljából, hanem a barbarizmust hazugságaival fedezte.

Ezután a nyilt bünpártolás után nagyon gyenge volt a kormányzónak az a védekezése, hogy végül megállitotta a budapesti zsidók egy töredékének az elhurcolását, amikor már ő is, mások is tisztában voltak vele, hogy reménytelenül elveszett Hitler véres játszmája. Sőt maga ez a védekezés voltaképpen vádat emel ellene, mert azt bizonyitja, hogy igenis módja lett volna meggátolni a deportálásokat, ahogyan azt a román kormány megtette, amint tudjuk és amint olvashatjuk Márton Áron helyettesének Sztójayhoz intézett levelében.

Ha Horthy nem fedezte volna az égbekiáltó borzalmat ha-

zugságaival, akkor sem mentené fel az a tény sem, hogy mikor a németek Magyarországot megszállták, azt igérte közvetlen környezetének, hogy a kormányzói hatalmat gyakorolni többé nem fogja.

Nemcsak azzal gyakorolta, hogy a Sztójay kormányt törvényesen kinevezte, hanem a kijelentés után pár nappal már gyakorolt minden hatalmat, amit azzal kezdett, hogy elment a Ludovikára magyar tiszteket avatni. S gyakorolta a hivatalának minden hatalmát, követeket küldött az ellenfelekkel tárgyalni, s minisztereket cserélt ki és nevezett ki, mikor azt Sztójay kivánta.

Tudomásom van róla, hogy a Horthy által kiadott könyvben néhány előkelő magyar zsidó neki a teljes felmentést megadta. Valószinüleg olyan urak, akik keveset törődtek vele, mikor az ő és vagyonaik védelmében a zsidótörvénnyel csak a kisebb zsidókat sujtották, mikor a jobbmóduak érdekében az volt a jelszó, hogy a vitorlából a szelet ki kell fogni.

Remélem, ezek az urak alkalmat találnak rá, hogy elolvassák a pápai nuncius hivatalos jegyzékét, amely junius 5-én kelt, tehát Imrédynek azután a Szombathelyen tartott nagy beszéde után, amelyben megnyugtatta a magyarokat, hogy "a kiömlő zsidó vérből egyetlen egy csepp sem tapad magyar kezekhez." Mikor, mint azt Imrédy előttem a hivatalos kihallgatása alatt vallotta, igenis tudták már, hogy Auschwitzba szállitják a zsidókat.

Akad ember, aki elhiheti, hogy mindenki más, csak a kormányzó nem tudta ezt, mikor arról biztositotta a pápai nunciust, hogy munkára viszik a zsidókat s az aggokat, betegeket és csecsemőket csak humanizmusból rakják a vaggonba?

Horthy Miklós azonban nemcsak az emberiség ellen követett el bünt, amikor Auschwitz rémségeit fedezte.

Bünt követett el a magyar nemzet ellen, amikor szükségtelenül háboruba sodorta az országot.

Gróf Teleky, Magyarország akkori egyetlen tiszta államférfia, azt irta öngyilkossága előtt irt utolsó levelében, hogy mindent elkövetett a kormányzónál a háboru meggátlására, de "az a náci Sztójay a hadüzenetet naponta sürgette," s mikor "a kormányzónak tengert igértek, Feuer und Flamme lett" s Teleky a következményeket levonta.

Bárdosy vallomása szerint: "őfőméltósága meglepő nyiltsággal azt mondta, hogy 'a bőr égne le a pofámról, ha nem használnám fel az alkalmat s nem küldeném a hadsereget Jugoszlávia megszállására.' "

A volt tengernagy ezért a bünért csak a magyar nemzetnek tartozik számolni, de a többszázezer zsidó kegyetlen kiirtásáért az emberiségnek felelős és mint a tömeggyilkosság bünrészese fog a történelembe vonulni.

A KIHALLGATÁSOK

A fogolytáborban, Szálasi Ferenc két barátja közt. Omelka Ferenc, Szálasi Ferenc és Gömbös Ernő.

Szálasi Ferenc

Szálasi Ferenc korlátolt és őrült volt.

Kihallgatásánál szinte szégyenkeznie kellett egy magyarszármazásu embernek, hogy akármilyen kevés és akármilyen söpredék is akadt Magyarorszgon, amelynek tagjai ezt a korlátolt őrültet követték. Szálasi formális kihallgatásához nem akartam hozzáfogni, mielőtt egy jó nagy ládányi iratait át nem olvastam. De mikor az augsburgi kihallgatási központban az "előkelő" magyar foglyokat megnéztem, Granville György U.S. hadnagy a "nemzetvezetőt" elém vezette.

Ha nem láttam volna, hogy az őrület ott imbolygott a szemében, akkor is csakhamar meggyőződtem volna róla, hogy nem épeszü emberrel van dolgom, a hozzá intézett pár kérdésre adott feleletből.

"Mi a neve?"

"Szálasi Ferenc, magyar nemzetvezető."

"Önnek szerencséje, hogy mi az amerikai hadsereg egyenruháját viseljük. Különben valószinüleg tettleges bántalmakat szenvedne."

"Miért?"

"Ha semmi más büne nem lenne, aminthogy elég van, megérdemelné azt azért, mert a magyar fővárost céltalanul összelövette."

"Kérem én ideologista vagyok."

"Ezzel mit akar mondani?"

"Azt, hogy mint ideologista én globális szemekkel nézem a világot."

"Mi köze a globális világnak Budapest összelövetéséhez?"

"Városok nem számitanak. Azokat le lehet rombolni és ujra lehet épiteni. Globális szempontból sokat egyik sem számit. Az a fő, hogy egészségesen, nemzeti szocialista szellemben átszervezzük a világot."

"És ezt maga pont Magyarországból akarta megtenni?"

"A Németbirodalom és Magyarország Európában, és Japán Azsiában ugyanerre törekedett."

"Természetesen ma már tudja, hogy ezuttal nem sikerült a kisérlet és hogy magának többé hasonló kisérletre nem lesz alkalma."

"Jönnek a többiek utánunk."

"Gondolt-e arra, hogy mi lesz a sorsa?"

"Kérem én 9 éve megmondtam a menyasszonyomnak, mikor eljegyeztem, hogy vagy egy golyó vet véget az életemnek, amely esetben a következő századokban az én emlékem lesz a magyar nép bálványa, vagy egy uj világot alkotok Magyarországon."

"De előbb mindenesetre leromboltatta az országot?"

"Közös nemzeti akarattal, erélyes vezér keze alatt minden ujra épithető."

Ezután a rövid beszélgetés után visszavezettettem a nemzet-

vezetőt cellájába. Hazatérve salzburgi hivatalomba, hozzáláttam, hogy az iratait átnézzem.

Semmi értelme nem lenne, hogy a nagy halom ismertetését megkiséreljem, vagy hogy a sokszor zavaros, sokszor értelmetlen részletekből akármit közöljek. De az iratainak egy részéből meg kellett róla győződnöm, hogy nemcsak Szálasi volt őrült, hanem valószinüleg miniszterei és egyéb magas funkcionáriusai is, mert ha azok nem voltak őrültek, akkor olyan alacsony szellemi nivón álló tudatlan egyének voltak, akikben nem volt az önérzetnek egyetlen szikrája.

A Szálasi által rendezett koronatanácsokat illetőleg például olyan rendeleteket adott ki a kabinet tagjainak, amelyet középiskolás tanulók sem lennének hajlandók teljesiteni. Mindezeket Szálasi maga készitette, valamint azt a térképet is, amit a koronatanács asztaláról csinált és csatolt az utasitásához.

A térképen meg volt jelölve minden miniszternek a helye és az utasitás például ilyeneket tartalmazott:

1) Az ülésre kitüzött idő előtt 15 perccel minden miniszter tartozik a helyét elfoglalni és némán várni a nemzetvezető megjelenését.

2) Dohányozni a teremben tilos.

3) A nemzetvezetőt felállással kell üdvözölni és állva kell maradni, amig ő a leülésre az engedélyt megadja.

4) Minden miniszter a térképen megjelölt sorszám szerint tartozik jelentését felolvasni.

5) Az egyes jelentésekhez csak a nemzetvezető szólhat hozzá.

6) Miután a nemzetvezető feláll és palástját a szárnysegéd a vállára helyezte, a távozásra az engedélyt megadja. Számszerinti sorrendben távoznak a miniszterek, utoljára hagyja el a helyét a nemzetvezető.

Sajnos az irásaiból nem tudtam meg, vajjon a koronatanácsok alkalmával is rakott-e ruzst az arcára. Budapesten néhány évvel előbb Rainiss Ferenc megirta róla, hogy minden gyülése előtt ruzst rakott az arcára, s mikor ezért az ujságirót párbajra hivta, a segédek megállapitották, hogy Rainiss nem köteles elégtételt adni, mert igazat állitott és igy sértés nem történt.

Az Ausztriában egy Attersee melletti faluban négy (4) nappal a németek fegyverletétele előtt tartott koronatanácson

elrendelte, hogy külügyminisztere táviratot küldjön a japán császárnak és biztositsa azt a magyar nemzetvezető és a kormányának határozatáról, hogy a "magyarok külön békét nem kötnek."

Ilyen államférfiak kezére juttatták a németek és a nemzetvezető nyilas párthivei a magyar nemzetet és ilyen nemzetvezető államférfi emlékére rendeznek egyik-másik szabad országban gyászmiséket és gyászünnepélyeket azok, akik hivei közül megmenekültek.

Megalomániájában magyar szempontból egy érdeme volt. Ismételten jegyzékekben sürgette az akkor már alig létező német kormányt, hogy ismerjék el Hitlerrel teljesen egyenrangu nemzetvezetőnek és biztositsanak szuverénitást a számára a Németországba kirendelt emberek és kihurcolt javak fölött. Egyetlen ilyen jegyzékét feleletre nem méltatták.

A maga módja szerint vallásos ember volt.

Állandóan papot kért, de mikor egy Dachauban felszabaditott fiatal magyar papot vittem be hozzá, nem volt hálás a találkozásért, mert Benkő István a szemébe vágta, hogy "Maga tette tönkre Magyarországot."

Pár nap mulva egy másik magyar katolikus papot, Lányi Gézát vittem be hozzá. Mikor mondtam, hogy gyónásra nem adhatok engedélyt, mert megtörténhetik, hogy valakinek a fülbesugás alatt esetleg üzenetet küldhetnek, Lányi ezt mondta:

"Nem gyóntatnám meg akkor sem, ha arra engedélyt adna, mert nincs magyar pap, aki ennek az embernek akármilyen penitencia mellett feloldozást adhatna. Neki ugy kell a Teremtő széke elé állni, ahogy most itt áll, bünterhelt lélekkel és véres kezekkel. S ha nekem jutna a privilégium, hogy a vesztőhelyre kisérném, nem arra kérném a Mindenhatót, hogy legyen kegyelmes, hanem arra, hogy legyen igazságos, itélkezzék érdeme szerint fölötte."

Szálasi megdöbbent, hátat forditott a papnak és távoztunk a cellából. Formális kihallgatása során érdekes világitásba helyezte, hogy mit tartott ő kereszténységnek.

Nyilas családi kép hazautazás előtt a Marcus W. Orr fogolytáborban. Hellebronth Vilmos, Tóvári Károly, Omelka Ferenc, Kiss Ferenc, Hain Péter, Szálasi Ferenc (a csizmában), Gömbös Ernő, Perényi Géza, Voigt Ede, Simsai Lajos, Endre László és Kassai Ferenc.

(Ezen a helyen szükségesnek tartom megjegyezni, hogy minden kihallgatás tolmács utján, angol nyelven történt, tehát szükségszerüen mindig legalább hárman voltunk jelen minden kihallgatásnál. A gyorsiró minden jegyzetét és annak lemásolt példányait mindhárman ellenjegyeztük, nehogy azok tartalmának a hitelességét később bármelyik kihallgatott egyén letagadhassa. Általában soha nem láttam egyetlen magyar letartóztatott egyént sem, ha legalább ketten, de a legtöbb esetben hárman nem voltunk jelen. Ugyanez volt a szabály, ha alakulatomból bárki más beszélt, a rabok bármelyikével.)

A személyes adatok bemondása után:

"Milyen eszközökkel és milyen jogon vette át és bitorolta Magyarországon a hatalmat?"

"Teljesen jogszerüen vettem át nemzetem vezetését, hogy azt az összeroppanástól megmentsem."

"Nem tény-e, hogy a hatalmat a Magyarországot megszállva tartó németek adták a kezébe, s igy voltaképen idegen hatalom szolgálatában állt?"

"Nem álltam idegen szolgálatban, egyenrangu nemzetvezető voltam a Németbirodalom Führerjével. Teljes szuverénitást gyakoroltam kormányommal hazámban."

"Hol volt a hatalom átvételét megelőző napokban?"

"Vesenmayer német követnek voltam a vendége."

"Tehát voltaképen akkor is német területen tartózkodott?"

"Kérem, háboru alatti ügyekből nem lehet szőrszálhasogatással vádat kovácsolni ellenem."

"Igaz-e, hogy maga három héten át be volt zárva Vesenmayer egyik hálószobájában?"

"Nem tudok arról, hogy be lettem volna zárva."

"De én tudok és nincs semmi értelme, hogy ezt letagadja. Ez legfeljebb enyhitő körülmény lehet, ha azzal akar később védekezni, hogy német kényszerre vette át és bitorolta a hatalmat."

"Nem volt okom nézegetni, hogy be volt-e zárva a rendelkezésemre adott szoba ajtaja, vagy sem. Ha Ön ugy akarja, irja be, hogy nem tudom. De azt tudom, hogy a nemzetvezetés átvételére senki nem kényszeritett, hogy arra éveken át még a börtönben is készültem."

"Maga vezérkari tiszt volt valamikor?"

"Igen."

"Mint ilyen, nem volt vele tisztában, hogy a háborut menthetetlenül elvesztették, s hogy a reménytelen küzdelem folytatása csak céltalan emberi és anyagi veszteséget, bajt és még több nyomort hoz arra a nemzetre, amelynek vezetésére magát önkéntesen kinevezte?"

"Nemcsak hogy nem voltam a biztos vereséggel tisztában, de feltétlenül joggal reméltem a győzelmet."

"Mi volt reményeinek az alapja?"

"Az egyik az, hogy végre a sokat szenvedett magyar nép nemzeti vezetéshez jutott, s azt kimondhatatlan lelkesedéssel

fogadta. A másik az, hogy a német kormány követje utján biztositott az idejekorán szállitandó uj csodafegyverekről. Vesenmayer azt állitotta, hogy ezekkel a fegyverekkel 50,000 ember kiverheti az oroszokat az országból. A nemzeti lelkesedést láttam és éreztem, a német igéretekben csalódtam."

"Mikor látta, hogy a németek által igért csodafegyverek nem érkeztek meg, mikor már kormányával együtt szöknie kellett Magyarországból, maga még azután is nemzetvezetősdit és kormányosdit játszott. Még akkor is hitt a csodafegyverekben?"

"Kérem, én és kormányom nem szöktünk, meghivott bennünket a német birodalmi kormány, hogy az egész magyar kormányapparátust áttelepithetjük s Németország vendégei leszünk, mindaddig, amig teljes győzelmet nem aratunk. Én elfogadtam a meghivást, mert meg voltam róla győződve, hogy innen hazánkat vissza fogjuk foglalni."

"És milyen volt a németek vendégszeretete?"

"Sajnos nem olyan, mint amilyent igértek. Megfelelő helységeket nem bocsátottak rendelkezésünkre, állandóan halogatták a hely kijelölését a számunkra, s nem fékezték meg a lakósságot, amely a kihozott magyar értékeket és állatállományt szünet nélkül dézsmálta."

"Itt voltak a katonái épségben maradt diviziói, azokkal nem tudta megvédelmeztetni a kihurcolt holmikat?"

"Szövetségesünk területén nem az én hatáskörömbe esett a civil lakósság elleni eljárás."

"Maga szereplésének első napjától kezdve állandóan uszitott a zsidó vallásu magyarok ellen?"

"Nem a zsidó vallásu magyarok ellen, hanem a zsidó fajhoz tartozó egyének Magyarországon való tartózkodását kifogásoltam. S nem uszitottam ellenük, csak eltávolitásukat követeltem, s később intéztem. Minden nemzetnek joga van az ott élő idegenektől mentesiteni az országot. De soha semmi szándékom nem volt őket bántalmazni."

"Szóval maga csak fajmagyarokat akart megtürni hazájában?"

"Igen, csak ugyanazon vérséghez tartozó emberek alkothatnak egészséges nemzeti életet."

"Maga nem örmény származásu?"

"Kérem pletykákra nem felelhetek."

"Volt magának valaha valami kifogása a Magyarországon lakó németek ellen?"

"Igenis, több jegyzékben tiltakoztam Basch szereplése ellen és az ellen, hogy Horthy alatt a németek kettős állampolgársági jogot nyertek Magyarországon."

"De követelte a németek eltávolitását is?"

"Nem, mert abban az esetben, a nagynémet területen lakó magyarok távozását követelhette volna a német kormány."

"Szóval a németek esetében nem lett volna nemzeti szerencsétlenség a különböző vérü polgárok együttélése."

"Azt nem lehetett elkerülni."

"A zsidó magyarok árulói voltak Magyarországnak?"

"Lehetett köztük áruló, nem tudom."

"Anyagilag káros volt jelenlétük Magyarországra?"

"Annyiban volt káros, hogy a nemzeti javak aránytalanul nagy részét foglalták le maguknak."

"Hogy érti azt, hogy lefoglalták? Elvették valakitől? Vagy lefoglalták maguknak, mielőtt a magyarok megjelentek a Duna-Tisza közt?"

"Ugy értem, hogy a faji rokonság erős közöttük s a közösség nagy erejével és őseiktől örökölt ravaszságukkal lassan majdnem minden gazdagságot magukhoz huztak."

"Majdnem minden gazdagságot? Például a földbirtokokat, a hatalmas latifundumokat?"

"Inkább gyárakat, üzleteket, bár az utolsó évtizedekben földbirtokokhoz is jutottak."

"És mindehhez törvénytelenül jutottak? Loptak, raboltak,— vagy dolgoztak és fizettek értük törvény és becsület szerint?"

"Kérem, én egyetlen irásomban vagy szavamban nem vádoltam ilyesmivel a zsidókat. Én nem is gyülöltem őket, engem antiszemitának se lehet nevezni. Én csak azt akartam, hogy hagyják a magyar nemzetet magára, hogy a nemzet testéből az idegen test távozzék."

"Persze azzal nem törődött, hogy van-e nekik hova távozni, vagy milyen körülmények közt távoznak?"

"Az nem a mi gondunk volt. Mi csak azt kivántuk, hogy Magyarország a tényleges fajmagyaroknak legyen a hazája. Ezt a gondolatot nem én vetettem fel elsőnek. Az Eckhardt Tibor vezetése alatt az első háboru után alakult Ébredő Magyarok

Egyesülete ébresztett fel bennünket először, hogy milyen veszedelmet képezett hazánkban egy erősen összeforrt, kalmárságra nevelt idegen faj, mely lassan magához kaparintotta a nemzet teljes bankiparát és kereskedelmét."

"Fajmagyaroknak nem állt módjukban ugyanezekre a pályákra menni? Nekik tilos volt banküzlettel és kereskedelemmel foglalkozni?"

"Nem volt tilos, de mire a nemzet ráeszmélt, ezeket a foglalkozásokat a zsidók teljesen kisajátitották maguknak és magyaroknak lehetetlen volt azokba betörni."

"A zsidótörvények mindezeket elvették a zsidóktól és áthelyezték fajmagyarok kezeibe. Még azontul is veszedelmet képezett a zsidók jelenléte az országban?"

"Azután még nagyobb veszedelmet. Miután kiszoritották őket a legtöbb lehetőségeket nyujtó pályáról, természetesen belső ellenségei lettek a nemzetnek és igy különösen háboru alatt sulyos veszedelmet képezett a jelenlétük."

"Szóval maga szerint csak a zsidótörvények intézkedései után lettek ellenségei a nemzetnek, addig lojális polgárai voltak az országnak?"

"Kérem, ne adjon az én számba kifejezéseket. Én nem beszéltem lojalitásról."

"Beismeri, hogy helyeselte és folytatta a zsidóknak Auschwitzba való deportálását?"

"Helyeseltem, hogy eltávolitották őket az országból, örültem, hogy a régen vajudó zsidókérdés megoldására a háboru alkalmat adott, de nem volt róla tudomásom és ma is csak az amerikaiak állitják, hogy a deportált zsidókat Auschwitzba vitték volna kiirtás céljából. Ilyen barbarizmust nem lehet a nagy német nemzetről elképzelni."

"Maga tagadni akarja, hogy tudomással birt a zsidóknak gázkemencékben való kiirtásáról, amit Magyarországon tudott már mindenki, mikor maga a hatalmat átvette?"

"Nem tagadhatom, hogy tudtam róla, mert ma sem tudok róla."

"Nem szégyenli azt állitani, hogy mint nemzetvezető nem tudott róla, hogy nemzetének többszázezer tagját legyilkolták és hogy a maga uralma alatt ezeket a tömeggyilkosságokat folytatták?"

"Kérem, ha igaz lenne, akkor sem csodálható, hogy nem tudtam róla, mert én a nemzetem védelmével voltam elfoglalva."

"Semmi mással nemzetvédelmen kivül nem törődött?"

"Nem tudtam csak olyasmivel törődni, ami a nemzet védelméhez tartozik."

"Maga a hatalom átvétele utáni napon, tehát mielőtt hozzáfogott volna a nemzet védelméhez, magához rendelte Vajna belügyminisztert és Szilágyit, aki a kivételezett zsidók ügyeit kezelte. Emlékszik erre?"

"Igen, emlékszem."

"Milyen utasitást adott akkor Vajnának?"

"Nem emlékszem rá pontosan."

"Nem azt az utasitást adta, hogy a Horthy által kivételezett zsidók számát csökkentsék?"

"Igen, arra emlékszem. Megkérdeztem Vajnától és Szilágyitól, hogy hány zsidót kivételezett a kormányzó.

"És?"

"Mikor Szilágyi megmondta, hogy 8,000-et, csodálkozásomnak adtam kifejezést, hogy annyi kivételes, a nemzetre nézve nagyfontosságu zsidó tehetség lenne az országban."

"Megelégedett azzal, hogy csodálkozásának adott kifejezést, vagy módositotta a rendeletet."

"Az egész ügy abban a pillanatban nem volt olyan fontos, hogy emlékeznék minden részletre."

"Szóval csak annyira emlékszik, amit eddig mondott a kihallgatásról?"

"Igen."

Bevezettettem Szilágyi Lászlót szembesités céljából. Miután nevét, korát, stb. bemondta, a következő kérdéseket hozzá intéztem:

"Mi volt a maga hatásköre, mikor Szálasi Ferenc Magyarországon az uralmat átvette?"

"A kormányzó ur által kivételezett zsidók ügyosztályát vezettem."

"Hány ilyen kivételezett zsidó volt akkor Magyarországon?"

"Nyolcezer."

"Erről informálta Szálasi Ferencet?"

"Igenis, Vajna kegyelmes urral együtt voltunk kihallgatáson

a nemzetvezető urnál, akinek kérdésére ezt az információt megadtuk."

"Mi volt Szálasi Ferenc felelete?"

"Azt mondta, hogy ennyi, a nemzetre nézve életbevágóan fontos zsidó érték nem lehet Magyarországon, s elrendelte, hogy a 8,000-es számot 800-ra redukáljuk."

"Milyen utasitást adott a többi 7,200-ra vonatkozóan?"

"Hogy azokat azonnal tartóztassuk le és helyezzük el a budai téglagyári ghettóban."

"Végrehajtották a rendeletet?"

"Amennyiben módunkban volt, igen, de Vajna kegyelmes ur arra utasitott..."

"Azt nem kérdeztem." (Szilágyit kivezettettem és folytattam a Szálasi kihallgatását.)

"Most már emlékszik erre a rendelkezésre?"

"Nem emlékszem, de nincs okom kételkedni Szilágyi állitásában."

"Milyen rendeletet adott ki általában a ghettóba zárt zsidókat illetőleg?"

"Semilyen rendeletet nem kellett kiadnom. Magyarország zsidótlanitása automatikusan folyamatban volt."

"Nem volt róla tudomása, hogy Horthy a zsidók további deportálását letiltotta és megállitotta?"

"De igen volt."

"Tehát nem automatikusan folyt a zsidótlanitás abban az időben?"

"Egyszerüen hatályon kivül helyeztem Horthy idevonatkozó intézkedését."

"Adott ki rendeletet arra nézve, hogy 20,000 zsidót gyalog inditsanak Bécs felé?"

"Én nem specifikáltam, hogy gyalog, vagy hajón vigyék őket. Vasuti szállitás akkor már lehetetlen volt; nemcsak zsidók, de fajmagyarok tizezrei is menekültek az oroszok elől. Nem tehettem éppen a zsidókkal kivételt."

"S mit gondolt, mi történik velük Bécsben?"

"A Németbirodalomban a közlekedés még épségben volt, tudtam, hogy onnan tovább fogják őket szállitani, rendeltetési helyükre."

"Mit ért rendeltetési hely alatt, Auschwitzot?"

"Én nem tudhattam, hogy hová fogják őket beosztani munkára."

"Mint nemzetvezető azzal nem is törődött?"

"Kénytelen vagyok ismételni, hogy azokban az időkben csak hazám és népem védelmével, valamivel később a kormányapparátus kitelepitésével voltam elfoglalva, igazán nem volt tőlem várható, hogy ilyesmivel törődjem. A bécsi konzul a jelentéseiben egyre sürgette, hogy inditsuk utnak a zsidókat Bécsig, ott ő gondoskodik a továbbszálitásukról. Ugy emlékszem, bár nem vagyok biztos benne, hogy a bécsi konzul Vajta Ferenc volt."

"Volt róla tudomása, hogy a zsidókat kisérő csőcselék 6,000 egyént már az uton agyonvert?"

"Nem volt, de ha megtették, bizonyosan azért tették, mert a menetben résztvevő zsidók vagy zavarogtak, vagy szökni próbáltak."

"Szóval ezekről a részletekről nem tudott?"

"Nem."

"A Hungarista vagy ideologista vagy globális pártnak, ahogy maga magát nevezte, benne volt a programjában a magántulajdonok elkobzása?"

"Határozottan nem volt benne. A nemzeti szocializmus bizonyos nagy üzemeket államositani igért, de magántulajdon elkobzását soha nem emlegettük, az nem is volt szándékunk."

"Akkor milyen magyarázatot tud adni a zsidó vagyonok elkobzására?"

"Ezek a dolgok mind az én kinevezésem előtt történtek, az eljárásokat törvények vagy hivatalos kormányrendeletek szabályozták, én azokért a felelősséget nem vagyok hajlandó vállalni."

"Mivel az ország zsidótalanitását a pártja és maga sürgette, miképpen képzelte el, hogy a kitelepitendő zsidók magánvagyonát elveszi vagy őket kártalanitja?"

"Erre vonatkozólag még nem voltak kész terveink."

"A Bécs felé inditott 20,000 zsidó közül többnek volt ingó és ingatlan értéke s azoknak a kitelepitése — s maga szerint nem Auschwitzba, — már a maga uralma alatt történt. Tett valamilyen intézkedést azoknak a kártalanitására, ha a magánvagyonok elkobzása nem volt szándéka s ha azt hitte, hogy azok a zsidók életben maradnak, mert csak munkára viszik őket?"

"Ujra meg ujra kénytelen vagyok ismételni, hogy nekem

nagyobb és fontosabb munkám volt, mint ilyesmivel törődni. Végre azokat sem biztosithattam vagyonuk épségben maradásáról, akik a fajmagyarok közül utnak indultak."

"Mi a véleménye azokról a törvényekről és kormányintézkedésekről, amelyek a zsidók vagyonát egyszerüen elrabolták?"

"Nem lehet rablásnak nevezni, ha egy nemzet kénytelen az országban tartózkodó idegeneket eltávolitani, és az ott szerzett vagyonaikat kisajátitani."

"Szóval mondjuk, alkalmazná ezt a Magyarországon lakó többi idegenekre, a németekre, szlávokra, románokra, amerikaiakra, svájciakra, vagy kizárólag csak zsidóvallásu magyarokra?"

"Zsidóvallásu magyarok nem voltak, mert a különböző törvények és hivatalos rendeletek megfosztották őket a magyar polgárság jogától."

"Arra feleljen, hogy ugyanezt az eljárást alkalmazná-e a többi idegen nemeztiség Magyarországon lakó tagjaira is, akik a vagyonaikat esetleg szintén Magyarországon szerezték?"

"Ez teoretikus kérdés, amivel még nem volt alkalmam foglalkozni."

"Szóval a tömeggyilkosságra való uszitásért, a tömeggyilkosságra való rendelet kiadásáért, a maga által deportálni rendelt zsidók vagyonának kifosztásáért nem akarja a felelősséget vállalni?"

"Minthogy azokban semmi részem nem volt, azokért semmi felelősséget nem vállalok?"

"De elismeri, hogy felelős azért a tömeggyilkosságért, amit emberei különösen a Duna-parton végeztek, s amelynek áldozatai nemcsak zsidók voltak?"

"Forradalmi állapot volt, az ellenforradalom tagjainak vagy egyéb bünösöknek magatartásuk következményeit viselniök kellett."

"Azt akarja ezzel mondani, hogy forradalom utján jutott az ideiglenes hatalom birtokába?"

"Azt nem mondtam, mert a hatalmat törvényesen tette őfőméltósága, a magyar kormányzó a kezembe. Forradalmi állapot nem feltétlenül jelenti forradalom létezését."

"A maga és a kormány által kiadott rendeletek tucatjai azzal végződnek, hogy aki nem engedelmeskedik, az 'felkoncoltatik?' "

"A háborus összeomlás következtében valóságos anarchia volt az országban, a szigoruságra szükség volt."

"A szigoruság ismerhet agyonlövést, akasztást, miért éppen a felkoncolást választotta?"

"Hogy a szigor drákói voltát hangsulyozzuk. Hivatkozom a német példára, ahol a Führer akasztás helyett lefejeztette az állam ellen vétőket és a többi gonosztevőket, aminek a bünök nagymérvü csökkenése volt a hatása. Ugyanezt a hatást akartuk elérni, mert arra akkor nálunk fokozott szükség volt."

"És hogy képzelte a felkoncolást és kinek kellett volna azt végezni?"

"Természetesen katonák esetében az arra kirendelt katonáknak, civilek esetébn a hivatalos hóhérnak."

"Ugy érezte, hogy a felkoncolás népszerübbé teszi az uralmát?"

"Nagyobb népszerüségre, mint amilyen kinevezésem alkalmával megnyilvánult, igazán nem volt szükségem. Egyszerüen a fegyelem gyors és hatásos helyreállitása volt a szándékunk."

"Miért hozta a Szent Koronát magával?"

"Magyarországon a Szent Korona és az államfő elválaszthatatlanok egymástól. Az én jogom és kötelességem volt arra vigyázni, nehogy ellenséges kezekbe kerüljön."

"Őrizet alatt hozta azt ki?"

"Igenis. A korona őrségével megbizott fegyveres kiséret vigyázott rám mindenütt és minden pillanatban."

"Maga adta nekik az utasitást, hogy a páncélládát az amerikai parancsnokságnak átadják?"

"Igen, biztonságba kellett azt helyeznem, azonkivül itt nem volt többé biztonság."

"Szóval biztonság céljából adatta át az amerikai parancsnokságnak?"

"Igen, erre már feleltem."

"Felelt és hazudott, amit egy nemzetvezetőtől nem vártam. Miért vétette ki a koronát a páncélládából, mielőtt az üres ládát rábizatta az amerikai hadseregre?"

"Mert az amerikai hadsereg közt is idegen kezekben lett volna."

"S miért akarta félrevezetni az amerikai parancsnokságot?

Miért hazudott, amikor egy pillanattal előbb azt állitotta, hogy a koronát nekik átadta?"

"Nem akaram tudatni, hogy hol őrizzük a Szent Koronát."

"Miért nem ásatta el a páncélládával együtt? Mire való volt a csalási kisérlet?"

"Annak akartam elejét venni, hogy a koronát kutassák."

"A cinkosai nem azt vallják. Szerintük maga zavarba akarta hozni Amerikát, mikor később, mint maga azt remélte, a ládát visszaadják, a korona hiányozni fog belőle. Igaz ez vagy nem?"

"Tiltakozom ez ellen a hang ellen. Nem cinkosaim, hanem alattvalóim voltak, akik a amerikaik előtt a korona hollétét felfedték."

"De azt beismeri, hogy még ennek a kihallgatásnak a folyamán is hazudott, amikor azt állitotta, hogy a koronát megőrzés végett adatta át az amerikai hadsereg parancsnokságának?"

"Nem ismerek be semmit, mert csak vádlottakra lehet ezt a kifejezést használni."

"A győztes szövetséges hatalmak Önt az emberiség elleni bünök sorozatának elkövetésével vádolják. Vádolják tömeggyilkosságra való uszitással, tömeggyilkossággal, tömeges rablásra való felbujtással, egyének és értékek más országba való erőszakos szállitásával."

"Nem ismerem el a Szövetséges Hatalmak jogát, hogy engem vád alá helyezzenek. Államfő vagyok, s ha nemzetem a háborut el is veszitette, azt az elbánást követelem magamnak, ami kijár minden civilizált népek között egy ország fejének. Tiltakozom ellene, hogy fogságba helyeztek és közönséges bünösökkel egy fogházba zártak, hogy vádlottként valiatnak, s tiltakozom az ellen, hogy okmányaimat és irataimat lefoglalták. Eljárásuk ellen fellebbezni fogok a Hágai Nemzetközi Birósághoz, követelem, hogy erre adják meg az alkalmat."

"Tiltakozhat és követelhet, amit akar, de ne szónokoljon, mert akkor kivezettetem."

"Ez ellen a megjegyzés ellen, mint az erőszak megnyilvánulása ellen, szintén tiltakozom."

"Ezt a tiltakozását is feljegyezte a gyorsiró. A jelenlegi magyar kormány és a magyar nép is kérte az ön letartóztatását és kéri a kiadását. A többek közt otthon azzal vádolják, hogy a nemzetet kifosztotta, gyárainak felszereléseit, raktárainak áru-

halmazát, állatállományainak a legnagyobb részét kirabolta, kihozta egy idegen országba."

"Magyarországnak a törvényes kormánya jelenleg Nagynémetországban van, annak a feje én vagyok, senki nem emelhet tehát vádat vagy kérheti a kihallgatásomat a magyar nemzet nevében."

"Elismeri, hogy a magyar nemzetnek joga van maga fölött ítélkezni?"

"Elismerem, hogy egy törvényesen választandó magyar parlamentnek joga van minden magyar felett ítélkezni. Ha egy törvényesen választott magyar parlament felelősségre von, szívesen állok elébe."

"Magát egy törvényesen választott magyar parlament ültette a nemzet fejére, hogy annyira hangoztatja a törvényesen választott magyar parlament jogát és hatalmát?"

"Kérem, engem őfőméltósága, a magyar Kormányzó törvényesen nevezett ki a nemzetvezetői tisztségre és a kormányzat minden hatalmát rámbizta."

"El akartam kerülni ennek a kihallgatásnak során minden durva kifejezést, mert az amerikaiak olyanokkal nem élnek. Ne védekezzék ilyen ostoba gyermekmesékkel, mert nem ismeretlen előttünk és általában a világ előtt, hogy a kormányzó fogoly volt s terror alatt irta alá a kinevezését, miután már magához ragadta a fegyveres hatalmat."

"Az előzetes részleteket és mellékkörülményeket én nem ismerem, csak arról tudok, hogy a kormányzó ur belém helyezte azokban a válságos órákban a bizalmát."

"Felkereste magát a német követ hálószobájában? Ott adta át a kinevezést, vagy akkor maga már a Vár ura volt?"

"Ismétlem, hogy a Várban teljesen törvényes keretek között nevezett ki nemzetvezetőnek."

Miután intettem a Szálasi mögött álló katonának, hogy a foglyot viheti vissza a cellájába, Szálasi ismét megszólalt:

"Még egyszer ünnepélyesen tiltakozom minden engem illető eljárásuk ellen és kijelentem, hogy csak az erőszaknak vagyok kénytelen engedni."

"Még egyszer tudomásul veszem a tiltakozását s remélem, hogy hazaküldhetem Budapestre és a magyar nép alkalmat kap, hogy ítélkezhessék."

Bárdossy László

Beszállás a Budpestre induló repülőgépbe.
Bárdossy László, Hellebronth Vilmos és Reményi-Schneller Lajos.

Talán egyike volt, talán egyedül volt a magyar háborus bünösök között, aki a közönséges gonosztevő tipusától elütött, aki egy vabankot játszó s a játszmát elvesztett államférfi benyomását tette az emberre.

A magyar nemzet szempontjából mindenesetre a legnagyobb bünösök közé tartozott, mert nemzetét hamis ürügy alatt sodorta háboruba s mert bombáztatta a saját városukat, hogy mesterségesen "incidenst" csináljon.

A személyi adatok bemondása után:

"Mielőtt a kérdéseikre felelnék, tudni akarom, hogy milyen vád alatt és egyáltalán milyen jogon tartóztattak le. Fogvatartásom beleütközik a nemzetközi törvények minden sarkalatos pontjába, kérem tiltakozásom jegyzőkönyvbe venni."

"Nem jegyzőkönyvezünk, de tiltakozását feljegyezte a gyorsiró. Önöknek Jugoszláviával örökbarátsági szerződésük volt, amelyen még meg sem száradt a ténta, amikor megrohanták azt az országot és megrendezték azt az Ujvidéket, amely örök gyalázata marad nemzetének. Mi vitte a magyar kormányt erre a lépésre?"

"Jugoszlávia sorsa meg volt pecsételve, s egy magyar államférfinak élni kellett az alkalommal, hogy jogos területünket visszaszerezzük. De ha nem is lett volna ez a véleményem és érzésem, aminthogy az volt, a eseményeket nem tartóztathattam volna vissza, mert őfőméltósága el volt tökélve."

"A kormányzó akkor is Jugoszlávia ellen küldte volna a hadsereget, ha arra nem kapja meg a felhatalmazást?"

"Kérem, a kormányzó ur, és erre tisztán emlékszem, ezekkel a szavakkal fejezte ki akaratát: 'A bőr égne le pofámról, ha nem élnék az alkalommal, nem szabaditanám fel Délmagyarországot.'"

"S mi volt a vezérkar álláspontja?"

"A vezérkar azt hiszem elmozditotta volna a kormányzót, ha ő utjába akart volna állni a hadjárat megindításának."

"És a vezérkar határozta el és szervezte meg az ujvidéki mészárlást?"

"Az ujvidéki botrányért felelős parancsnokokat elfogták."

"És azután őket szökni engedték?"

"Semmi bizonyiték nincs rá, hogy engedték."

"Milyen körülmények között üzentek hadat Oroszországnak?"

"A nemzet minden érdeke azt kivánta, hogy csatlakozzunk a német hadjárathoz."

"Kérték erre a németek a magyar kormányt?"

"Nem kérték. Éppen azért éreztük a szükségét, hogy résztvegyünk a háboruban, nehogy a visszanyert Felsőmagyarországot és Ruszinszkót elveszitsük egy győztes német hadjárat után. Voltaképen a becsület is arra kényszeritett bennünket, hogy szövetségesünk oldalán harcoljunk."

"Miféle becsület?"

"A bécsi tárgyalások során, amikor a németek olyan nehezen egyeztek bele Ruszinszkó visszacsatolásába, Eckhardt Tibor az ellenzék vezére nagy cikket irt, hogy érthetetlen a németek magatartása, mert hiszen egy reánk nézve kezdvező döntés természetesen elkötelezné a magyar nemzetet háboru esetére." (Ezt

Eckhardt, akinek 1946 januárjában emlitettem Bárdossy rávonatkozó vallomását, kereken tagadta.)

"Mikor a moszkvai magyar nagykövet a hadüzenetet az orosz külügyminiszternek átadta, a követ táviratot küldött Önnek az üzenet átadásával kapcsolatos tárgyalásáról. Igaz ez, vagy nem?"

"Igen, volt egy ilyen távirat."

"Mi volt a táviratban?"

"Amennyire visszaemlékszem, az orosz külügyminiszter a hadüzenetet nem vette át, s arra kérte a követ utján a magyar kormányt, hogy fontolja meg ezt a lépését mégegyszer, mert a két nemzetnek semmi vitája nincs egymással és az oroszok a magyar nemzettel békében akarnak maradni."

"Mit csinált Ön ezzel a távirattal?"

"Természetesen a kormányzó tudomására hoztam."

"Azonnal, vagy 24 órás késéssel?"

"Ugy emlékszem, nem tudtam a kormányzó urral aznap összeköttetést találni."

"Tudatta Ön a távirat tartalmát a képviselőház 40 tagu bizottságával azonnal?"

"Nem éreztem ennek a szükségét, mert a képviselőháztól és a 40 tagu bizottságtól teljes felhatalmazással birt a kormány."

"Igaz-e, hogy Ön a táviratot voltaképpen elsikkasztotta, s azt csak egy nappal később hozta a kormányzó tudomására?"

"Nem tudom, hány óra mult el a távirat vétele és a kormányzó urral való beszélgetésem között."

"S közben természetesen Ön Kassát bombáztatta."

"Tagadom, hogy Kassát én bombáztattam."

"De tudomása volt róla, hogy Kassát a vezérkar kérésére német repülőgépek bombázták?"

"Nem volt róla tudomásom, egész mást jelentettek a szakértők."

"Mit jelentettek a szakértők?"

"A szakértői vélemény szerint a bombaszilánkok orosz eredetüek voltak."

"S Önnek ez elég volt, hogy követének a táviratát elsikkassza és a vezérkarnak a rendeletet kiadják?"

"Én csak a szakértők véleményét vehettem figyelembe."

"Nem igaz-e, hogy a szakértők egyike, az Ön távoli rokona arra figyelmeztette, hogy Kassát német bombák találták?"

"A szakértők többségének a véleményét kellett figyelembe vennem, s az elsikkasztás kifejezés ellen tiltakozom."

"Miért tiltották be a Magyar Nemzet napilap megjelenését 15 napra?"

"Nem tudok az esetről."

"Nem-e tény, hogy a Magyar Nemzet nem volt hajlandó hazudni s nem azt irta, hogy orosz repülőgépek, hanem, hogy a várost 'orosz felségmárkákkal ellátott' repülőgépek bombázták, s ezért tiltották be a lap megjelenését?"

"Nem emlékszem ilyesmire. Egy lap megfenyitése nem tartozott a hatáskörömbe."

"Magas állásában helyeselte, hogy a munkaszolgálatra berendelt zsidó katonákat fegyverek nélkül küldték a harctérre?"

"Háboru alatt a hadsereg csak a vezérkar rendeletének van alávetve, a katonák felett való rendelkezés, a felvonulás rendje, nem tartozhatott az én hatáskörömbe."

"A hadseregnek, tehát a vezérkarnak is a kormányzó volt a főparancsnoka?"

"Természetesen."

"A kormányzó tehát megakadályozhatta volna ezt a hallatlan kegyetlenséget?"

"Feltétlenül."

"Önt a jelenlegi magyar kormány kikérte, hogy bíróság elé állitsa. Hajlandó magát a nemzet itéletének alávetni?"

"Tiltakozom a kiadatásom ellen, s egyben kérem, hogy adjanak alkalmat minden vádra a nyugati szövetségesek itélőszéke előtt felelni."

"Minthogy Ön sokkal több és sulyosabb bünt követett el a saját nemzete ellen, azt fogom feletteseimnek ajánlani, hogy küldjék haza a többi magyar háborus bünössel."

Imrédy Béla

A fogolytáborban.
Egy német SS tiszt mellett: Jaross Andor, Kunder Antal és Imrédy Béla.

Imrédy Bélát nem kell bemutatni, ismeri a karrierjét és a személyét minden magyar ember. Mikor 1938-ban Horthy a kormányalakitással megbizta, a liberális elemek és a zsidók örültek, mert a Magyar Nemzeti Bank volt igazgatója, mint europaer pózolt odáig, s azt remélték, hogy Magyarországot lekapcsolja a Hitler és a hitlerizmus szekeréről. Ebben a várakozásban keservesen csalódtak, mert amig addig a nyilt nácizmust csak oportunisták, bolondok és a csőcselék vallották, Imrédy szalonképessé tette azt az országban.

"Szeretném, ha megmagyarázná, hogy mi vitte Önöket a zsidók üldözésére, megélhetésüktől való kifosztására, s végül halomra-gyilkoltatására?"

"A zsidók, mint idegenek, a magyar nemzet testében a nemzeti javak olyan nagy százalékát tartották a kezükben, amelynek

birtoklása megengedhetetlenül nagy befolyást biztositott a számukra."

"Ezeket a javakat törvényellenesen szerezték?"

"Azt nem állitottam."

"Befolyásukat a nemzet érdekei ellen érvényesitették?"

"Nem feltétlenül, de minden nemzeti érdek ellen volt, hogy idegenek olyan nagy befolyással birjanak egy országban."

"A zsidó vallásu magyar polgárokat tehát Önök idegeneknek tartották?"

"Ujabb törvényeink annak minősitették őket."

"Évszázadok alatt nem asszimilálódtak, vagy az nem volt megengedve a számukra?"

"Megadtuk a jogot, s minthogy a származás árja voltát csak két nemzedékig visszamenőleg kutattuk, ezzel intézkedtünk, hogy akik idejében asszimilálódtak, azokat a fajmagyarok családjához tartozónak ismerjük el. Sőt kivételt tettünk inézkedéseinkben még azokkal szemben is, akik árja házastárssal birtak."

"Olvassa fel a kormányzó sajátkezü utasitását a földbirtokreformra és a zsidókra vonatkozólag."

(Imrédy olvassa a Horthy utasitását.)

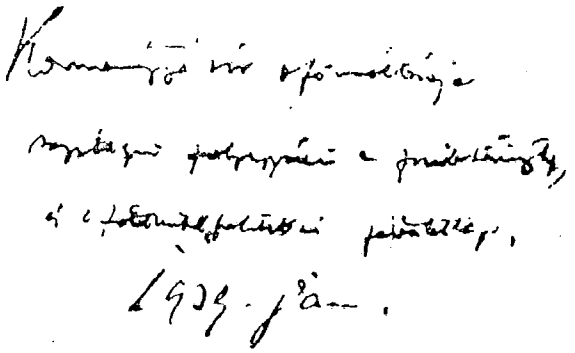

(Kormányzó ur őfőméltósága sajátkezü feljegyzései a földosztáshoz és a zsidótörvény javaslathoz. 1939 jan.)

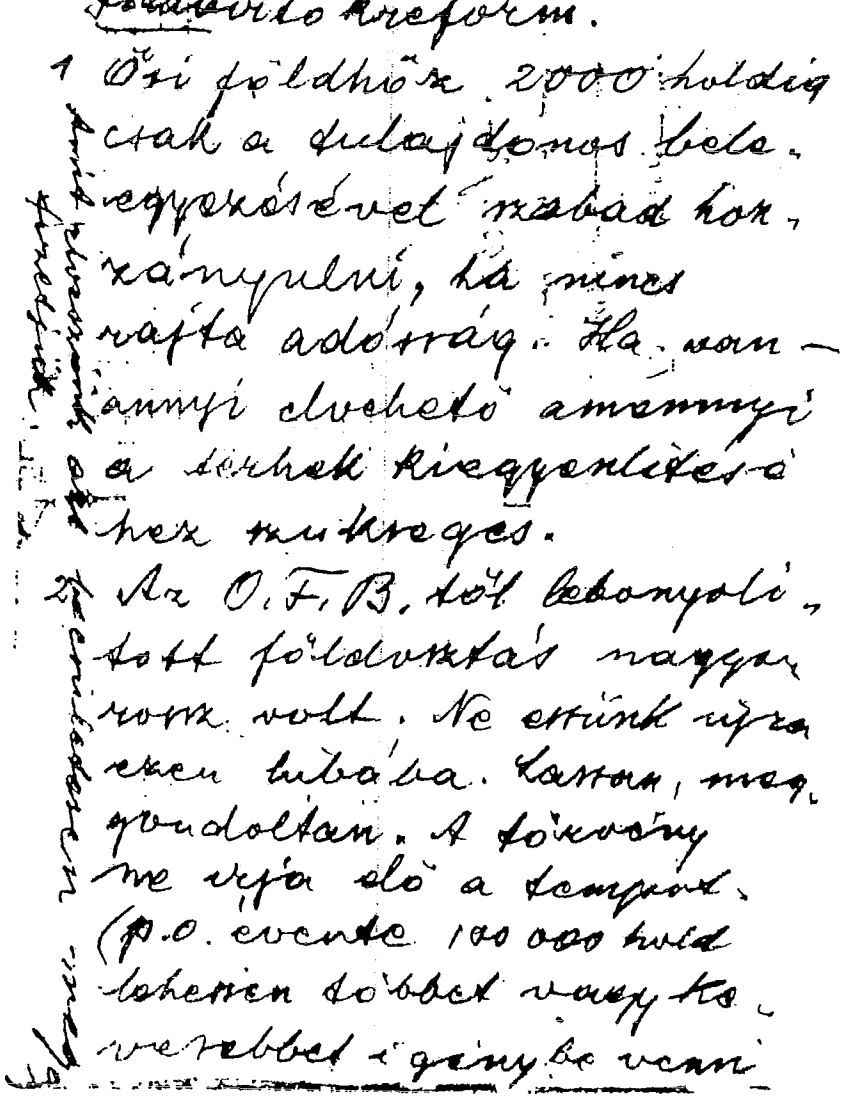

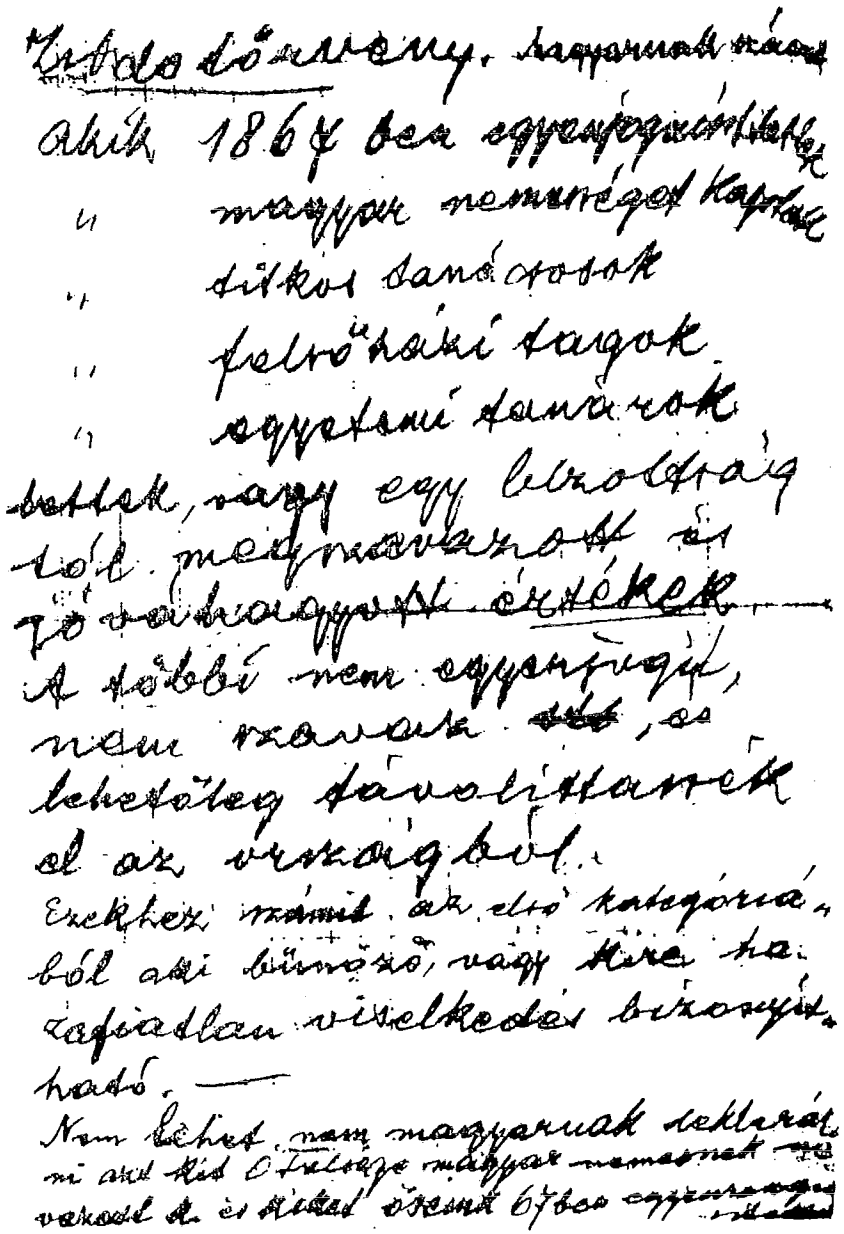

"Ez kétségtelenül a kormányzó kezeirása?"

"Igen, a hátán megméltóztatik a feljegyzésem erre vonatkozólag találni. De ismeretes is a kormányzó ur irása."

"Valószinüleg beszélt is erről a kérdésről a kormányzóval?"

"Természetesen, több izben."

"Mit értett a kormányzó az alatt a kitétel alatt, hogy a többi távolittassék el az országból?"

"Kérem, nagyon sok, talán többszázezer külföldi, leginkább galiciai zsidó szivárgott be hazánkba '67 után, s azoknak az eltávolitására gondoltunk."

"Azt értem. De hogyan és hová akarták őket távolitani? Nem tudták, hogy egyetlen ország sem fogadott volna be annyi kiüldözött zsidót?"

"Kérem szépen Hitlerék körülbelül 40,000 zsidónak adtak engedélyt a távozásra és azok találtak helyet a maguk számára. Az nem lehetett a magyar állam kötelessége, hogy mi gondoskodjunk számukra uj hazáról."

"Ha valaki például 1870-ben beszivárgott, annak a gyermekei, sőt unokái is Magyarországon születtek. Eszerint a kormányzó és Ön azoknak az eltávolitását is tervezte?"

"Valamilyen határt kellett szabnunk, hogy a nemzeti hangulat feszültségét levezessük."

"Maga a második zsidótörvény-javaslatban tovább ment, mint a kormányzó, mert hiszen az eltávolitás tervétől eltekintve, kizárta a zsidókat a legtöbb munkából."

"A javaslatot a kormányzó előzetes jóváhagyásával nyujtottam be, aki idegesen panaszkodott, hogy Rassayék folyton molesztálják s utasitott, hogy minél szigorubb törvényben vessünk véget a zsidómentő agitációnak s a javaslatot minél sürgősebben nyujtsam be."

"Mit ért azalatt, hogy Rassayék molesztálták a kormányzót?"

"Rassay volt a zsidó párt politikai exponense, odatartozott Sulyok Dezső, még egy pár képviselő; a püspökök és a hercegprimás pedig mindenféle törvény alól ki akarták vonni a kikeresztelkedett zsidókat."

"S természetesen a megkeresztelkedett zsidókat Önök nem ismerhették el keresztényeknek? Ön sem, dacára annak, hogy az első szentséget azok megkapták?"

"Kérem, nekünk nem volt semmi bajunk a vallással, mi a zsidó fajtól akartuk hazánkat megtisztitani."

"Sem a kormányzó kézirata, sem az Ön javaslata nem akarta az országot egészen megtisztitani."

"Bocsánat, rosszul fejeztem ki magam. A zsidó faj befolyását kivántuk csökkenteni."

"Mikor Ön a második zsidótörvényt beterjesztette, mit szándékozott azokkal a zsidó százezrekkel csinálni, akiket megfosztott a kenyérkereset lehetőségétől?"

"Nem volt szó százezrekről, hanem inkább arról, hogy a zsidóságot megóvjuk a tömegharagtól, amely akkor már a zsidókérdés végleges megoldását egyre türelmetlenebbül sürgette. Maguk az előkelőbb zsidók, a magyar zsidóság vezetői helyeselték annak a törvényjavaslatnak a benyujtását."

"Természetesen, azoknak az előkelő zsidóknak a megélhetését, sőt vagyonát nem érintette sulyosabban az a törvény sem."

"Nemcsak hogy nem érintette, de lehetővé tette számukra, hogy gyáraikban, üzleteikben a törvény látszólagos szigorát megkerülve, meglehetős számban tovább alkalmazhassanak zsidókat."

"Mégis, mi volt a szándék azokkal a, mondjuk, kis zsidókkal, akiknek a százezreitől a kenyérkereset lehetőségét elvonták?"

"Nem gátoltuk őket abban, hogy más országban keressenek boldogulást, s amennyiben fizikai munkát tudtak találni Magyarországon, annak sem állt a törvény utjában."

"Az soha nem nyugtalanitotta Önöket, hogy Magyarországon élő németek aránytalanul jobb módban éltek, több vagyonnal birtak, mint a magyarok?"

"Olyan nagy és aránytalan százalék nem volt a birtokukban."

"De amig Ön azt állitja, hogy bizonyos határig elismerték a zsidóság asszimilizációs jogát, sem Hitler, sem maguk a Magyarországon lakó németek nem akartak a német vérrokonságról lemondani. Azok tehát nem idegenek a nemzet testében?"

"Kérem, talán nem fejezem jól ki magam. A zsidókat idegen fajnak és nem idegen nemzetiségü egyéneknek tekintik a magyar törvények. A németekre nézve ez nem áll fenn."

"Ön német származására való tekintettel veszi a németeket védelmébe?"

"Kérem, én magyar nemes, magyar főur vagyok."

"Igen, láttam 1938-ban magyar diszruhában az amerikai magyarok egy küldöttségét fogadni. S mint magyar főur nem szégyenli azt a másfél kiló irathalmazt, a származási bizonyitványokat cipelni, amellyel azt akarja bizonyitani, hogy a nagyanyja férjén kivül másokkal is feküdt egy ágyban, hogy az Ön apja zabi gyermeke volt az anyjának?"

"A tényeket akkor is tartozik az ember tudomásul venni, ha az esetleg lealázó a számára."

"S az Ön számára természetesen még lealázóbb lenne annak a ténynek a beismerése, hogy nemcsak a törvényes nagyanyja, de a törvényes és tényleges nagyapja szintén zsidó volt."

"Kérem, ezek a szigoruan személyes dolgok nem tartozhatnak hivatalos kihallgatás anyagához."

"Ezuttal én szabom meg, hogy mi tartozik a kihallgatás anyagához. Nem figyelmeztette Önt Rassay Károly, hogy ne nyujtsa be azt a kegyetlen javaslatot, mert Ön fogja legelsőnek megbánni?"

"Rassay és még egy páran kértek, hogy enyhitsünk a javaslaton."

"Rassay adta át az Ön tényleges származási okmányát a nyilvánosságnak?"

"Nem, én hoztam nyilvánosságra, amikor lemondtam."

"Mi késztette rá, hogy ne némán vonuljon el, hanem azzal a drámai vallomással, amivel lemondását a képviselőháznak bejelentette?"

"Rassay a kezeiben lévő okmányt átadta Horthynak, aki gyülölt engem és követelte, hogy azonnal mondjak le. Mikor arra hivatkoztam, hogy hasonló kérdés felmerülhet az ő családjában is, és hogy ilyen csapásnak nagyon sok előkelő magyar ki lehet téve, dühösen rámparancsolt, hogy én magam azonnal hozzam nyilvánosságra a dolgot."

"S mikor kapta meg a németektől a bizonyitványt, hogy bár törvényes nagyapja zsidó volt, köztudomásu tény volt a faluban, hogy apjának a természetes apja árja német volt?"

"1944 tavaszán."

"A német megszállás után?"

"Körülbelül azzal egyidőben."

"Ha Horthy annyira gyülölte, mért nevezte ki miniszternek a Sztójay kormányba?"

"Abban az időben nem volt abban a helyzetben, hogy megtagadhassa a Sztójay és a németek kívánságát."

"Nem tény az, hogy maga már akkor is kérte a miniszteri kinevezést, amikor Sztójay a kormányt átvette, s azt megtagadta akkor a kormányzó?"

"Nem én kértem, Sztójay kérte."

"S mit felelt a kormányzó?"

"Nem voltam jelen."

"Nem azt felelte, hogy benne nem bizom, mert zsidó és azt tagadta?"

"Valamivel meg kellett neki az eljárást okolni, nem mondhatta, hogy személyes gyülöletét a nemzet érdekeinél előbbre helyezi."

"Mikor olyan drámai módon lemondott, s a kormányzót emlékeztette, hogy a saját családjában is történhetik baleset, mire célzott?"

"Természetesen a kormányzó feleségére céloztam, aki a Wodianer családból származott."

"S ha maga akkor — lemondása előtt — ugy vélte, hogy ilyesmi csak baleset, amitől el lehet tekinteni, ha előkelőségekről volt szó, hogyan volt lelkiismerete zsidóknak sorozni, s javaslata minden becstelenségének kitenni azokat a szegény sorsu, s nem előkelő egyéneket, akiknek az egyik nagyszülőjük zsidó volt?"

"Kérem, még a tiszta zsidókat is kivehette és kivette a kormányzó a zsidótörvények rendelkezése alól, ha azok szükséges nemzeti értéket képeztek."

"S természetesen önmagát és a kormányzó nejét feltétlenül nemzeti értéknek tartotta?"

"Engem annak tartott a nemzet."

"Szóval Ön a németek jóvoltából volt magyar miniszter?"

"Német megszállás alatt volt az ország, s kénytelenek voltunk kooperálni."

"Kénytelen volt Ön tárcát vállalni? Erőszakkal kényszeritették erre?"

"Nem. De az volt a nézetem, hogy ha én nem vállalok tárcát, olyan ember vállalhatja, aki kárára lesz a nemzetnek. Az igazság kedvéért ezt meg kell minden miniszter társamra nézve jegyeznem."

"Minthogy a minisztertanács egyhangulag határozta el a zsidók Auschwitzba való deportálását, természetesen Ön is megszavazta."

"Megszavaztam az ország zsidótlanitását, hogy a zsidókérdést, ezt a nemzeti fekélyt végre gyökeresen megoldjuk, de nem volt róla fogalmam, s valószinüleg a legtöbb minisztertársamnak sem, hogy hová viszik őket. Minket arról biztositottak, hogy munkára fogják őket beosztani Németországban."

"Kik biztositották?"

"A németek és a miniszterelnök."

"S mit gondoltak, hogyha tényleg ezt hitték, vajjon a háboru után Hitler megtartja őket Németországban?"

"Azokban az időkben annyira előre nem lehetett látni, vagy határozni."

"Ön római katolikus és vallásos, ugy tudom kongregációs volt?"

"Igen."

"Most is vallásos katolikusnak tartja magát?"

"Igen."

"Mint vallásos katolikus, mint keresztény, nem bántotta az Ön lelkiismeretét, amint a zsidók százezreit, mindenükből kifosztva, ghettókba zárták, azután a legnagyobb brutalitások közt férfiakat, nőket, aggokat, csecsemőket, betegeket waggonokba raktak, még abban az esetben is, ha tényleg nem tudta volna, hogy mi volt a szállitmányok rendeltetése?"

"Mikor a nemzet létérdekéről van szó, nem lehet sem szentimentáliskodni, sem az ember vallásos érzelmeit utjába állitani a megoldásnak. Keresztényi megadással viseltem a felelősség keresztjét, s imádkoztam a szenvedőkért."

"Kapott Ön egy levelet 1944 májusában Márton Áron püspöki helytartótól?"

"Ugy emlékszem, igen."

"Itt van a levél, olvassa azt fel hangosan."

(Imrédy olvas.)

IGY NÉZTEK KI

AZ ILLETÉKES MAGYAR HATÓSÁGOKHOZ,

Tegnap értesültem, hogy a zsidó - címen az elmúlt napokban összegyűjtött zsidókat és keresztényeket el fogják szállítani. Amit az ilyen szállítmányok kezeléséről és jövő sorsáról mondanak, az ember nem tudja megdöbbenés és mélységes megrendülés nélkül hallani.

Kötelességeim visszahívnak munkahelyemre, Romániába, de emberi, keresztény és magyar kötelességemnek tartom, hogy visszaindulásom előtt az illetékes hatósági tényezőket szeretettel és Isten nevében kérjem, hogy az embertelenséget akadályozzák meg, vagy ha erre nem képesek, ne működjenek többesen ember elpusztítására irányuló cselekményben közre.

Azokban a végzetes napokban minden felelős embernek éreznie kell, hogy nemcsünk sorsa és vele együtt mindnyájunk sorsa és Isten [illegible] van, nem lehet tehát Isten bosszúálását magunk fejére hívnunk olyan bűnök elkövetésével, vagy azokban való közreműködéssel, amelyeket a Katekizmus az égbekiáltó-bűnök közé sorol s amelyeknek földi megtorlása a tapasztalat szerint sem marad el.

Kolozsvár, 1944 évi május hó 22-én.

Márton Áron s.k.
püspök.

A KIHALLGATÁSOK

1231-1944 szám.

K e g y e l m e s U r a m !

Márton Áron püspök úr folyó hó 21-én papszentelés után a hiteles szövegében mellékelt beszédet mondotta. Elutazása előtt pedig az illetékes magyar hatóságokhoz intézett, másolatban idecsatolt iratot adta át azzal, hogy a belügyminiszter úrnak megküldjem és a helyi hatóságokkal szóban közöljem.

Miután rendelkezését végrehajtottam saját elhatározásomból küldöm meg Excellenciádnak a jelzett iratokat és ismervén püspökünk és Excellenciád baráti kapcsolatait, írom a következőket.

Püspök úrat történt lépéseire a katolikus főpasztor lelkiismerete is késztette, mert arról, ami itt történik s ami nemcsak a jóérzésű társadalmat, hanem a végrehajtásra kényszerült közegek /köztük Excellenciád párthívei/ egy részének lelkiismeretét is felkavarja és idegzetét megrázza, hallgatnia nem lehetett. De tudom, [illegible] megszólalására erős magyar érzése és felelősségérzete is késztette. A románok a zsidók elleni hóhérmunkát a vasgárdával végeztették el. Nálunk a ghettóbavitellel kapcsolatos intézkedéseket a társadalom rendjét és békéjét őrizni hívatott közegek hajtják végre és közben le kell nyelnünk német tisztek nyilatkozatát, hogy nem gondolták, hogy a magyarok íly kegyetlenek. A románok módját találták, hogy amikor a zsidók diplomáinak meghosszabbításáért 200 millió lej sarcot bevasaltak, 20 millió lejt visszaadjanak „a zsidó szegények segélyezésére" s az utóbbiról a hivatalos lap is közlést hozzon. Ma a Romániába menekült

./.

Nagyméltóságú

Dr. I m r é d y B é l a
miniszter úrnak

B u d a p e s t

zsidókat politikai menekült gyanánt kezelik és az itteni románságnak utasítása van, hogy ahol lehet. pártfogolja a zsidóságot. Ezzel szemben nekünk barát és ellenség előtt vállalnunk kell nem a lényegért, a zsidókérdés megoldásáért, hanem a végrehajtás módjáért a felelősséget. Kegyelmes Uram, ezt a meggondolást nem az angol győzelemtől való félelem sugalja, mert az esetben a lényegért is bűnhödnünk kellene, hanem az aggodalom a magyar nemzet reputációjáért a történelem előtt, amely a módot és eszközöket nem szentesítheti.

Kérem szíves elnézését az elmondottakért. Abban a reményben fordultam Excellenciádhoz, hogy nemcsak püspökünk eljárást helyezem, hanem magas érdeklődését felhívom általunk tán élénkebben átérzett szempontokra is.

Fogadja, K e g y e l m e s U r a m, őszinte tiszteletem kifejezését.

Kolozsvár, 1944 május 23-án.

./. 2. irb.

Theleges és teljes megvilágítása

püspöki alt. helytartó

"Ez a levél nem birta Önt rá, hogy lemondjon?"

"Nem, mert attól tartottam mindig, hogy kisebb fajsulyu egyén kerül a helyemre, aki nem lesz a nemzet hasznára."

"Tudott arról, hogy a németek két izben fordultak hivatalos jegyzékben a magyar kormányhoz, amelyben rámutattak, hogy "bár az ország zsidótlanitása szükséges és tanácsos, annak brutális végrehajtása sem nem szükséges, sem nem tanácsos?"

"Ez a jegyzék vagy a miniszterelnök, vagy a külügyminiszter kezeihez juthatott, én nem tudtam róla."

"Tudott arról, hogy a németek a magyar csendőrség leirhatatlan brutalitásáról filmeket vettek fel, s azokat panaszkodva mutogatták svájci semleges diplomaták előtt, hogy nekik ilyen szövetségesekkel kellett együtt harcolni?"

"Nem tudtam, mi el voltunk zárva a külvilágtól."

"Kapott Ön juniusban levelet Angelo Rotta pápai nunciustól?"

"Igen, kettőt is."

"Itt van második levelének magyar forditása, olvassa azt el."
(Imrédy olvas.)

N. 1322/44.
Budapest, 1944 junius 20.

Őméltósága
Dr. Imrédy Béla
Magy. Kir. Közgazdasági Miniszter Urnak,
Budapest.

Kegyelmes Uram,

Engedje meg, hogy immár másodszor keressem fel soraimmal. Az Ön uj kinevezése és az azzal járó felelősségek és kötelezettségek fontossága adták erre az inditó okot.

Személyesen jöttem volna, már csak azért is, hogy visszaadjam látogatását, melyet szives volt nálam tenni,—de a jelenlegi helyzetben, ugy gondolom, helyesebb, ha ezt nem teszem meg.

Legnagyobb sajnálatomra kénytelen vagyok visszatérni a zsidókérdésre. Ön Maga jobban tudja, mint én, hogy mostanában mi történik Magyarországon. Szinte hihetetlen! Soha senki se hitte volna, hogy egy országban, mely oly mélységes keresztényi tradiciókkal dicsekedhetett, — ilyen szörnyüséges kegyetlenségek lehetségesek legyenek. Nem akarok részletekbe bocsájtkozni; az események tulságosan jól ismertek ahhoz, hogy emlékeztetnem kellene reájok, de fel akarom hivni reájok az Ön figyelmét.

Kegyelmes Uram, mégegyszer az Ön keresztényi érzelmeihez, sulyos felelősségéhez, sőt hazafiasságához appelálok, hogy kövessen el mindent, ami hatalmában áll, hogy ne folytathassák ezeket a szégyenteljes cselekedeteket, melyek ellenkeznek minden igazságérzettel, sárbatiporják az emberi erkölcsöket és nem torpannak meg kisdedek, fiatal leánykák, aggok, sőt betegek előtt sem, akiket pedig a civilizált népek minden körülmények között respektálnak.

Mondanom sem kell, hogy a Szent Atya mélységesen bánkódik mindezek fölött. Ő mindig Magyarország legjobb barátja, szószólója és protektora volt. Elvárható-e, remélhető-e, hogy ezt a szerepet továbbra is folytassa? Szent kötelessége, hogy az igazságszolgáltatást, az igazságot és gyermekei lelki jólétét megvédje, minden más meggondolást háttérbe szoritva.

Kegyelmes Uram, ebben a tragikus és az ismeretlen jövő félelmétől terhes órákban, melyeket jelenleg átélünk, ugy az

egyénnek, mint a nemzetnek, nagyobb szüksége van az Isteni gondviselésre, mint valaha és őrület volna az Ur haragját magára vonni ilyen égbekiáltó igazságtalanságokkal és brutalitásokkal.

Amikor arra kérem, hogy enyhitő rendeleteket adjon ki, nemcsak ama szerencsétlenek sorsát, de Magyarország javát tartom szem előtt, melyen mindig csak az Ur Isten bőséges áldását szeretném látni.

Remélem, hogy Kegyelmes Uram, éles eszével és mélységes hazafiasságában, megért engem és minden hatalmában álló lépést elkövet, hogy a kivánt eredményt elérhessük.

Fogadja mélységes tiszteletem,

ANGELO ROTTA
Apostoli Nuncius

N. 1322/44

BUDAPEST le 20 Juin 1944

Excellence,

Permettez-moi que pour la seconde fois je m'adresse à Votre Excellence. Sa nouvelle charge, avec les responsabilités et les devoirs qu'elle importe, m'a conseille de le faire.

J'aurai voulu venir personnellement - même pour Vous rendre la visite, que Vous avez eu l'obligeance de me faire - mais j'ai pensé que attendues les circonstances c'est, peut-être, mieux de la différer.

Malheureusement je dois revenir sur la question des juifs. Vous savez mieux que moi ce qui se passe maintenant en Hongrie. C'est vraiment incroyable! Car on n'aurait jamais pensé que dans un Pays de si profondes traditions chrétiennes pourraient s'accomplir autant de cruautés. Je n'entre pas dans les détails; les faits sont trop connus pour qu'il soit nécessaire de les rappeler; il me suffit d'attirer sur eux votre haute attention.

Excellence, encore une fois je fais appel à votre sentiment chrétien, à votre responsabilité et même à votre patriottisme, afin que Vous daignez faire tout le possible pour empêcher que l'on continue dans une conduite vraiment honteuse, par laquelle tout sentiment de justice, de moralité

A Son Excellence
M. le Dr. Béla Imrédy
Ministre Royal Hongrois pour les Affaires Economiques
B u d a p e s t

est foulé au pied et l'on ne s'arrête pas même devant les enfants, jeunes filles, viellards ou malades, pour lesquels les peuples civilisés ont toujours eu des égards.

Le Saint-Père est pour tout cela profondément peiné. Il a été toujours le meilleur ami, le protecteur et le défenseur de la Hongrie. Pourrait-il continuer dans cette attitude? Le devoir de défendre la justice, la vérité et les intérêts spirituels de ses fils est au dessus de toute autre considération.

Excellence, dans ce moment si tragique et si pleine d'inconnues que le monde traverse, plus que jamais les hommes et les Nations ont besoin de l'aide et de la protection divine et il serait insensé de provoquer la colère du Ciel avec des injustices et des brutalités.

En Vous priant d'exercer une action modératrice, je n'ai devant mes yeux que le sort de tant de malheureux, ainsi que le vrai bien de la Hongrie, sur laquelle je n'aimerais que de voir descendre en abondance les bénédictions du Seigneur. J'espère que Votre Excellence dans sa claire intelligence et son haut patriottisme saura me comprehendre et fera de son mieux pour obtenir le but désiré.

Je Vous prie, Monsieur le Ministre d'agréer les sentiments de ma plus haute considération.

+ Angelo Rotta. Arch.
Nonce Apost.

"A pápai nuncius azt irja, hogy az események 'jól ismertek,' vagyis nem volt titok, hogy a deportált zsidókat Auschwitzba vitték legyilkolás céljából?"

"Mi nem tudtunk semmi biztosat ezekről a dolgokról."

"Tud franciául olvasni?"

"Igen."

"Olvassa fel Angelo Rotta nunciusnak a magyar kormányhoz intézett jegyzékét."

(Imrédy olvas.)

NUNCIATURE APOSTOLIQUE EN HONGRIE

N.1207/44

BUDAPEST ....

N O T E

La Nonciature Apostolique a l'honneur d'accuser réception de la Note Verbale du Ministère Royal Hongrois des Affaires Étrangères N° 234/Res.Pol./1944 du 27 Mai d.p., en réponse à sa précédente Note N° 1058 en date du 15 Mai, sur la question juive. La Nonciature Apostolique s'est empressée de porter la Note du Ministère Royal à la connaissance du Saint-Siège et après un examen approfondi et bienveillant de la même se permet d'exposer se qui suit:

La Nonciature Apostolique manifeste sa vive satisfaction et remercie le Gouvernement Royal pour l'assurance donnée à propos des incidents qui se produisirent dans les locaux de l'Association de la Sainte-Croix. Mais, malheureusement, elle ne peut pas manifester la même satisfaction pour la réponse donnée aux autres points qui formaient l'objet de sa précédente Note. Elle est même très douloureusement surprise par l'affirmation du Gouvernement Royal de vouloir résoudre la question juive sur la seule base raciale sans aucune considération pour la religion professée par les intéressés: ce qui vient pratiquement à nier ou à méconnaître l'influence bienfaisante de la religion sur l'esprit humain et l'action éducatrice de l'Église. Or il y a

Au Ministère Royal Hongrois
des Affaires Étrangères
Budapest

aujourd'hui encore est fière de se professer. Et si même en Slovaquie, pays bien plus petit et malgré les circonstances à elle particulières,, on a pu exempter presque complètement les chrétiens des dispositions qui frappent les juifs, pourquoi on ne pourrait faire le même dans le Royaume de St. Étienne, pays de beaucoup plus grand et dont la structure politique-sociale repose sur des bases bien plus solides?

Dans l'accomplissement de mon devoir, j'ai mis le Saint-Siège au courant de ce qui se passe en Hongrie, et je devrai Le renseigner aussi sur les mesures de déportation qui se préparent et qui malheureusement auraient déjà commencé à être exécutées. Le Saint-Père, qui avec autant d'intérêt et d'amour paternel suit la vie de cette Nation - en se souvenant toujours des grandioses manifestations de foi et d'attachement à l'Église et au Saint-Siège faites à l'occasion de sa visite à Budapest en 1938 - est vivement peiné, et j'espère que, dans sa qualité de Pasteur Suprême de l'Église, tuteur des droits de tous ses fils et défenseur de la vérité et de la justice, il ne soit pas obligé de lever sa voix de protestation.

Car une Nation si noble, qui s'est justement acquis l'estime du monde entier et le titre d'avangarde de la civilisation chrétienne, ne voudra pas renier son glorieux passé et souiller sa réputation par des actes qui resteraient comme un tache pour les siècles à venir. Que l'on ne donne pas aux ennemis de la Hongrie des arguments pour l'accuser d'avoir elle aussi suivi des méthodes qu'elle reprouve chez les bolchéviques ennemis de Dieu et de la civilisation!

qui tout en adoptant des mesures antisémites, en ont exempté - du moins partiellement - les juifs chrétiens, en hommage au Sacrement du Baptême, aux mérites de l'Église et à son action si hautement éducatrice et perfectionneuse même dans le sens national et patriotique.

Car il est un fait que lors que les juifs entrent dans l'Église ils commencent à fusionner avec les éléments strictement nationaux, de manière qu'après une ou deux générations on ne peut pas même les distinguer des autres. La circonstance que le Gouvernement Hongrois se sert de l'élément réligieux dans la recherche de l'origine raciale (appartenance des grands-pères à une religion chrétienne) c'est une admission de ce fait. Si donc le Gouvernement Royal reconnaît ce fait, pourquoi ne voudrait-il pas aller jusqu'à ses conséquences logiques et légitimes?

La Note du Ministère Royal dit que les nouvelles dispositions se basent sur le concept juridique du "juif", tel qu'il a été fixé par les lois XV de 1938, IV de 1939 et XV de 1941. La Nonciature Apostolique fait remarquer que même alors l'Église a reprouvé le principe purement racial et a publiquement levé sa voix de protestation: quoique ces lois-là n'avaient pas dans la pratique des graves conséquences.

La Nonciature Apostolique, partant, a le vif regret de devoir déclarer comme absolument insuffisantes les faci-

lités accordées aux chrétiens et cataloguées dans la Note à laquelle elle a l'honneur de répondre. La première n'est qu'une promesse, pas encore réalisée, de corriger le très grave tort commis au détriment des baptisés, en les abandonnant à la merci des juifs non-baptisés et en les mettant de la sorte dans la plus triste des situations. La seconde, qui n'est pas même connue publiquement, elle aussi n'est qu'une réparation du même ordre. Les exemptions contenues dans les numéros 3 et 4 ne peuvent que se rapporter à un nombre très petit, relativement, de personnes et ne résolvent pas la question de principe.

Entretemps et à son plus grand regret, la Nonciature Apostolique a été renseignée, et de bonne source, sur les conclusions d'une récente conférence, dans laquelle on a décidé la déportation de tous les juifs hongrois, sans distinction de religion: seuls 150.000 ou tout au plus 200.000 en seront exemptés, parce que indispensables pour la vie économique et industrielle du Pays ou nécessaires pour l'assistance sanitaire. Selon d'autres informations, elle aussi absolument sûres, la déportation est déjà en exécution et est faite avec de telles méthodes que plusieures personnes succombent même avant d'atteindre le lieu de la déportation. (Des méthodes inhumaines sont aussi pratiquées dans les camps de concentration, où parfois font défaut les plus élémentaires conditions de vie et d'hygiène, et où l'on arrive jusqu'à empêcher que les prêtres puissent apporter les conforts de la religion à ces malheureux fils de l'Église!)

L'on dit qu'il ne s'agit pas de déportation, mais de travail obligatoire. On peut discuter sur les mots; mais la réalité s'est égale. Lors qu'on emporte des vieux de plus de 70 et même 80 ans, des femmes agées, des enfants, des malades, l'on se demande: pour quel travail peuvent-ils servir ces êtres humains? Or répond que l'on a donné aux juifs la possibilité de porter leurs familles; mais alors le départ de celles-ci devrait se faire librement. Et quoi dire des cas où ces vieux, malades, etc. sont les seuls à être déportés, ou il n'y a pas de parents qu'ils devraient suivre? Et quand on pense qu'aux ouvriers hongrois, qui se rendent en Allemagne pour raison de travail est défendu de porter leurs familles, on est vraiment étonné de voir que seulement aux juifs soit accordée cette grande faveur.

Pour tout cela la Nonciature Apostolique, Représentante officielle du Saint-Père, à Qui a été confiée la défense du droit divin - soit naturel soit positif - et la suprême tutelle des intérêts des chrétiens, se voit encore une fois obligée de protester auprès du Gouvernement Royal Hongrois et de Le prier de vouloir donner suite aux demandes faites dans sa précédente Note, c'est à dire:

1° que les juifs chrétiens soient exemptés des dispositions antisémites: du moins ceux dont la conversion - eu égard surtout à l'époque dans laquelle elle a été effectuée - n'offre aucun raisonnable motif de soupçon;

2° qu'à tous les juifs soit fait un traitement humain; et que même dans les mesures qu'il sera nécessaire de pren

dre pour la défense des légitimes intérêts de l'État, soit toujours sauvegardée la justice, ainsi que les droits fondamentaux de la personne humaine;

3° Pendant que l'on travaille à la modification des décrets antisémites dans le sens surindiqué, veuille le Gouvernement Royal prendre d'urgence les mesures nécessa pour empêcher la continuation des abus ci-devant mentionnés et pour rendre possible une convenable assistance spirituelle de ces melheureux chrétiens.

La Nonciature Apostolique tient à souligner qu'en faisant cette démarche elle n'a la moindre intention de nier au Gouvernement Royal le droit de se défendre des dangers qui peuvent menacer la vie de la Nation, mais seulement de Le prier d'avoir égard aux droits de l'Église et aux principes de la morale chrétienne.

Dans sa Note le Gouvernement Rpyal manifeste le désir que le ralations avec le Saint-Siège aient à continuer avec la même condialité que dans le passé. C'est avec la plus grande satisfaction que la Nonciature Apostolique a pris note de cette déclaration, qui correspond aux voeux les plus vifs et sincères du Saint-Siège. Cette déclaration, ainsi que l'affirmation de S. E. M. le Président du Conseil devant le Parlement que "le nouveau Gouvernement veut édifier la Hongrie sur le rocher de la morale chrétienne", donnent à la Nonciature la confiance que ces suggestions seront bien acceptés et que le Gouvernement Royal voudra s'abstenir de

tout acte contraire aux droits et aux légitimes intérêts des chrétiens. Et le peuple hongrois, qui s'est juestement acquis le titre de défenseur de la foi et de la civilisation, ne voudra pas souiller sa réputation en suivant des méthodes que la conscience du monde chrétien ne pourrait pas approuver, même si l'on disait de les pratiquer pour se défendre du bolchévisme, et qui enlèveraient presque toute sa valeur morale à la campagne que aujourd'hui encore il poursuit pour la défense de la civilisation chrétienne.

La Nonciature Apostolique, qui en faisant ces démarches est inspirée aussi par un sentiment de profond et sincère attachement à la Hongrie, qu'elle voudrait voir toujours plus grande et plus prospère et entourée de gloire la plus pure, espère qu'elles seront favorablement accueillies, et avec Son Éminence le Cardinal Secrétaire d'État de Sa Sainteté, fait "les meilleurs voeux pour que la noble Nation "Hongroise puisse en ce moment particulièrement délicat "trouver son orientement dans les traditions profondément "chrétiennes de ses aïeux".

Budapest, le 5 Juin 1944.

+ Angelo Rotta. Arc
Nonce Apost

"S most olvassa fel annak magyar forditását."
(Imrédy olvas)

N. 1207/44.
Budapest, 1944 junius 5.

Magyar Királyi Miniszterium,
Budapest.

JEGYZÉK

Az Apostoli Nunciátus tisztelettel elismeri a Magyar Királyi Külügyminiszterium 234. Res. Pol./1944 számu f. é. május 27-én kelt jegyzőkönyvének vételét, mely válaszol az ő előző 1058 számu május 15-iki jegyzékére — a zsidókérdésben. Az Apostoli Nunciátus sietett a Királyi Miniszterium jegyzékét a Szent Szék tudomására juttatni és ez utóbbi, beható és legjobbindulatu tanulmányozás után a következőkben kivánja véleményét nyilvánitani:

Az Apostoli Nunciátus köszönetét és megelégedését fejezi ki a Királyi Kormánynak, a Szent Kereszt Társaság helyiségében történt incidensekre vonatkozó igéretéért. De legnagyobb sajnálatára nem fejezheti ki megelégedését az előző Jegyzékekben foglalt többi pontra vonatkozólag adott válaszok felett. Ellenkezőleg, igen fájdalmasan lepi meg a Királyi Kormány ama kijelentése, hogy a zsidókérdést csupán fajialapon óhajtja kezelni, figyelmen kivül hagyva az érdekeltek hitvallását, ami azt jelenti, hogy egyenesen megtagadja vagy nem ismeri el a vallás jótevő hatását az emberi szellemre és az Egyház téritői akcióját. Ilymódon mélységes sérelem esik az Egyház becsületén. Az egész magyar nemzet pedig tanuja az Egyház eme áldásos ténykedésének, mely anyai keblére fogadta ezt a népet, mióta csak Európába érkezett, javára megváltoztatta és egy pár emberöltő alatt, a nyugati nemzetek kulturális szinvonalára emelte. Miért-ne lenne akkor az Egyház képes, a zsidók lelkében is mélységes változásokat előidézni?

Azt mondják, hogy az ő megtérésük nem őszinte. Semmi sem ad jogot az általánositásokra. Mégha kételkedni lehetne is az utóbbi időben megtértek őszinteségében (mert nem szabad elfelejteni, hogy a Katholikus Egyház a keresztségért hozzáfordulókat mindig igen szigoruan kivizsgálta), teljesen indokolatlan ama zsidók őszinteségében való kétkedés, akik a magyarországi antiszemita törvényhozási mozgalmak kezdete előtt keresztelkedtek meg.

A Királyi Kormány jegyzéke hivatkozik a más országokban elfogadott rendszerekre, melyek a zsidókérdést csupán faji alapon "intézték" el. A Magyar Kormány nagyon jól tudja, hogy a Katholikus Egyház mindig elitélte azokat az érveléseket és mód-

szereket, melyek vérségi és faji alapon, — az emberi lelkiséget, a jóság befolyását, a vallásos nevelés hatását és főleg a természetfölötti behatások és az isteni kegyelem, jellem és személyiség formáló erejét — megtagadják. Vannak olyan országok is, amelyek dacára annak, hogy antiszemita rendelkezéseket léptettek életbe, — részleges bár — de kivételeket tettek a keresztény-zsidókkal, tiszteletben tartva a Keresztség Szentségét, az Egyház érdemeit és tökéletes, nagyszerü nevelő hatását még nemzeti és hazafias szempontból is.

Tudott tény az, hogy amikor a zsidók az Egyház tagjaivá válnak, teljesen belekapcsolódnak a nemzeti elemekbe is és egy, két generáció után lehetetlenség megkülönböztetni őket a többiektől. Az a körülmény, hogy a Magyar Kormány tekintetbe veszi a vallási tényezőt, fajkutatásoknál (a nagyszülők egy keresztényi valláshoz való tartozása) eme tény beismerését jelentik. Ha tehát a Királyi Kormány elismeri ezt a tényt, miért nem akarja a logikus és jogos következményeket is elismerni?

A Királyi Miniszterium jegyzéke jelenti, hogy az uj rendelkezések a "zsidók" ama jogi meghatározásán alapszanak, melyek törvénybe iktattattak az 1938-XV, 1939-IV és 1941-XV, törvénycikk alapján. Az Apostoli Nunciátus meg kell jegyezze, hogy az Egyház már akkor is elitélte a faji-elméletet és nyilvánosan tiltakozott, dacára annak, hogy azoknak a törvényeknek még nem voltak sulyos következményei.

Az Apostoli Nunciátus, sajnálattal kénytelen jelenteni, hogy a Jegyzékben — amelyre válaszolni van szerencséje — foglalt és felsorolt kereszténveknek juttatott kedvezmények abszolute elégtelenek. Az első csak egy egyenlőre még be nem tartott igéret csupán, a megkereszteltek esett sulyos sérelem enyhitésére, minek kapcsán ki lettek szolgáltatva a meg nem keresztelt zsidók kegyelmére és egy igen tragikus helyzetbe szoritva. A második, mely nem köztudomásu, szintén csak ugyanerre vonatkozó enyhités. A harmadik és negyedik pontban foglalt kivételek, aránylag igen csekély számu — majdnem senkire sem vonatkozik és nem oldják meg az elvi kérdést.

Időközben, az Apostoli Nunciátus, a legnagyobb sajnálatára, — megbizható forrásból — arról értesült, hogy egy közelmult államtanács elhatározta, miszerint: az összes magyar zsidókat deportálják, vallási különbség nélkül; csak 150,000 vagy maxi-

mum 200,000 fog kivételt képezni, akikre az ország gazdasági, ipari és egészségügyi érdekei miatt szüksége van. Más, de épp oly megbizható forrásból származó hir szerint, a deportálás már folyamatban is van, mégpedig olyan embertelen módszerekkel, hogy igen sok deportált elpusztul, mielőtt még rendeltetési helyét elérte volna.

(A koncentrációs táborokban szintén embertelen a bánásmód, a legelementárisabb egészségügyi berendezések hiányoznak és a megátalkodottság már odáig jutott, hogy a papságot megakadályozzák abban, hogy az Egyház eme szerencsétlen gyermekeinek lelki vigaszt nyujthasson.)

Hivatalosan azt állitják, hogy nem deportálásról, hanem munkaszolgálatról van szó. A szavak fölött vitázhatunk, de ez a valón nem változtat. Minthogy 70, sőt 80 éves aggastyánokat, idős asszonyokat, gyermekeket, betegeket visznek el, a kérdés az: ugyan milyen munkát tudnak ezek a szerencsétlen emberi lények végezni? A felelet az, hogy megengedték a zsidóknak, hogy magukkal vihessék családjukat, hát akkor miért nem távoznak ezek szabadon? És mit mondhatunk az öregek, betegek, etc. esetében, akiket egyedül deportálnak, akiknek nincs sehol rokonuk, akiket követhetnek? És ha meggondoljuk, hogy azoknak a magyar munkásoknak, akik Németországban dolgoznak, meg van tiltva, hogy családjukat magukkal vigyék, igazán elképesztő, hogy csak zsidóknak van megengedve ez a nagy kegy.

A fentieket tekintetbe véve, az Apostoli Nunciátus, mint a Szent Atya hivatalos képviselője, aki az isteni jogok szellemi és természetes védelmezője, a keresztény érdekek teljhatalmu ura — kénytelen a Magyar Királyi Kormánynál tiltakozását bejelenteni s azt felkérni, hogy előző jegyzékében foglalt követeléseinek azonnal eleget tegyen!

Nevezetesen:

1.) Az antiszemita rendelkezések alól kivételezésben részesüljenek a keresztény-zsidók; főleg azok, akiknek megtérésével és főleg megkeresztelkedésük időtartalmával kapcsolatosan kétely nem támasztható.

2.) Minden zsidó emberséges bánásmódban részesüljön és ha az Állam-érdekek megvédésére bizonyos intézkedésekre feltétlenül szükség is volna, tartsák tiszteletben az igazságot és az ember alapvető személyi jogait.

3.) Mialatt az antiszemita törvényhozáson, a fentemlitett szellemben való változtatásokat, kidolgozza a Magyar Királyi Kormány, sziveskedjék ugyancsak sürgős lépéseket tenni, a fentemlitett atrocitások megakadályozására és tegye lehetővé, hogy eme szerencsétlen keresztények megfelelő lelki vigaszban részesülhessenek.

Az Apostoli Nunciátus hangsulyozni kivánja, hogy amidőn e jegyzéket átnyujtja, távol áll tőle, hogy megtagadja a Magyar Királyi Kormány ama jogát, hogy a nemzet életét fenyegető esetleges veszélyeket elháritsa, csupán kéri, hogy tartsa tiszteletben az Egyház jogait és a keresztényi erkölcs elveit.

A Magyar Királyi Kormány jegyzékében abbeli óhaját fejezi ki, miszerint szeretné barátságos kapcsolatait továbbra is fentartani a Szent Székkel. Az Apostoli Nunciátus legnagyobb megelégedéssel veszi eme kijelentést, mely a Szent Szék leghőbb óhajainak is megfelel.

Ez a kijelentés, valamint a Tanács Elnök Urnak, az országházban elhangzott hitvallása, miszerint "az uj kormány Magyarországot a keresztényi erkölcs szikláján fogja épiteni" — reményt nyujt a Nunciátusnak, hogy a fentemlitett ajánlatait a Magyar Királyi Kormány elfogadja és tartózkodni fog minden olyan tényked éstől, mely ellentétben áll a keresztényi jogokkal és érdekekkel.

A magyar nemzet, mely jogosan érdemelte ki a "hit és civilizáció védelmezője" cimet, bizonyára nem akarja jóhirnevét bemocskolni azzal, hogy olyan elveket követ, melyeket a keresztény világ lelkiismeretével nem ismerhet, még ha azzal védekezne is, hogy a bolsevizmus ellen harcol, mert elvesztené teljesen a csatatéren szerzett erkölcsi érdemeit, hogy továbbra is megvédhesse a keresztény civilizációt.

Amidőn az Apostoli Nunciátus eme jegyzékét átnyujtja, reméli, hogy azt kedvezően fogadják, Magyarországhoz való mélységes és őszinte ragaszkodás sugalja azt, mert szeretné ezt az országot mindig nagyobbnak, gazdagabbnak és nemes dicsőségtől ragyogónak látni. Az Apostoli Nunciátus, a Szent Atya, Biboros Államtitkárával együtt szivből kivánja, hogy a nemes magyar nemzet, eme igen sulyos órákban, találja meg a helyes utat, ősi keresztényi hagyományai szellemében.

ANGELO ROTTA
Apostoli Nuncius

NUNCIATURE APOSTOLIQUE EN HONGRIE

N. 1059/44

BUDAPEST le 15 Mai 1944
I., DISZ-TÉR 1

Monsieur le Président,

L'aimable accueil que Votre Excellence a eu la bonté de me réserver dès le premier jour de sa nomination à Président du Conseil et les paroles si rassurantes qu'Elle m'a plus qu'une fois répétées, m'avaient donné pleine confiance que le nouveau Gouvernement Royal ne ferait rien qui pouvait créer des difficultés pour l'Église. Je suis toujours convaincu de la bonne volonté de Votre Excellence.

Néanmoins de telles dispositions ont été promulguées, pendant que d'autres encore plus graves se préparent, que je me vois obligé de présenter cette Note de protestation et de demander encore une fois le respect des droits de l'Église et de ses fils.

Le simple fait de persécuter des hommes pour le seul motif de leur origine raciale, c'est une violation du droit naturel. Si le bon Dieu a leur donné la vie, personne au monde n'a le droit de leur l'enlever ou de leur refuser les moyens par lesquels il puissent la conserver: au moins qu'ils n'aient pas commis des crimes. Mais prendre des mesures antisémites, ne tenant aucune considération du fait que beaucoup de juifs par la réception du baptême sont devenus chrétiens, c'est une grave offense à l'Église et en contradiction avec le caractère d'État chrétien, tel que la Hongrie

A Son Excellence
M. le Général Dömé Sztójay
Président du Conseil des Ministres et
Ministre des Affaires Étrangères
Budapest

là un grave tort à l'égard de l'Église. Et le peuple hongrois tout entier est témoin de l'efficacité de cette action de l'Église, qui l'accueillant dans ses bras maternels, lors de son arrivée en Europe, le transforma profondément et l'éleva dans l'espace de quelques générations au même niveau de civilisation des peuples occidentaux. Pourquoi l'Église ne serait-elle pas capable d'opérer des profondes transformations aussi dans l'âme des juifs?

On dit que leur conversion n'est pas sincère. Mais rien n'autorise une générale affirmation. S'il peut y avoir des doutes sur la sincérité de quelques conversions survenues dans les tout derniers temps (quoiqu'il ne faut jamais oublier que l'Église Catholique, pour ce qui à elle se réfère, a été toujours très sévère dans l'admission de ceux qui lui demandent le baptême), il n'y a aucun motif raisonnable pour douter de la conversion des juifs qui sont devenus chrétiens avant le commencement de toute loi antisémite en Hongrie.

La Note du Ministère Royal se réfère aux systèmes adoptés dans d'autres Pays, qui ont "résolu" la question juive sur la seule base raciale. Le Gouvernement hongrois sait bien que l'Église Catholique a toujours reprouvé les théories et les methodes qui, fondées sur le principe matérialiste du sang et de la race, négligent complètement l'élément spirituel de l'homme et nient l'influence de la bonne volonté, de l'éducation et surtout des moyens surnaturels de la grâce divine dans la formation du caractère et de la personnalité humaine. Mais il y a aussi d'autres Pays

Pour tout cela je viens encore une fois prier Votre Excellence et, par son aimable entremise, tout le Gouvernement Hongrois pour que les mesures qu'il jugera nécessaire de prendre pour la défense du Pays, ne soient pas en contradiction avec le droit naturel et les lois positives divines, et que les dispositions déjà adoptées soient modifiées selon les trois points proposés dans la Note ci-jointe.

Votre Excellence voudra bien me pardonner si je me suis permis de Lui parler en toute franchise. C'est l'estime que j'ai pour Votre Excellence, de la droiture de ses principes et de sa bonne volonté qui m'a poussé à le faire, au même tempe que mon amour et mon attachement à la Hongrie, que dans 15 années de séjour à Budapest, j'ai appris à aimer et à considérer comme ma Patrie. Je prie toujours pour Elle, afin qu'Elle soit toujours plus grande, plus prospère et respectée. Mais une grande crainte pour son avenir me tourmente en ce moment: car les injustices qu'on est en train de commettre et - Dieu ne le veuille! - du sang innocent versé sans aucune considération, ne peuvent pas attirer la bénédiction de Dieu sur le Pays, bénédiction qui est plus que jamais nécessaire dans ce moment si plein d'inconnues et de dangers, que même les plus puissants se sentent incapables de maîtriser.

Je vous prie, Monsieur le Président du Conseil, d'agréer l'assurance de ma très haute considération.

+ Angelo Rotta. Nonce Apostolique

N. 1059/44.
Budapest, 1944 május 15.

Sztojay Döme tábornok urnak,
A Külügyminiszteriumi Tanács Elnökének,
Budapest.

Elnök Uram,

Méltóságod, kinevezésének napjától fogva, irántam tanusitott jóindulatának ismételt kifejezésével, arra a meggyőződésre juttatott, mely remélni engedi, hogy az uj Magyar Kormány nem fog az Egyháznak nehézségeket okozni. Kegyelmes Uram őszinte jóindulatáról, különösképen meg vagyok győződve.

Mindezek dacára, tekintettel arra, hogy a folyamatos eseményeknél még sulyosabb lépések vannak előkészületben, kénytelen vagyok eme Tiltakozó Jegyzéket benyujtani és mégegyszer az Egyház és gyermekei jogainak tiszteletben tartását követelni.

A tény maga, hogy emberek csupán faji származásuk miatt üldöztessenek, a természetes emberi jogok sárba tiprását jelenti. Ha a Teremtő Uristen életet adott nekik, senki fiának nincs joga tőlük azt elvenni, vagy megtagadni, hogy létfentartásukhoz a szükségeseket megszerezhessék, főleg akkor, ha semmi más bünt el nem követtek. Az antiszemita intézkedés, mely figyelmen kivül hagyja azt a tényt, hogy sok zsidó a szent keresztség felvételével — kereszténnyé vált, az Egyház sulyos megsértése és ellentétben áll egy olyan keresztény állam erkölcsi felfogásával, mint Magyarország, mely még mindig büszkén annak vallja magát. Ha még egy oly kis ország, mint Szlovákia, oly sulyos körülmények között is, kivételeket mer tenni azokkal a keresztényekkel, akiket a zsidótörvények érintenek, — miért ne tehetné meg ugyanazt, Szent István Királysága is, mely egy sokkal nagyobb ország és mely szolidabb szociális és politikai alapokon nyugszik.

Hivatalos kötelességemhez hiven, jelentést tettem a Szent Széknek, a Magyarországon jelenleg lejátszódó eseményekről és kénytelen leszek jelenteni a deportálási intézkedéseket, illetve azt is, hogy sajnos, azoknak végrehajtása már meg is kezdődött.

A Szent Atya, aki oly nagy érdeklődéssel és atyai szeretettel követi ennek a nemzetnek életét — és mindig szeretettel emlékezik meg e nép mélységes vallási érzületéről s az Egyházhoz és a Szent Székhez való ragaszkodásáról, amit 1938-as budapesti

látogatása alkalmával volt alkalma megfigyelni — fájdalmasan van érintve, és remélem, hogy Legfelsőbb Lelkipásztori minőségében és gyermekei jogainak, az igazságnak és igazságszolgáltatásnak védelmezője, nem lesz kénytelen tiltakozó szavait felemelni.

Egy olyan nemes nemzet, mely jogosan érdemelte ki az egész világ tiszteletét és a keresztény civilizáció előőrsi rangját, dicsőséges multját nem szabad oly tettekkel bemocskolnia, melyek évszázadokra foltot hagynának tiszta multján. Magyarország ellenségei kiváló alkalomhoz jutnának, hogy ezt az országot olyan rémtettekkel vádolhassák, melyet jómaga is elitél a bolsevikieknél: az Ur Isten és a civilizció ellenségeinél.

Mindezekért még egyszer arra kérem méltóságodat, hogy kövessen el mindent, ami személyesen hatalmában áll és hasson oda a kormány tagjainál, hogy az ország védelmére szükségesnek mutatkozó intézkedések ne legyenek ellentétben a természetes jogokkal és pozitiv isteni törvényekkel — és hogy a már életbelléptetett intézkedéseket módositsák oly módon, amint azt a mellékelt jegyzék három pontjában előterjesztettem.

Remélem, Méltóságod megbocsájtja őszinteségemet, Méltóságod iránt érzett tiszteletem és igazságosságának és jóindulatának tudata sarkalt erre és Magyarország iránt érzett szeretetem és ragaszkodásom, melyet 15 éves budapesti tartózkodásom során, hazámnak tekintek és hazámként szerettem meg. Mindig imáimba foglalom és kérem, hogy minél nagyobb, gazdagabb és megbecsült legyen. Jelenleg azonban sulyos balsejtelmek gyötörnek jövőjét illetőleg. A most elkövetett igazságtalanságok és Isten őrizzen az ártatlanok meggondolatlanul kiontott vére, nem hozhat áldást erre az országra. Holott a Menyei áldásra most, e vészterhes, ismeretlen veszedelmekkel teljes órákban, melyeknek következményeit senki meg nem jósolhatja, nagyobb szüksége van, mint valaha.

Fogadja kiváló tiszteletem,

ANGELO ROTTA
Pápai Nuncius

NONCIATURE APOSTOLIQUE EN HONGRIE

N.1080/44

BUDAPEST le 17. Mai 1944.

Excellence,

Comme dans ma précédente communication, en date du 15 courant, N° 1059/44, je faisais allusion à la situation des juifs en Slovaquie, pour comodité de Votre Excellence je me permets de Lui remettre, ci-joint, quelques extraits de la législation de ce Pays sur la matière. - Il en résulte:

1) que les juifs baptisés avant le 10 Septembre 1941 ne sont pas obligés de porter l'étoile jaune;

2) que les juifs baptisés avant le 14 Mars 1939 ne sont pas sujets à la déportation;

3) que même d'autres catégories de juifs sont exemptés.

4) La loi donne un grand pouvoir discrétionnaire au Président de la République pour faire encore d'autres exceptions.

J'espère que les Gouvernants de la Hongrie voudront aller bien plus loin que les Slovaques dans la voie du respect des droits de ces personnes, et que, même dans la défense des légitimes intérêts de l'État, il voudront donner preuve de justice et de magnanimité, vertus traditionnelles dans le Royaume de St. Étienne.

Veuilles, Monsieur le Président, agréer les sentiments de ma très haute considération.

Angelo Rotta - Nonce Apostolique

A Son Excellence
M. le Général Dôme Sztójay
Président du Conseil des Ministres
et Ministre des Affaires Étrangères
Budapest

N. 1080/44.
Budapest, 1944 május 17.

Őméltósága
Sztojay Döme tábornak urnak,
A Külügyminiszteriumi Tanács Elnöknének,
Budapest.

Méltóságos Uram,

Minthogy előző, f. hó 15-iki 1059/44 számu levelemben célzásokat tettem a zsidók szlovákiai helyzetére vonatkozólag, Méltóságod felvilágositására bátorkodom alant egy pár kivonatot idézni ennek az országnak idevonatkozó törvényhozásából:

1) Azok a zsidók, akik 1941 szeptember 10-ike előtt keresztelkedtek ki, nem kötelesek sárga csillagot viselni;

2) Azok a zsidók, akik 1939 március 14-ike előtt keresztelkedtek ki, nem deportálhatók;

3) még más kategoriákba eső zsidók is kivételt képeznek;

4) a törvény messzemenő discretionális jogot ad a Köztársaság Elnökének, hogy különböző kivételezéseket tehessen.

Remélem, hogy Magyarország vezetői tovább mennek, mint a szlovákiaiak, azon igykezetükben, hogy a szóbanforgó személyek jogain csorba ne essék, sőt még az Állam önérdekét szem előtt tartva is, bizonyitékot fognak nyujtani igazságszeretetüknek és nagylelküségüknek, Szent István Királyságának tradicióihoz hiven.

Fogadja kiváló tiszteletemet,

ANGELO ROTTA
Apostoli Nuncius

"Megegyezik a magyar szöveg az eredeti francia nyelven irt okmánnyal?"

"Talán nem szóról szóra, de nagyjából igen."

"Tudott a minisztertanács erről a jegyzékről?"

"Nem emlékszem rá."

"Megállapitható ebből a jegyzékből, hogy a kormányzó azzal nyugtatta meg a nunciust, miszerint a zsidókat csak munkára viszik s csak azért viszik az aggokat és csecsemőket, hogy a családokat ne válasszák el egymástól?"

"Feltétlenül ez van a jegyzékben."

"Fel lehet tenni, hogy junius elején a kormányzó nem birt biztos tudomással az elszállitott zsidók rendeltetési helyéről?"

"Akkoriban már ilyesmiről a külföldi diplomaták beszéltek, de esetleg nem volt benne egészen biztos a kormányzó."

"S ha nem volt benne egészen biztos, abban biztos lehetett, hogy munkára viszik őket s nem akarják a családtagokat elválasztani egymástól?"

"Abban sem lehetett biztos, sőt azt bajosan hihette."

"Tehát a nunciusnak hazudott a kormányzó?"

"Kérem szépen, azt én igy nem mondtam."

"Mondhatja azt, hogy nem hazudott Ravasz Lászlónak és a nunciusnak a kormányzó, amikor azt mondta junius 4-én mindkettőnek, hogy munkára viszik a zsidókat, de humanizmusból megengedik, hogy családtagjaik, aggok, csecsemők velük menjenek? Ne feledje, hogy Ön már májusban beszélt a zsidók kiömlő véréről."

"Azt sem mondhatom. Nem felelhetek a kormányzó értesüléseiért."

"Fel lehet tenni, hogy amit maguk tudtak, azt nem tudta a kormányzó?"

"Nehéz feltenni."

"Vagyis legalább valószinüleg tudatosan hazudott?"

"Nem tárta fel a tényeket a nuncius ur előtt."

"Maga mindig kapott másolatot a nunciustól a kormányzónak küldött jegyzékről?"

"Igen, velem baráti viszonyban volt Öeminenciája."

"Ön nagy politikai beszédet mondott május végén Pécsen?"

"Nem kérem, Szombathelyen."

"Abban a beszédben Ön többek között ezt mondta, szószerint idézem (olvasom a magyar ujságból): 'Megelégedéssel állapitom meg, hogy a kiömlő zsidó vérből egy csepp sem tapad magyar kezekhez,' tehát tudott a kiömlő zsidó vérről?"

"Kérem, akkoriban már suttogtak, már sejtettük, hogy mi történt velük, én hamarosan le is mondtam."

"Milyen hamarosan?"

"Röviddel ezután a beszéd után."

"Nem igaz, mert csak augusztus második felében mondott le, igen vagy nem?"

"Kérem, egy miniszteri tárca átadása nem órák kérdése."

"Szóval elismeri, hogy bár májusban tudott az Ön szavazatának segitségével, tehát az Ön felelőssége mellett Auschwitzba küldött zsidók legyilkolásáról, csak augusztus második felében vált meg az állásától."

"Azt nem ismerem be, hogy biztosan tudtam a sorsukról, csak hallottam és sejtettem."

"De annyira tudta, hogy kiömlő vérről beszélt?"

"Annyira sejtettem."

"Tudott a zsidók gázkemencében való elégetéséről a kormányzó?"

"Feltétlenül tudott, augusztusban már mindenki, aki tudni akarta."

"S most, amikor már beismeri, hogy miközben miniszter volt megszavazta ezt a leirhatatlan borzalmat, a zsidótlanitásnak ezt a módját még mindig nemzeti érdeknek tekinti?"

"Kérem, mikor nemzeti érdekről beszéltem, nem kötöttem azt össze a deportált zsidók sorsával, csak Magyarország sorsára gondoltam."

"S nem gondolja, hogy a magyar nemzet éppen ugy évszázadokon át lesz kénytelen az Önök borzalmas barbárságának az ódiumát viselni, ahogy a spanyoloknak az inkvizíciót ma is szemükre dobják?"

"A magyar nemzet nem vállalhat felelősséget azért, ami a zsidókkal az ország határain kivül történt."

"Ilyen ostobaságot nem tettem fel Imrédy Béláról. Nincs magukban annyi önérzet, hogy büneik következményeit viseljék? Nincs magukban annyi tisztesség, hogy őszintén vállalják a felelősséget azért, amit elkövettek?"

"Nem mi égettük el a deportált egyéneket."

"Nem, maguk gyilkosokat fogadtak, megfizettek a bérgyilkosoknak. Mert arról természetesen tud, hogy a tömeges gyilkosság számláját a németek benyujtották és Önök fizettek."

"Számlát nyujtottak be a szállitási és egyéb költségekről."

"S maga, a hithü keresztény, a kongregációs katolikus megszavazta ezeket a rémségeket s nem igyekezett azokat csökkenteni, sem a helyét a bársonyszéket nem akarta otthagyni, dacára a Márton Áron és a pápai nuncius figyelmeztetésének és kérésének?"

"Otthagytam az állásom."

"Ha a zsidókérdés Ön szerint fekély volt, mindegy volt, hogy azt miképen oldják meg, sőt még imádkozott is értük, — talán beszéljünk a keresztény kérdésről. Mi sodorta Önöket abba az erkölcsi mélységbe, hogy négyezer árját, tehát keresztény magyar nőt szállitottak a német tábori bordélyházak részére?"

"Mikor az ujságban megjelent, hogy négyezer 18 és 26 év közötti magyar nőt keresnek németországi szolgálatra, én azonnal áttelefonáltam a belügyminiszteriumba, hogy miről van szó, ahonnan azt felelték, hogy nem tudják, milyen munkáról van szó"

"És maga megelégedett ezzel a felelettel? Akkor már tizmeg tizezer magyar keresztény munkást vittek Németországba, de soha nem verbuválták őket ujsághirdetésekben?"

"Nem elégedtem meg, mert nyilvánvaló volt, hogy miről volt szó, még aznap felkerestem Sztójayt, akinél erélyesen tiltakoztam a dolog ellen."

"S mit felelt a keresztény magyar miniszterelnök?"

"Meglehetős cinizmussal arra hivatkozott, hogy az ellenőrzött prostitució tisztességesebb és helyesebb, minha a német vagy bármilyen nemzetiségü katonák erőszak elkövetésére vannak kényszeritve, hogy aki nem akar menni, azt nem fogják kényszeriteni."

"S ezzel a magyarázattal Ön megelégedett?"

"Nem elégedtem meg. Másnap felkerestem Vesenmayert és nála is erélyesen tiltakoztam, aki viszont a német főparancsnoksághoz utasitott."

"Nem hivta fel erre a szégyenteljes és lealázó dologra a kormányzó figyelmét?"

"Nem voltunk olyan viszonyban, hogy ez használhatott volna."

"És tovább folyt zavartalanul a leánykereskedelem, a keresztény magyar kormány leánykereskedelme?"

"Én elkövettem mindent, de tehetetlen voltam."

"És imádkozott ezekért a szerencsétlen nőkért is?"

"Kérem, az én vallásos meggyőződésem nem tartozhat semmiféle hivatalos kihallgatás keretébe."

"A magyar kormány Önt cinkostársaival együtt kikérte, hogy felelősségre vonják mindannyiukat azokért a tömeggyilkosságok-

ért, amelyeket elkövettek. Hajlandó hazamenni és bíróság elé állni?"

"Nem ismerem el a jelenlegi kormányt, de hajlandó vagyok a Nürnbergben székelő szövetséges bíróság elé állni."

"Nem érzi Ön magyar kötelességének, hogy alkalmat adjon a nemzetnek az ítélkezésre, amellyel azt igazolhatná a történelemnek és a világnak, hogy nem a nemzet a bünös, hanem egyének, akiket megbüntettek a gonosztettekért?"

"Nem hiszem, hogy ez kötelességem lenne, vagy ezzel valamit használnék."

"Szóval a bársonyszéket, a magyar nemességet élvezte, de nem akar esetleg meghalni azért, hogy a nemzet a becsületét helyreállitsa és a világ előtt igazolhassa, hogy a bünök elkövetőit felelősségre vonta?"

"Nem érzem ennek szükségességét."

A kihallgatás végetért.

Antal István

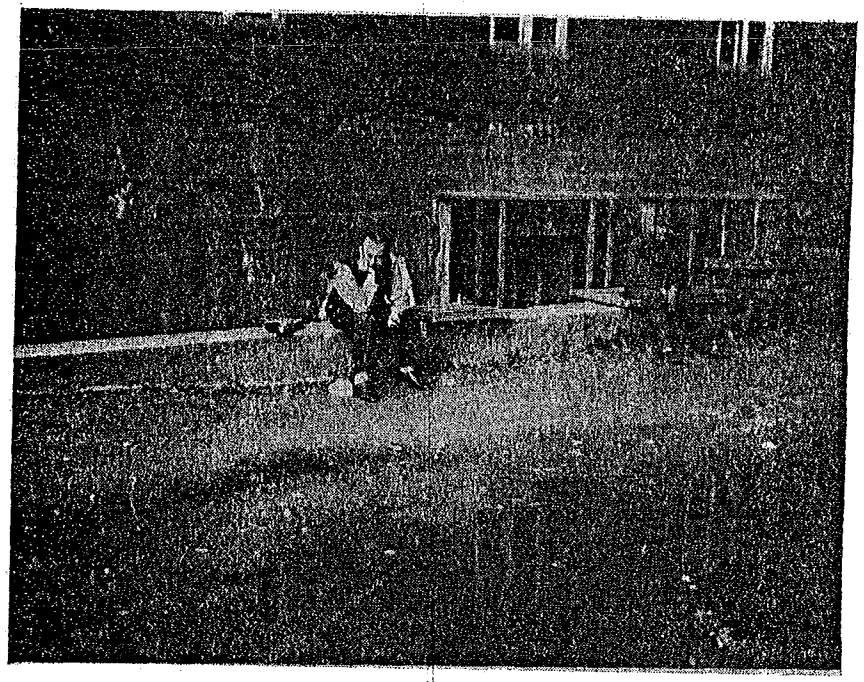

A fogolytáborban.
Antal István.

Antal István volt a legaljasabb, a legbecstelenebb magyar politikai prostituált a '30-as években. Mérhetetlen becsvágyában hajlandó volt megalkudni mindenkivel és mindennel, s az elsők között volt Magyarországon, akik szolgálataikat fenntartás nélkül felajánlották Hitlernek. Kivéve talán Reményi Schnellert, a sváb hazaárulót, aki közel két éven át rendes havi fizetést huzott a német kormánytól.

Antal István volt az első magyar politikus, akit a Nürnbergben tartott évi náci-ünnepekre hivatalosan meghivtak, s bemutattak Hitlernek.

Az után a látogatás után a kormány többé nem tudott ellent

állni a követelésének, a miniszterelnökség keretében propaganda irodát engedélyeztek a számára.

Igy történt, hogy Antal István volt az összes foglyok között az egyetlen, aki engem személyesen ismert, aki nem örült valami kivételesen a találkozásnak.

Magyarországon jártam 1938-ban, hogy a Magyarok Világkongresszusa közgyülését figyeljem, mert a szervezet Magyar-Amerikában növekvő népszerüségnek örvendett.

Nagy Iván, akkor a kultuszminiszterium tagja, látogatást tett nálam az előző évben Amerikában, s mikor kerestem, hogy azt visszaadjam, Antal István fantasztikusan megdagadt propaganda osztályába utasitottak, ahol Nagy Ivánt meg is találtam.

Nem volt kellemes a látogatás egyikünk számára sem, különösen a Nagy Iván számára nem.

Azzal fogadott, hogy az uj propaganda osztály méltányolja az amerikai magyar sajtó szegénységét, annak küzdelmeit, s az uj osztály szubvencionálni fogja Amerika magyar lapjait.

Én emlékeztettem rá, hogy bár mi Amerikában magyar nyelven, de amerikai lapokat adunk ki, s alig lesz magyar ujság, amely egy idegen kormánytól hajlandó lenne szubvenciót elfogadni.

Két nap mulva meghivót kaptam egy vacsorára, amelyet Antal István adott "vezető" amerikai magyarok tiszteletére és számára.

Nem kivánkoztam Antal Istvánnal egy tálból enni cseresznyét, de látni akartam, hogy miképpen fekszenek le a nagy amerikai magyar egyesületek vezetői az uj nagyság előtt, amit egyketten megtettek, tehát elmentem.

Meglepetésemre Rákóczi sajtófőnök mellé ültettek, aki csakhamar rátért a Nagynál tett látogatásomra és beszélgetésemre; s meg akart győzni, hogy a helyzetet nem láttam jól, hogy nem szubvencióra, csak testvéri ajándékra gondolnak.

Nagyon röviden és nagyon drasztikusan utját vágtam a beszédnek, s azontul némán fogyasztottuk egymás mellett a vacsorát.

Láttam, amint a vacsora után jelentést tett Antalnak, aki csakhamar karonfogott, behuzott egy sarokba, biztositott róla, hogy a segély ajánlattal politikai céljaik nincsenek, sőt nem is magyar pénzről beszéltek.

"Az amerikai filmvállalatokat fogom kényszeriteni, hogy magyarországi profitjukból adjanak le egy tekintélyes részt az amerikai sajtónak, amelyet ugyis ki akarunk venni lengyelzsidó kezekből. [Az egyik napilap akkor tényleg lengyel és zsidó kezekben volt.] Ha ezt nem hajlandók megtenni, egyszerüen kizárom a filmjeiket az országból."

Ingerülten feleltem, hogy nem lesz amerikai magyar lap, amely Magyar-Amerikát a magyarországi náci-párt ugródeszkájául liferálni akarná, de ha mégis lenne olyan lap, amely akár közvetve, akár közvetlenül bele menne ilyen üzletbe, én hivnám fel arra a kormányunk figyelmét.

Antal István erre más hangon kezdett beszélni. Emlékeztetett rá, hogy az amerikai magyar lapok jövedelmük egy tekintélyes részét a német hajóstársaságok hirdetéseiért kapják, amelyeket egy szép napon megvonhatnak egyes amerikai magyar lapoktól.

Kijelentettem, hogy a magam részéről szivesen lemondok erről a bevételről, de mindenesetre tudtára adom Washingtonban az illetékes köröknek, hogy az amerikai lapok egyrészét igy akarják zsarolni. Ezután hátat forditottam neki és távoztam a teremből.

Meg kell jegyeznem, hogy a rajtam kivül jelen volt két másik amerikai magyar lapszerkesztő szintén nem biztatta Antalt sikerrel.

Miután személyi adatait bemondta, egyetlen más kérdésre sem akart egyenes választ adni és szemmel láthatólag arra készült, hogy őrültség lesz a védelme.

"Maga irányitotta a háboru előtt és alatt a belső propagandát Magyarországon?"

"Én csak a kormány hivatalos közleményeit figyeltem, ha volt propaganda, azt nem én irányitottam."

"Elismeri, hogy a maga cikkeinek a hatása alatt érkeztek odáig, hogy a zsidók százezreit gyilkolták meg Auschwitzban?"

"Nem igaz, hogy egyetlen zsidót kivégeztek volna."

Hogy érti ezt?"

"Ugy, hogy mindenféle kommunista mende-mondának ne üljenek fel a nyugati hatalmak, egyetlen magyarországi zsidónak nem görbült meg a hajaszála sem."

"Nem tud arról, hogy Auschwitzba deportálták a magyar zsidókat?"

"Nem tudok, mert nem igaz. A ghettóból munkára vitték őket és megfelelő időben előkerül mindegyik."

"És ha igy lenne, ha tényleg visszakerülnének, a ghettók és a deportálás után még mindig ugy érezné, hogy nem görbült meg egy hajuk szála sem?"

"Annyit áldozhatott minden magyar a hazájáért, különösen akik idegenek voltak a hazánkban."

"Még egyszer kérdezem: azt állitja, hogy egyetlen zsidót nem végeztek ki, vagy hogy arról magának nem volt tudomása?"

"Azt."

"Szóval maga elhatározta, hogy őrültséget szimulál és azzal fog védekezni?"

"Nem határoztam el semmit. A kezükben vagyok, olyasmit adhatnak a számba, amit akarnak."

"Mint a propaganda irányitója, maga rendezte meg azt az aljas rágalomhadjáratot, hogy az amerikai repülők robbanó játékot dobálnak le a magyar gyermekek számára?"

"Nem emlékszem ilyesmire."

"Nem maga rendezte azt a vándorkiállitást, amelyen ilyen robbanó játékokat tényleg mutogattak, hogy a lakosságot lezuhanó katonáink ellen hangolják?"

"Nem emlékszem rá."

"Nem emlékszik arra a plakátra, amelyen egy siró gyermek kérdezi: 'Én is hadicél vagyok?'"

"Soha nem láttam olyan plakátot."

"Van róla tudomása, hogy a maga hazug rágalomhadjárata következtében több amerikai katonát, akik Magyarországon leestek, meggyilkoltak és többet félig agyonvertek?"

"Én soha nem mondtam senkinek, hogy üssék agyon az amerikai katonákat."

"Szóval maga tagad mindent? Nem szégyenli ezt a gyávaságot?"

"Amiket eddig kérdezett, azt tagadom."

"Tagadja, hogy minden rendelkezésére állott eszközzel a magyar népet katonáink ellen izgatta?"

"Én egész életemben a kommunisták ellen küzdöttem."

"Mi köze a kommunizmusnak az amerikai katonákhoz, vagy

ahhoz a hazugsághoz, hogy azok robbanó játékokat dobtak le az országban?"

"Az amerikaiak szövetségben álltak a kommunistákkal."

"Szóval beismeri, hogy izgatott és uszitott az amerikai katonák ellen?"

"Nem ismerem be."

"Maguk röviddel a háboru előtt szoros barátságba léptek az orosz kormánnyal. Akkor is izgatott a kommunisták ellen?"

"Nem emlékszem rá."

Minthogy láttam, hogy nem tudok ezzel az emberrel boldogulni, az egyik barátomat, egy hat láb négy incs magas őrnagyot kértem meg, hogy délután a kihallgatást folytassa. Egy fegyveres katonát állitottunk mögéje, s a további kihallgatás igy folyt le.

"Maga tudja, hogy a kezeink között vannak azok a magyar hirlapok, amelyekben katonáink ellen uszitott, miért nem hajlandó tehát vallani?"

"Ha mindent tudnak, akkor miért kérdeznek?"

"Éveken át maga uszitotta az uccát a leghangosabban a zsidók ellen s követelte, hogy fosszák meg őket mindenüktől és távolitsák el őket az országból. Igen vagy nem?"

"Soha nem voltam antiszemita."

"Tehát filoszemitizmusból uszitott a magyar zsidók ellen?"

"Egyetlen szóval nem uszitottam soha ellenük."

"A maga cikkeinek tucatjai vannak előttem, tehát a vallomására nincs szükségünk. De ezekkel a bizonyitékokkal szemben minek hazudik és tagad?"

"Az én személyes aláirásomat sehol nem találják. Ha egy cikknek valaki tekintélyt akart adni s az én nevemet irta alá, azért nem vállalhatok felelősséget."

"Tiltakozott maga valaha, amikor ilyen más által odairt neve alatt egy cikk jelent meg?"

"Nem emlékszem rá."

"Szóval semmire sem akar emlékezni?"

"Olyan lelkiállapotban vagyok, hogy azt megértheti."

"Talán a lelkiismerete furdalja?"

"Nincs miért furdaljon."

"Hogy tud ilyen gyáva lenni, aki elsőnek jelentette be a Budapesten járt amerikai magyarok előtt, hogy vaj helyett ágyut kell venniük, mert leszámolásra készülnek?"

"Nem emlékszem rá."

"Butaságot vagy őrültséget próbál szimulálni?"

"Olyan lelki és szellemi állapotban vagyok, hogy nem lehetek felelős a feleleteimért."

"A magyar kormány a maga letartóztatását és kiadatását kérte. Hajlandó hazamenni és ott bíróság elé állni?"

"Nem mehetek haza."

"Miért? fél, hogy a felháborodott nép meglincseli, ahogy a maga biztatására az amerikai katonák közül néhányat meglincseltek?"

"Ha mindenáron itélkezni akarnak, állitsanak a demokrata szövetségesek nürnbergi bírósága elé."

"Maga pár hónapja még a demokráciát megvetéssel judokráciának nevezte és azt irta, hogy a judokráciák erkölcstelenek és rothadtak. Miért akar ilyen bíróság elé állni?"

"Hiszek a demokrata hatalmak igazságérzetében."

"Akkor is hitt, amikor azokat erkölcstelen és rothadt judeodemokráciáknak nevezte?"

"Az háborus propagandában volt."

"Ó, tehát elismeri, hogy maga csinálta a propagandát Magyarországon?"

"Nem ismerem el."

"Miért nem akar a függetlennek hirdetett magyar bíróság elé állni? Érzi, hogy bünt követett el a nemzete ellen?"

"Semmi bünt nem követtem el."

"Végzett maga jogot?"

"Igen."

"Hazaárulás-e ha egy politikus idegen állam kormányától pénzt fogad el?"

"Attól függ, hogy milyen célra."

"Egyéni célra, az idegen kormánynak végzett szolgálataiért."

"Az esetleg közel járhat a hazaáruláshoz."

"Maga hónapokon át kapott pénzt a német kormánytól, igen vagy nem?"

"Kaptam különböző célokra, de nem egyéni céljaimra."

"Például milyen célokra?"

"Nem emlékszem rá."

"Maga körülbelül ötször annyit költött, mint amennyi a fizetése volt. Honnan volt pénze erre a költekezésre?"

"Különböző zsidótlanitott vállalatok igazgatósági tagja voltam."

"Azoktól kapott fizetéseket?"

"Némelyiktől kaptam."

"Értett maga azoknak a vállalatoknak az igazgatásához?"

"Amennyire szükséges volt, értettem."

"Mi történt a zsidókkal, akiktől a vállalatokat elvették?"

"Arról a törvény gondoskodott."

"Kaptak azok valamit a vállalataikért?"

"Nem tudom, nem az én hivatásköröm volt a zsidók kártalanitása."

"A kezeim közt lévő német iratokból megállapitottuk, hogy 1939 szeptemberétől a háboru végéig maga száznegyvenezer márkánál többet kapott a német kormánytól. Ezt az összeget a saját céljaira forditotta?"

"Nem."

"Mit kellett végeznie német szolgálatban ezért az összegért?"

"Én nem álltam német szolgálatban. Az összeg legnagyobb része sajtószolgálatra lett forditva."

"Maga által?"

"Nem."

"Akkor miért adták a pénzt magának?"

"Mert bennem biztak."

"Mely magyar lapok és ujságirók kaptak a német pénzből?"

"Nem tudom."

"Ha maga kapta a pénzt és továbbitotta, tudnia kellett, hogy kiknek továbbitotta."

"Semmire sem emlékszem."

"Határozott feleletet követelek. Kiknek adott a német pénzből?"

"Nem felelek."

Erre a szemtelenségre a mögötte álló katona vállon lökte és ez volt az egyetlen eset, mikor kihallgatásuk és fogságuk alatt magyar gonosztevőt tettlegesség ért. A kihallgatást vezető őrnagy a katonát leszidta s aznap estére külön szolgálatra rendelte.

"Nem érzi, hogy ez a magatartása csak azt eredményezheti, hogy hazaküldjük Magyarországba?"

"Nem küldhetnek haza, mert az a nemzetközi jog ellen van."

"Mit hivatkozik maga a rothadt judeodemokraták közegei előtt nemzetközi jogra?"

"A hadiállapot megszüntével helyreáll a nemzetközi jog."

"Minthogy mi bünösnek találjuk az emberiség ellen elkövetett bünökben, a tömeggyilkosságra és tömegrablásra való uszitásban, azt fogjuk ajánlani, hogy szállitsák vissza Magyarországra. Van még valami mondanivalója?"

"Tiltakozom és könyörgöm, hogy ne adjanak ki a magyaroknak, ha bünösnek találnak itélkezzenek fölöttem Nürnbergben."

A kihallgatás végetért.

Szőllősy Jenő

Hatalmas szál ember volt, de talán a leggyávább az egész bünszövetkezetben. Mikor a személyi adatokat bemondta, már szipogott. Kihallgatása alatt ugy zokogott, mint egy kisgyerek, akit megvertek. Kevés utálatosabb látványban volt még részem, mint mikor ez a hat láb magas ember zokogva és remegve a kezeit tördelte. Piszkos zsebkendője alig birta a könnyeit felszáritani.

A személyi adatok bemondása után:

"Maga tagja volt a Szálasi kormánynak?"

"I-hi-hi-genis kérem alássan, miniszterelnök helyettes voltam."

"Ha volt valaha becsületes foglalkozása, mivel foglalkozott azelőtt?"

"Gyógyszerész voltam Makón."

"S a miniszterelnök-helyettességet jobb üzletnek találta?"

"Kérem alássan, én nem akartam hivatalt vállalni."

"Kényszeritette valaki, hogy miniszterelnök-helyettes legyen?"

"A nemzetvezető urnak megbizható emberekre volt szüksége."

"És maga megbizható volt?"

"Igen kérem, én régi ember voltam a pártban."

"Nem látta maga, amikor Szálasi elkezdte a hatalmat bitorolni, hogy a háboru a végéhez közeledik?"

"Kérem, én nem értek politikához."

"Mi köze a politikának a háboru végéhez vagy elejéhez?"

"A nemzetvezető ur biztositott bennünket, hogy a német csodafegyverekkel pár héten belül a háborut megnyerjük."

"És ebben as ostoba hitben tönkre lövették a fővárost és sokezer embert a felesleges halálba üztek?"

"Kérem alássan, én nem értek mindezekhez, (hangosan zokog) én csak egyszerü polgárember vagyok. Én nem követtem el semmi bünt."

"Mint a hungarista párt tagja, természetesen helyeselte, hogy a zsidókat kifosztották, azután Auschwitzba küldték őket legyilkolás végett?"

"Kérem szépen, engem senki sem kérdezett, mikor a zsidókat Makón ghettóba vitték."

"De természetesen maga nem tiltakozott ellene és keresztényi érzését az nem bántotta?"

"A zsidótörvényeket a nemzet szükségesnek tartotta, mert lassan minden vagyont ők szereztek meg."

"Törvénytelen uton, vagy tisztességtelen eszközökkel szerezték a vagyonukat?"

"Arról én nem tudok."

"Természetesen maga gyülölte a zsidókat."

"Kérem szépen, nekem egyszer volt egy zsidó gyógyszerészsegédem. Én nem gyülöltem senkit."

"Mit gondolt, mikor a zsidókat waggonokba rakták és elvitték?"

"Én mindjárt mondtam a barátaimnak Makón, hogy fiuk, ebből még baj lehet." (Görcsösen zokog.)

"Mit gondolt, hogy milyen baj lehetett volna belőle?"

"Akkoriban már emlegették, hogy az amerikai elnök, Rosenfeld zsidó ember és arra gondoltam, hogyha netalán győznének, ő bosszut állna."

"Még helyettes-miniszterelnök korában sem tudta, hogy az Egyesült Államok elnökét nem Rosenfeldnek, hanem Rooseveltnek hivták és hogy nem volt zsidó?"

"Nem hiszem, hogy tudtam."

"Mikor maga miniszterelnök-helyettes volt, huszezer budapesti zsidót gyalog Bécs felé inditottak. Vállalja ezért a felelősséget?"

"Könyörgöm, nekünk ahhoz semmi közünk nem volt. Abban a nemzetvezető ur és Vajna belügyminiszter ur határoztak."

"Magának soha nem jutott eszébe, hogy az állás felelősséggel jár, hogy ami történik, azért a kormány minden egyes tagja felelős?"

"Nekünk a nemzetvezető ur az első koronatanácsban azt mondta, hogy egyedül ő rendelkezik mindenben és a nemzet előtt ő vállalja a felelősséget mindenért. Hitlert is emlegette ebben a beszédben, hogy ő olyan hatalom Magyarországon, mint Hitler a német birodalomban."

"S maga abban a hitben volt miniszterelnök-helyettes, hogy semmiért nem tartozik felelősséggel?"

"Igen, arról biztositott a nemzetvezető ur."

"Magát a magyar kormány kéri tőlünk, hogy felelősségre vonhassák. Hajlandó hazatérni és bíróság elé állni?"

Olyan hangos zokogásba tört ki, hogy nem tudott felelni, csak a fejét forgatta jobbra-balra, amire kivezették.

Vajna Gábor

Himler Márton,
kiegészitő kérdéseket intéz a fogolytáborban Vajna Gáborhoz.

Kigyóhoz hasonló, simulékony ember volt, mézes-mázos nyelven beszélt, a megtörtséget még olyankor is szimulálta, mikor csak fogolytársai voltak jelen, akik egyébként valamennyien utálták.

A személyi adatok bemondása után:

"Maga tagja volt a Szálasi kormánynak?"

"Igen, belügyminiszter voltam."

"A maga rádióbeszédét halllgattam. Mikor már Ausztriában voltak, akkor is arra szólitotta fel a magyarokat, hogy az utolsó csepp vérükig harcoljanak. A saját vérének utolsó cseppjeit is beleértette ebbe a nemzeti áldozatba?"

"Ugyan kérem, tetszik látni, hogy én öreg vagyok a hadviseléshez."

"De maga Bécsből a rádión azt üzente, hogy férfiak, nők, felnőttek és gyerekek harcoljanak a haza védelmében. Gondolja, hogy a nők s gyermekek erősebbek magánál?"

"Kérem, valakinek irányitani kell a dolgokat. Aki hivatalt visel az nem dezertálhatja a posztját akkor sem, ha akarja."

"S maga természetesen szerette volna dezertálni a posztját és az utolsó csepp vérig harcolni?"

"Kérem, ezt én nem mondtam. Az én kötelességem volt a nemzetvezető mellett állni."

"Érez valami felelősséget azért, hogy mikor már minden veszve volt, mikor már maguk szöktek és bujdostak, még mindig küzdelemre és halálra uszitotta a magyarokat?"

"Ez volt a nemzetvezető akarata. Hüséget esküdtem neki, kötelességem volt az akaratát teljesiteni."

"Minisztersége alatt mindig, mindenben teljesitette a nemzetvezető akaratát?"

"Igen, mindig, mindenben."

"Biztos ebben? Gondolkozzék, mielőtt felelne."

"Nem kell gondolkoznom, mindig az ő parancsát teljesitettem."

"Szószerint?"

"Szószerint."

"A zsidók ügye a belügyminiszterium hatáskörébe tartozott?"

"Igen."

"Természetesen maga helyeselte az ország ugynevezett zsidótlanitását?"

"A nemzet ugy találta, hogy az szükséges volt."

"A zsidótlanitás módját is helyeselte?"

"Helyeseltem, hogy elvitték őket a német birodalomba munkára."

"Ne hazudjon, maguk mindannyian tudták, mikor a hatalmat Szálasi átvette, tudta már mindenki, hogy Auschwitz gázkemencéibe vitték a zsidókat. Igen, vagy nem?"

"Nem volt biztos tudomásunk a dologról."

"Nem talált maga számlákat a németektől, akik a szállitási és 'eliminálási' költségeket rendszeresen felszámitották?"

"Nem voltam benne biztos, hogy mit értenek eliminálási költségek alatt."

"A maga rendeletére huszezer zsidót gyalog inditottak Bécs felé, télviz idején. Mint keresztény ember, nem sajnálta őket?"

"Mint embereket, sajnáltam."

"De természetesen, mint zsidókat, nem sajnálta őket?"

"Én nem gyülöltem soha a zsidókat."

"Maga helyeselte a zsidótörvényeket, a zsidók ghettózását, néhány százezer ember kiirtását, és helyeselte azt, hogy előbb mindent elraboltak tőlük?"

"Kérem, nem raboltak. Az állam kobozta el a zsidó vagyonokat."

"S maga persze egyetértett mindezzel, különben nem vállalt volna miniszteri tárcát?"

"Annak nem volt semmi köze a zsidókérdéshez. A zsidókérdést megoldotta az előző kormány."

"Nem egészen oldotta meg, hiszen huszezret maga küldött Bécs felé."

"Az a nemzetvezető rendeletére történt."

"S maga, mint belügyminiszter, akinek kötelessége volt a zsidók sorsára ügyelni, nem tiltakozott ez ellen a barbár intézkedés ellen?"

"A nemzetvezetőt korlátlan hatalommal ruházta fel a lemondott kormányzó, nem lehetett tehát az intézkedés ellen tiltakozni."

"Magát a nemzetvezető a hatalom bitorlásának a második napján audienciára maga elé rendelte?"

"Minden nap jelentéseket kellett tennem nála."

"Azon a második napon beszélték meg, hogy huszezer zsidót elinditanak?"

"Nem emlékszem pontosan, lehetséges."

"Nem volt sürgősebb és fontosabb tárgy a maga tárcájában, hogy már a hatalom második napján erről beszéltek?"

"Kérem, az ország teljes kiüritése előtt álltunk, gondoskodni kellett tehát a ghettókban lévő zsidókról is."

"Féltek tőle, hogy szegények esetleg az oroszok kezeibe kerülnek?"

"Elsősorban azokat kellett utnak inditani, akik nemzeti tehertételt képeztek, vagyis szükséges volt az élelmezésük, de munkára nem lehetett őket használni. Ebbe a kategóriába estek a zsidók, akik a ghettókban nem dolgozhattak."

"Minden zsidóval egyformán bántak?"

"Kivételt képeztek azok, akik árjákkal voltak házasságban."

"Más kivételek nem voltak?"

"Tudtommal nem."

"Nem voltak Magyarországon ugynevezett kivételezett zsidók, akiket a kormányzó személyesen vont ki a zsidók elleni intézkedések alól?"

"Ja, azokról megfeledkeztem. Igenis voltak kivételezett zsidók."

"Azok kik voltak?"

"Leginkább gyárosok, nagybankárok, tudósok és olyan szakértők, akikre a kormányzó személyes itélete szerint szüksége volt a nemzetnek."

"Beszéltek ezekről a kivételezett zsidókról a nemzetvezetővel?"

"Nem emlékszem rá biztosan."

"Nem kért felvilágositást a nemzetvezető, hogy hány kivételezett zsidó volt?"

"Azt hiszem, igen."

"De nem biztos benne. Hány ilyen zsidó volt?"

"Ugy emlékszem, de nem vagyok benne biztos, nyolcezer."

"Ezt jelentette maga Szálasinak?"

"Nem emlékszem, de meglehet, hogy tettem erre vonatkozólag jelentést."

"S mi volt erre a Szálasi megjegyzése?"

"Nem emlékszem rá, ez a kérdés nem volt akkor olyan fontos."

"Majd lassan felfrissitem az emlékezőtehetségét. Ki volt még jelen Szálasinál, amikor a kivételezett zsidókról beszéltek?"

"Nem emlékszem, talán többen lehettünk."

"Nem volt jelen Szilágyi, aki a kivételezett zsidó ügyek referense volt?"

"Lehet, hogy jelen volt, nem emlékszem pontosan."

"Mielőtt a kihallgatást folytatnám, mégegyszer figyelmeztetem arra, amit a kihallgatás elején mondott, hogy mindenkor, mindenben szószerint követte a nemzetvezető parancsát. Ha

akarja, visszaolvastatom a gyorsiróval ezt a kijelentését. Most is fenntartja azt?"

"Fenntartom."

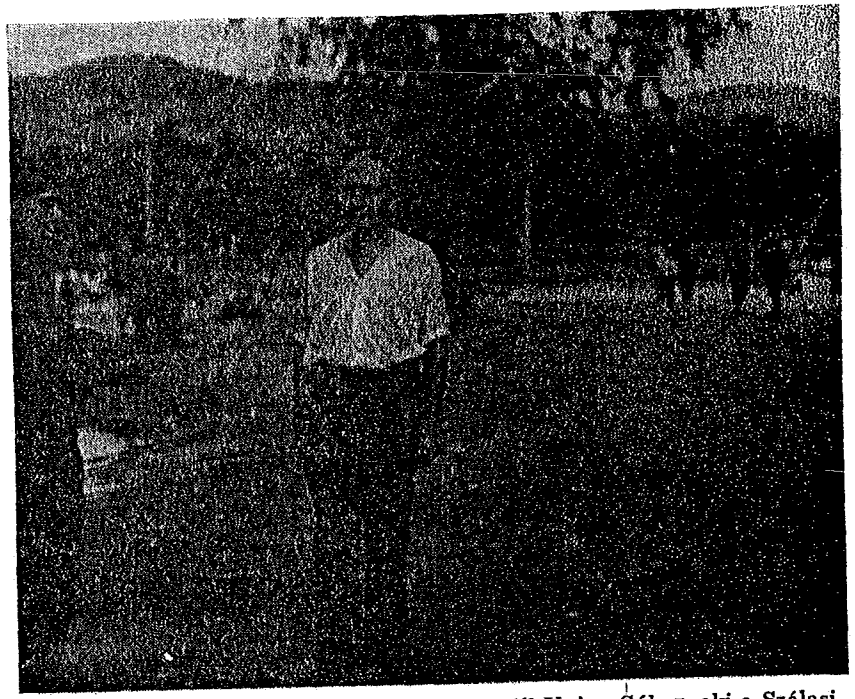

A fogolytáborban. Sgt. Béla Herczeg előtt áll Vajna Gábor, aki a Szálasi által nyolcezerről nyolcszázra leszállitott "kivételezett zsidók" számát igy is sokalta és azt négyszázra csökkentette.

Bevezetik Szilágyit, a kivételezett zsidók ügyének a referensét. A kérdést hozzá intézem:

"Volt maga Vajna miniszterrel együtt kihallgatáson a nemzetvezetőnél a kivételezett zsidók ügyében?"

"Igenis, voltam kérem. Másnap, hogy a kormány meg volt szervezve."

"Mit jelentett erre nézve Vajna Szálasinak?"

"Nem ő jelentett, én mutattam be a nyolcezer kivételezett zsidó listáját."

"S mi volt erre Szálasi megjegyzése?"

"Azt mondta, hogy nyolcezer értékes zsidó nem lehetett Magyarországon, sőt az egész Európában sem és megparancsolta, hogy a kivételezettek számát azonnal redukáljuk nyolcszázra."

"S adott rendeletet arra nézve, hogy miképpen válogassák ki a nyolcszázat?"

"Azt teljesen ránk bizta, Vajna miniszter urra és énreám."

"S maga természetesen arra gondolt, hogy melyik nyolcszáz zsidótól lehet majd a legtöbb pénzt kizsarolni, hogy redukálandó listára helyezzék?"

"Kérem, én soha nem fogadtam el zsidóktól ajándékot. Nem is volt arra alkalmam, mert addig nekem semmi közöm nem volt hozzá, hogy kit kivételezett a kormányzó. Azt hallottam, hogy a környezete tömérdek pénzt kapott a nyolcezer zsidótól."

"Együtt távoztak a kihallgatásról Vajnával?"

"Együtt bocsátott el bennünket a nemzetvezető."

"S volt Vajnának valami megjegyzése a dologról, mikor Szálasitól kimentek?"

"Igen volt. Azt parancsolta, hogy a kivételezendők listáját redukáljam négyszázra. Én hivatkoztam a nemzetvezető rendeletére, mire Vajna azt mondta, hogy ő a felelős miniszter, hajtsam végre a miniszteri utasitást."

Kérdés Vajnához:

"Emlékszik erre a szóbeli rendeletére?"

"Nem emlékszem."

Kérdés Szilágyihoz:

"Fenntartja ezt az állitását?"

Szilágyi ingerülten Vajnához fordul: "Miniszter ur, hasztalan a tagadás, maga nagyon jól emlékszik erre a jelenetre, még azzal is fenyegetett, hogy majd helyre fogja állitani a belügyminiszteriumban a fegyelmet, ami, ugy látja, meg van lazulva. Most már egy szószban vagyunk, minek hazudni?"

Kérdés Vajnához:

"Emlékszik most már az esetre?"

"Csak homályosan emlékszem."

"De homályosan emlékszik?"

Szilágyi közbeszól: "Nézzen a szemembe és ugy mondja, hogy nem emlékszik, akkor majd egyebekkel is ki fogok pakkolni."

"Tehát magának nem volt elég a Szálasi kegyetlensége, maga négyszáz zsidót külön itélt halálra?"

"Én nem itéltem senkit halálra. Én a rendeleteket hajtottam végre a törvények szerint."

"De elismeri, hogy hazudott, amikor azt mondta, hogy mindig, mindenben, szószerint teljesitette a nemzetvezető rendeletét? Igen, vagy nem?"

"Nem emlékszem erre a dologra."

"De most, hogy emlékeztettük, beismeri, hogy hazudott?"

"Nem hazudtam, csak nem emlékeztem."

"A szövetséges kormányok magát az emberiség ellen elkövetett bünökkel vádolják, a magyar kormány a nemzet ellen elkövetett sorozatos büncselekménnyel vádolja és kiadatását kéri. Hajlandó hazamenni és ott bíróság elé állani?"

"Nem vagyok hajlandó."

"Mint felelős miniszter tudatában van annak, hogy felelősségre vonható a hivatalában elkövetett bünök miatt?"

"Tudomásom szerint nem követtem el bünt a nemzetem ellen."

"Hogy egyebet ne mondjunk, négyszáz zsidót itélt halálra. Ez nem bün?"

"A zsidók sorsa meg volt pecsételve, nem jelentett nagy különbséget, hogy melyikre mikor kerül a sor. Ha ugy is lenne, hogy én a nyolcszázat felére vágtam, nem ismerem el, hogy az a nemzet elleni bün lenne. A nemzet elhatározása volt zsidótlanitani Magyarországot."

"S maga azt nem tartja bünnek?"

"Ami nemzeti érdek, az nem bün."

"Ezt mint keresztény magyar ur állitja?"

"Ezt mint magyar állitom."

A kihallgatás végetért.

Kolozsváry Borcsa Mihály

Elvbarátok együtt, a fogolytáborban.
Imrédy Béla, Károlyi Ferenc volt SS tiszt, aki négy lezuhant ameriakai katonát meggyilkoltatott, Jaross Andor és egy német SS tiszt.

Jelentéktelen ujságiró volt Debrecenben, mig a németek által ajándékozott Stádium nyomda piacra nem dobta a szélsőséges náci lapokat; de már ott is élén állt a "fajvédő" mozgalmaknak, s rendesen ő rendezte a verekedéseket, ha az egyetem hallgatói néha a zsidó tanulókat kiverték.

A kihallgatás tipikus példát ad ezeknek a hirtelen felnövekedett nagyságoknak a gyávaságáról. Eleinte majdnem vitázott, később halálos félelemben könyörgött, hogy haza ne küldjék.

A személyi adatok bemondása után:

"Maga volt a leghangosabb szószólója annak a teóriának,

amelyből később cselekvés lett, hogy a zsidók távozzanak a művészetből és az irodalomból?"

"Igen kérem, de én nemcsak a zsidók eltávolitását követeltem, hanem mindenkiét, aki rokonszenvet mutatott a kommunizmus iránt."

"És a zsidó irók és ujságirók valamennyien mutattak ilyen rokonszenvet?"

"Nem minden iró vagy ujságiró mutatja meg az igazi érzését."

"De ha, mondjuk, valaki nem igazi érzésből, de mégis a kommunizmus ellen irt, az nem lehetett kártékony a maga felfogása szerint?"

"Soha nem lehetett biztos a nemzet, hogy mikor üt ki belőlük az igazi érzésük."

"És maga meg volt róla győződve, hogy a nagyon gazdag zsidó gyárosok, bankárok, üzletemberek, irók, szinmüirók és zeneszerzők, igazi érzésük szerint kommunisták voltak?"

"Nekem nem volt semmi közöm a gyárosokhoz és a bankárokhoz."

"De alapjában nem tett különbséget irók, bankárok, gyárosok és zeneszerzők között? Minden zsidó eliminálását követelte?"

"Én hittem és hiszek benne, hogy egységes nemzet nem türhet meg nagybefolyásu idegen elemet a kebelében, s még kevésbbé adhatja a kulturáját annak az elemnek a kezébe."

"A zsidó szerzők, ujságirók és zeneszerzők nem magyar kulturát csináltak?"

"Nem."

"Mennyiben nem?"

"Nem csengett ki belőlük a turáni származás mélysége."

"A nem-zsidó irók és ujságirók munkájából kicsengett?"

"Azok kénytelenek voltak uszni az árral, alkalmazkodni az idegenek által alapitott nyugati áramlathoz, mert a közönség igényét a domináló zsidó irodalom ebbe az irányba terelte."

"S maguk keleti áramlatot akartak, el akarták vágni a magyar kulturát és Magyarországot a Nyugattól?"

"Azt nem mondtam."

"Mint ujságiró nem gondolt arra, hogy szegény ujságirókat foszt meg az életlehetőségüktől, ha őket a munkából kizárják?"

"Nem föltétlenül irással vagy ujságirással kell foglalkozni minden embernek."

"Minthogy azonban a zsidótörvények minden fogalkozástól eltiltották őket, más foglalkozást nem kereshettek maguknak."

"Egyik zsidótörvény sem tiltotta el őket a földmunkától és a többi fizikai munkától."

"Ne játszék a szavakkal. Mialatt zsidóellenes propagandáját folytatta, voltak magának és általában elvtársainak terveik arranézve, hogy miképen maradjon a hatszázezer magyar zsidó életben?"

"A legtöbben természetesen arra gondoltunk, hogy menjenek el Magyarországból."

"Arra is gondoltak, hogy hová menjenek?"

"Az az ő gondjuk lett volna. Mi nem vállalhattunk felelősséget a sorsukért, ha elmennek az országból."

"Mint egyik leghangosabb hirdetője és terjesztője az ugynevezett 'zsidókérdésnek,' maga természetesen gyülölte a zsidókat, csupán azért, mert zsidóknak születtek?"

"Egyetlenegyet sem gyülöltem. Én ahhoz a nemzedékhez tartozom, amelynek az ifjukorát Trianon megkeseritette. A román-magyar határ mentén mindennap éreztem, hogy a tanult keresztény ifjuság lehetőségeit ez a határ elvágja. Igazságosnak tartottam, hogy az idegenek által elfoglalt helyet a magyarok vegyék át."

"Maga nemcsak a tanult zsidóság helyét követelte a lapjában, és irásaiban, hanem minden zsidóét."

"Az én szellemi irányitóm az Eckhardt Tibor vezetése alatt állt Ébredő Magyarok Egyesülete volt. Nem követelhettünk részleges megoldást, ha csak az egyik vagy másik foglalkozásban adják át helyeiket a zsidók. Egységes megoldás volt a célunk."

"Természetesen Auschwitzban látták végül ezt az egységes megoldást?"

"Kérem, Auschwitzra azokban az időkben senki sem gondolt. És nincs magyar, aki helyeselné, ami ott történt."

"Hogy érti, hogy nincs magyar, aki helyeselné. Nem a magyarok szállitották őket Auschwitzba?"

"Tudomásom szerint, a németek."

"Nem jól tudja. De beszéljünk a maga munkájáról. Maga

elégettette a magyar zsidó szerzők munkáit. Nem gondolta, hogy szégyene a nemzetének könyveket elégetni?"

"Nem, én ugy éreztem, hogy dicsőség, ha egy nemzet felébred, belátja tévelygéseit s megtisztitja önmagát."

"Az elégetett könyvek között egyáltalán nem voltak hazafias irányu müvek?"

"Nem az volt a fontos, hogy mi volt bennük, hanem a demonstráció, hogy a magyar nemzet ezután csak nemzeti irodalmat fogad el."

"Nem gondolja, hogy kulturnemzetek tagjainak szükséges azt is tudni, ami nem az ő kulturájuk? Hogy minden kulturnemzet lefordittatja idegen irók kiváló munkáit?"

"Kérem, nem a külföldi vélemény volt a fontos, hanem csak az a tény, hogy a nemzet öntudatra ébredt."

"A lobogó tüzek mellett ébredt arra az öntudatra, amelyben tudományos munkákat égettek?"

"Nem válogathattunk a munkákban, hogy tudományos-e vagy sem. A zsidók által kitermelt irodalom nem volt magyar, erkölcstelenséget tenyésztett; gyökeres és végleges megoldást kellett találnunk."

"A zsidóvallásu magyar zeneszerzők munkái is erkölcstelenek voltak?"

"Ha nem is erkölcstelenek, de könnyü fajsulyuak, jazzos ütemüek, az áradt ki belőlük, ami a Nyugatot könnyü erkölcsüvé tette."

"Ismeri például azt a dalt, hogy 'Szép vagy, gyönyörü vagy Magyarország?'"

"Igen."

"Azt is nemzetellenesnek találta?"

"Kérem, ismételni akarom, hogy nem minden irás, és nem minden zeneszám volt nemzetellenes, de meg kellett a nemzettel értetnünk, hogy távoznunk kell a multtól, teljesen, tökéletesen. Sajnálatos kivételek mindig voltak és lesznek, de azokkal nem törődhettünk."

"Szóval ma is helyesnek tartja azt az irányzatot, amit követelt és amit követtek, dacára annak, hogy az többszázezer zsidóvallásu ember legyilkolására vezetett?"

"Az irányzatot helyesnek tartom, de a kivitelt nem."

"Remélhették, hogy az a féktelen uszitás, amit évtizedeken át végbevittek, hozhatott volna más eredményt?"

"A németek nélkül hozhatott volna, ők kényszeritették a nemzetre, hogy deportálják a zsidókat."

"De a maga által ma is helyeselt irányzat csak éhenhalásra itélte volna őket Magyarországon?"

"Nem itélte volna éhenhalásra. Ők is megkóstolhatták volna a fizikai munkát. Azt a rendelkezésükre hagyta a nemzet."

"És azt maga igazságosnak tartotta?"

"Módjukban lett volna távozni."

"Elégettette Herczeg Ferenc könyveit, aki maguk szerint szintén idegen volt a nemzet testében?"

"Nem, de eltiltottuk őt az irástól."

"Én ugy tudom, hogy három nap mulva azt a rendeletet visszavonták."

"Igen, mert a már nagyon öreg iró iránt szánalom ébredt."

"S ilyen szánalom nem ébredt természetesen egyetlen más szintén öreg zsidó iránt sem?"

"Kérem, tessék elhinni, hogy a tulzások és deportálások idején minden keresztény ember szánta a zsidókat, a fiatalokat is, nemcsak az öregeket."

"S a szánakozók közül tiltakozott valaki a barbarizmus ellen?"

"Nem lehetett tiltakozni."

"Nem lehetett volna magának némi tiltakozás jeléül otthagyni az állását?"

"Semmit sem segithettem volna; de az állásomban reményem volt, hogy tisztogatási szándékomat keresztülvihetem."

"Mint a kormányzó hatalom főtisztviselője, maga nemcsak azért tartozik felelősséggel, hogy emberek tizezreit megfosztotta a kenyérkereset lehetőségétől, hogy a magyar könyvek százezreit elégette, vagyis a nemzet vagyonának egy jelentékeny részét megsemmisitette, hanem mindazért, amit a kormány müvelt, s ide tartozik Magyarország kifosztása és a magyar zsidók legyilkolása."

"Ami az én munkám volt, azért vállalom a felelősséget. A magyar javak kihurcolása nem tartozott semmiképpen a hatáskörömbe, még kevésbbé a zsidók sorsa, ami nekem állandó bánatot jelent. Százszor megbántam, hogy valaha egyetlen szót szól-

tam a zsidók ellen. Százszor próbáltam magamban megállapitani, hogy az én irásaimnak mennyi része volt abban, ami idevezetett bennünket."

"A magyar kormány kérte a maga letartóztatását és kiadatását. Hajlandó visszatérni és a bíróság elé állni?"

"Remélem, hogy erre nem kerülhet a sor. Nem hiszem, hogy a müvelt Nyugat nemzetei népbiróságoknak, tribünöknek adnának ki bennünket."

"Maga pár perce az erkölcstelen Nugatról és a nyugati irány veszedelméről beszélt. Most egyszerre müvelt lett a Nyugat? Fél hazamenni?"

"Félni, nem félek. Elvesztettük a háborut, a magyar életnek nincs sok célja. De nem szeretném megadni az ellenségeinknek az alkalmat, hogy halálomban gyönyörködjenek."

"Olyan biztos benne, hogy halálos itéletet várhat Magyarországon?"

"Forradami biróságok csak egy büntetést ismernek."

"Nem forradalmi bíróság volt az a rezsim, amely néhány százezer magyar zsidót legyilkoltatott; azoknak az ügyét még csak forradalmi bíróság sem tárgyalta. Ezekért a bünökért a magyar büntetőtörvények paragrafusai szerint is bünhődni kell ugy a tetteseknek, mint a felbujtóknak. Tagadja, hogy maga a felbujtók között volt?"

"Tagadom."

"Utasitom a gyorsirót, hogy olvassa fel, amit az előbb vallott, hogy százszor próbálta megállapitani, vajjon mennyi része, ismételtem: RÉSZE volt magának abban, ami történt?

"Tudom, mit mondtam. Talán közvetett részem volt az általános zsidókérdés felvetésében és napirenden való tartásában, de abban semmi része nem volt a kivégzések iránti gondolatnak."

"Ha valakit rablásra uszitanak, vagy biztatnak s rablás közben az illető gyilkol, nem gyilkosságban való bünrészességet állapit meg ilyen esetben a magyar bíróság?"

"Sem az Ébredő Magyarok, sem a Hungaristák rablásra nem uszitottak."

"Minek nevezi az orvosi, ügyvédi, mérnöki prakszisok elvételét, a vagyonok elkobzását, a szabadságnak a ghettózással való elrablását, ha nem rablásnak?"

"Állami eljárásnak, az állam, a nemzet érdekében."

"Egy tömegrablás soha nem történhetik az állam, a nemzet érdekében. De ez nem tartozik a kihallgatás keretébe. Van még mondanivalója?"

"Szeretném tudni, hogy voltaképpen a nyugati hatalmak, legfőképpen az Egyesült Államok kormánya, miért tart fogva és mivel vádol?"

"Az emberiség ellen elkövetett legszörnyübb bünök tömkelegével."

A kihallgatás végetért.

Bodonyi csendőrkapitány

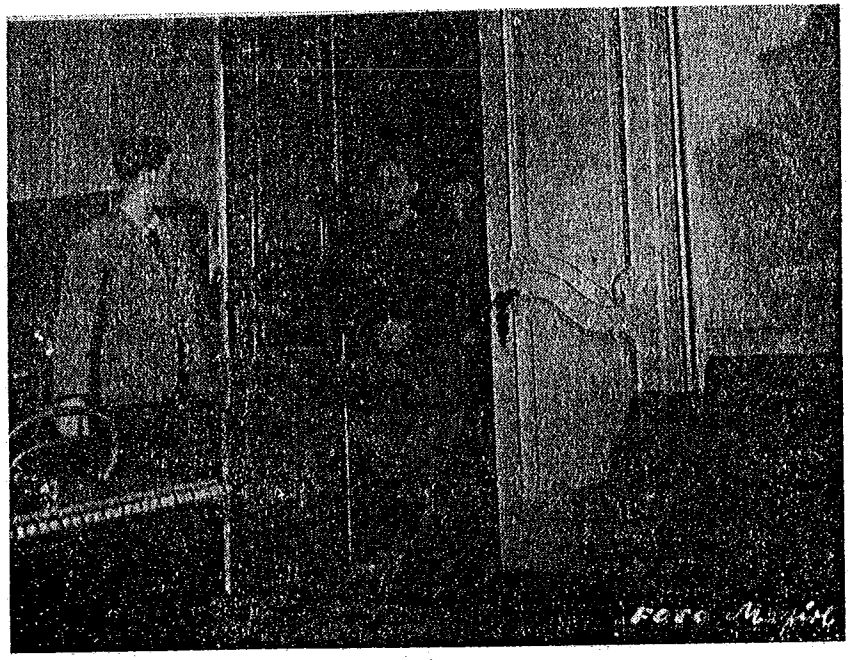

A nemzetvezetőt megvasalva adja át Budapesten
az amerikai Ellenőrző Bizottság a magyar hatóságnak.

Ha nem láttam volna, soha nem hittem volna. Egy magyar csendőrtiszt, a brutalitásáról hirhedt magyar csendőrség egy tisztje, gyáván és hangosan — zokogott előttünk. És természetesen "semmi vér, semmi bün nem tapadt a kezéhez."

A személyi adatok bemondása után:

"Soha nem volt más pályán, mint a csendőrségen?"

"Nem kérem. A katonai szolgálatból egyenesen a csendőrség szolgálatába szegődtem."

"Maguk tervszerüen brutalizálták a csendőrség tagjait?"

"Kérem szépen, a csendőrség tagjait arra tanitottuk, hogy

mindig fegyelmezettek legyenek, s letartóztatás esetén a tettlegességet lehetőleg kerüljék."

"Mit ért az alatt, hogy lehetőleg?"

"Természetesen, ha a letartóztatandó egyén tettleg ellenszegült, nem lehetett a csendőrségnek sem elkerülni a tettlegességet."

"Mikor a zsidókat szállitották el a ghettókból, azok tettlegesen ellenszegültek?"

"Nem tudok olyan esetről." (Bodonyi hangosan zokogni kezd.)

"Akkor is zokogott, amikor az emberei felsőbb parancsra a védtelen és halálraszánt zsidókat embertelenül ütötték, verték?"

"Kérem, én mindig ellene voltam a tettlegességnek. Én sajnáltam azokat a zsidókat."

"Későn zokog. Ha én csendőrtiszt lettem volna, szégyelnék gyáván zokogni." (Tovább és még hangosabban zokog.)

"Megfenyitett valaha egyetlen, a keze alatt szolgáló csendőrt zsidók elleni brutalitásért?"

"Nem emlékszem rá. Az egész olyan borzasztó volt, hogy nem is tudja az ember maga elé idézni."

"Volt magának arról tudomása, hogy a német követség tiltakozott a magyar csendőrség barbár brutalizmusa ellen?"

"Kérem szépen, mi Baky őméltósága rendelkezése alatt álltunk, állandóan kaptuk a parancsot, hogy irgalom nélkül kell végrehajtani a zsidók bewaggonirozását."

"S természetesen nem akarták megtagadni ezt a keresztényi parancsot."

"Nem állt módunkban megtagadni. S maga a legénység jóformán meg volt vaditva. Endre államtitkár ur és Baky őméltósága gyakran tartottak szemléket a waggonirozásnál, mindig sürgették a legényeinket, gyorsabban, gyorsabban, rugjanak beléjük, ha nem sietnek."

"S a legénység szivesen rugdalt a zsidókba?"

(Erős zokogás.) "Nem mindegyik."

"Magának ez a brutalitás nem tetszett, vagy csak utólag zokog felette?"

"Kérem, ahol lehetett, én mérsékeltem a feluszitott legénységet. Azok nem szerették ezt a munkát. Talán ha itt-ott kijöt-

tek a sodrukból, azért tették, hogy előbb megszabaduljanak attól a ronda feladattól."

"Gondolt maga arra, hogy le is lehetett mondani egy állásról, ha az állás betöltése ilyen kegyetlenkedést követel az egyéntől?"

"Nem használt volna, mert legfeljebb rosszabb és kegyetlenebb ember jött volna a helyemre."

"Gondolt valaha rá, hogy tömeggyilkosságban bünrészességet vállal a zsidók elszállitásával, nem is beszélve azokról a zsidókról, akiket a waggonirozás alatt mindjárt agyonütöttek?"

"Kérem, én parancsot hajtottam végre és ha nem voltak jelen magasabbrangu egyének, mindig adattam legalább egy vödör vizet egy-egy waggonba. Azt is csak itt hallottam Ausztriában, hogy a zsidókat kivégzés céljából vitték külföldre."

"Mit gondolt, hová viszik az aggokat, a csecsemőket, a viselős nőket, a betegeket s nyomorultakat?"

"Nem gondolkoztam felette."

"Többen azzal próbálnak védekezni, hogy a bewaggonirozásnál német tisztek vagy SS katonák voltak jelen és azok rendelkeztek a csendőrség felett. Tud ilyen esetről, ha igen, hol és mikor volt?"

"Nem tudok arról, hogy valahol németek lettek volna je'en, vagy ha néha előttem ismeretlen civilek, esetleg németek voltak a Baky őméltósága vagy az Endre államtitkár ur társaságában, azok soha nem szóltak bele az intézkedésekbe."

"Eszerint a néhány százezer meggyilkolásra bewaggonirozott zsidó ellen elkövetett minden brutalitás tisztán a magyar csendőrség remekmüve volt?"

(Zokog.) "A mi feladatunk volt a parancs végrehajtása."

"A magyar kormány tömeggyilkosságban való bünrészesség miatt kérte a letartóztatását és kiadatását. Hajlandó önként hazamenni és otthon bíróság elé állni?"

(Zokog.) "Könyörgöm, ne küldjenek a biztos halálba."

"A waggonirozás alatt a zsidók nem könyörögtek? Miért gondolja, hogy biztos halált jelent a független magyar birósági itélet?"

(Zokog.) "Ne küldjenek haza, könyörgöm."

A kihallgatás végetért.

Jaross Andor

A fogolytáborban. Lt. Granville (jobb szélen) felállitja azonnali hazafelé való indulásra az aznapi transportot. Az egyik fogoly előtt lévő doboz tartalmazta a rájuk vonatkozó és náluk talált iratokat és esetleges értékeket, amelyeket letartóztatásuk alkalmával elszedtek tőlük.

Ez az ember két hazát árult el. Árulója volt Csehszlovákiának, melynek képviselője volt és árulója volt Magyarországnak is. Az első árulás judásdija miniszteri bársonyszék volt Magyarországon. A második árulást már Magyarország ellen követte el, amikor 32,000 márkát vett fel Vesenmeyer budapesti német követtől.

A személyi adatok bemondása után:

"Maga állandóan kémkedett a magyar kormány számára, miközben befolyásos politikus volt Csehszlovákiában?"

"Kérem, én nem ismerhettem el jogosnak Csehszlovákia létezését. Magyar vagyok és a hazámat szolgáltam."

"De olyankor elismerte Csehszlovákia létezését, amikor jópénzért kedvezményeket járt ki az államtól. E kijárásokról maga hirhedt volt."

"Az erőszaknak kénytelenek voltunk engedni, nem mi akartuk, Trianon zárt bennünket abba a mesterségesen csinált államba."

"De maga szolgálatokat végzett a csehszlovák kormány számára is, különösen mikor Hodzsa Milán volt a miniszterelnök?"

"Hodzsa meg akart Magyarországgal egyezni, tehát akkor is a hazámat szolgáltam, amikor Hodzsát szolgáltam."

"S mikor a magyarokat a visszacsatolás, vagy mint maguk mondják, a felszabadulás után szolgálta, nem szolgált egy másik, egy idegen hatalmat?"

"Tudtommal nem."

"Szerelemből adott magának Vesenmeyer 32,000 márkát?"

"Propaganda célokra adta."

"Maga propagandaminiszter volt Magyarországon?"

"Nem, de a propagandát a szétomlott Szlovákiában kellett volna folytatni."

"Ki fogja azt magának elhinni, hogy Tisón kivül Szlovákiában másra is szüksége volt a német kormánynak?"

"Kérem, Tisót a Szlovákiába zárt kisoroszok nem szerették."

"És magát szerették?"

"Énrám hallgattak."

"Mennyiben hallgattak? El akartak Szlovákiától szakadni? Hány kisorosz maradt Szlovákiában?"

"Maradt néhány ezer és azok elégedetlenek voltak. Csatlakozni akartak a felszabaditott rutén földhöz."

"Magát azzal vádolják, hogy hazaárulason kivül bünrészessége van többszázezer zsidó tömeggyilkoltatásában. Elismeri ezt a két vádat?"

"Nem ismerhetem el egyiket sem. Magyar hazámat nem árultam el és a zsidó ügyekhez nem volt közöm."

"Nem hazaárulás, ha egy miniszter pénzt fogad el egy idegen kormánytól?"

"Az előbbi magyarázat után nem tarthatja senki annak."

"Minisztertanács határozta el a zsidók Auschwitzba való deportálását?"

"Igen."

"Tagja volt maga annak a minisztertanácsnak?"

"Igen."

"Jelen volt, mikor ezt a határozatot meghozták?"

"Igen."

"Egyhangulag történt a határozat?"

"Igen, de némi magyarázatot kell adnom. Sztójay nem világositott fel bennünket, hogy mi fog a zsidókkal történni. Én Imrédyt tekintettem a legokosabb embernek. Ő amellett volt, hogy most van alkalom a zsidókérdést egyszer s mindenkorra megoldani."

"Maga megszavazta néhány százezer ember eltávolitását anélkül, hogy törődött volna vele, hogy hová szállitják őket? Ezt nevezi maga miniszteri felelősségének?"

"Kérem, a zsidókérdés annyi bajt okozott hazánkban, hogy már mindenféle megoldás jónak látszott."

"Mennyiben okozott bajt a zsidókérdés? Talán a zsidók lázadoztak a nemzet ellen?"

"Nem kérem, de napirenden volt a zsidókérdés és mindenki követelte a végleges megoldást."

"Hogy tudja, hogy mindenki követelte? Talán leszavaztatták az egész nemzetet ebben a kérdésben?"

"Népszavazást nem ismer Magyarország, de a közvélemény egyhangulag a kérdés megoldását kivánta."

"Ne beszéljen egész közvéleményről. A keresztény egyházak is kivánták, hogy Auschwitzba vigyék kiirtás végett a zsidókat?"

"Az egyházak nem tudtak állást foglalni."

"Nem tiltakoztak a főpapok már a sárga csillag ellen is? És később a ghettózás ellen?"

"A főpapok csak a kikeresztelkedett zsidók mellett nyilatkoztak. Serédy hercegprimás ur azoknak a kivételezését kivánta. És Ravasz László református püspök nagypénteken maga prédikálta a Kálvin-téri templomban, hogy a zsidók az Isten büntetését szenvedik el, mert Krisztust felfeszitették."

"Nem tud arról, hogy nagyszámu katolikus pap, különösen a Terézvárosi plébánia feje készséggel adott a zsidók százainak keresztlevelet minden formalitás nélkül is, hogy őket a további üldöztetéstől és a haláltól megmentse?"

"Beszéltek sok ilyen esetről, éppen azért nem akart engedni Sztójay a hercegprimás kérésének."

"Volt arról tudomása, hogy a pápai nuncius több jegyzékben tiltakozott a pápa nevében a zsidók deportálása ellen?"

"Nem tudtam róla, most hallom először."

"Maga Csehszlovákiában hirhedt volt arról, hogy italmérési és más engedélyeket jópénzért szivesen járt ki a zsidóknak. Erre nézve adataink vannak, ha tagadni próbálná. Kívánja tagadni?"

"Voltak zsidó s nem-zsidó ügyfeleim, nem tettem köztük különbséget. Ha valamivel megbiztak, igyekeztem legjobb tudásom szerint eljárni."

"S miután zsidó ügyfelektől vagyonokat vett fel, nem szégyelte önmaga előtt a magyar zsidók Auschwitzba való szállitását és kivégzését megszavazni?"

"Kérem kénytelen vagyok tiltakozni a kivégzés kifejezése ellen. Én kivégzésre soha nem szavaztam."

"Soha nem tudta, hogy hová vitték a zsidókat és mi történt velük?"

"Nem tudtam."

"Imrédy Béla azt vallotta, hogy már májusban tudták, amikor ő szombathelyi beszédében kijelentette, hogy a kiömlő zsidó vérből egy csepp sem tapad magyar kezekhez. Nem olvasta azt a nagy politikai beszédet, amely megjelent minden budapesti napilapban?"

"Nem emlékszem rá. Ha véletlenül láttam volna, nem tudhattam, hogy miről beszél."

"Hol ömlött még ki zsidó vér?"

"Munkaszolgálatos zsidók közül bizonyára sokan elestek."

"Természetesen csak azok, akiket a magyar tisztek és altisztek agyon nem vertek, vagy halálra nem kinoztak. Tudták maguk miniszterek, kormánytagok, hogy milyen állati brutalitással irtották ki a munkaszolgálatos zsidókat?"

"Csak a hadügyminiszter kapott közvetlen jelentéseket a harctérről. És ha voltak egyes helyen brutalitások, azt valószinüleg neki nem jelentették."

"Szóval itt maga azt akarja állitani, hogy ezek a brutalitások nem voltak köztudomásuak az egész országban?"

"Köztudomás majdnem általános megjegyzés. Sokan talán tudtak róla, sokan nem. Pontos adatok senkinél nem lehettek. Háboruban mindig akadnak emberek, akiknek a lelki egyensulya

felborul. Mással is követ el némelyik tiszt kegyetlenséget, nemcsak zsidókkal."

"Maga keresztény ember?"

"Igenis."

"Nem érez lelkifurdalást többszázezer teljesen ártatlan ember meggyilkolásáért?"

"Emlitettem már a kihallgatás során, hogy én nem érzek felelősséget, mert semmi közöm nem volt a dologhoz."

"Csak az a csekély kis köze, hogy megszavazta a tömeggyilkosságot?"

"Kénytelen vagyok ujra tiltakozni a 'gyilkosság' kifejezés ellen."

"Minek nevezi az auschwitzi ügyet, ha nem gyilkosságnak?"

"De én nem szavaztam gyilkosságra, csak deportálásra."

"Magának kivételes privilégiumot engedélyezünk. Miután ugy Csehszlovákia, mint Magyarország kéri a kiadatását, magára bizzuk, hogy válasszon. Hová akar önként visszatérni, hogy cselekedeteiért bíróság előtt feleljen?"

"Kérem, hogy politikai menekültként kezeljenek, akiket a nemzetközi jog szerint nem szoktak civilizált államok kiadni."

"Maguk a háboru folyamán sohasem nevezték a nyugati szövetségeseket civilizált nemzeteknek. Most egyszerre felfedezte, hogy azok vagyunk?"

"Tudtommal én sohasem sértegettem a nyugati szövetségeseket."

"Nem emlitette az Ungváron tartott utolsó beszédében, hogy a kommunizmussal szövetkezett és zsidó szellemmel megfertőzött judeodemokráciák a végnapjaikat élik?"

"Ha használtam ezeket a kifejezéseket, azokat a háborus hangulatnak lehet betudni. Mint egy menekült kormány tagja, igényt tartok a menedékjogra."

"Minthogy a szövetséges hatalmak magát az emberiség ellen elkövetett bünökkel, tömeggyilkosságban való részvétellel, tömeggyilkosságra való felbujtással vádolják, nálunk magában nem politikai menekültet, hanem gonosztevőt látnak."

"Nem hiszem el a civilizált Nyugatról, hogy kiadhatnak egy forradalmi néptribünnek."

"A civilizált világ sem hihette el a maguk hivatalos kormánya által szervezett és kormányközegek által végrehajtott tömeg-

gyilkosságot. Mégegyszer és valószinüleg utoljára kérdezem, bár nem igérhetem, hogy biztosan teljesedik a kérése: melyik kormányhoz való átutalását kivánja?"

"Egyiket sem."

"Nem gyávaság az, hogy miután olyan hangos és nagy ur volt, most nem akar müködéséről számot adni, cselekményeiért a következményeket vállalni? Ilyen gyáva emberekből álltak a kormányok Magyarországon?"

"Kérem, önnek módjában áll engem sértegetni. Nem hiszem, hogy gyávaság, ha megtagadom egy forradalmi népbiróság illetékességét. Ha mindenáron vádlottat akarnak belőlem csinálni, s azt tetszik mondani, hogy a szövetségesek is vádolnak, állitsanak a Nürnbergben székelő nemzetközi biróság elé, ahol igazságos itéletet remélhetek."

"A judeodemokratáktól vár igazságos itéletet?"

"A győztes nyugati szövetségesektől."

"A nemzetközi biróság tagjai közt a Szovjet birói is ott ülnek; mégis oda kivánkozik?"

"Én nem kivánkozom sehová."

"Vallomásának ezt a részét mindenesetre elhiszem."

A kihallgatás végetért.

Hellebronth Vilmos

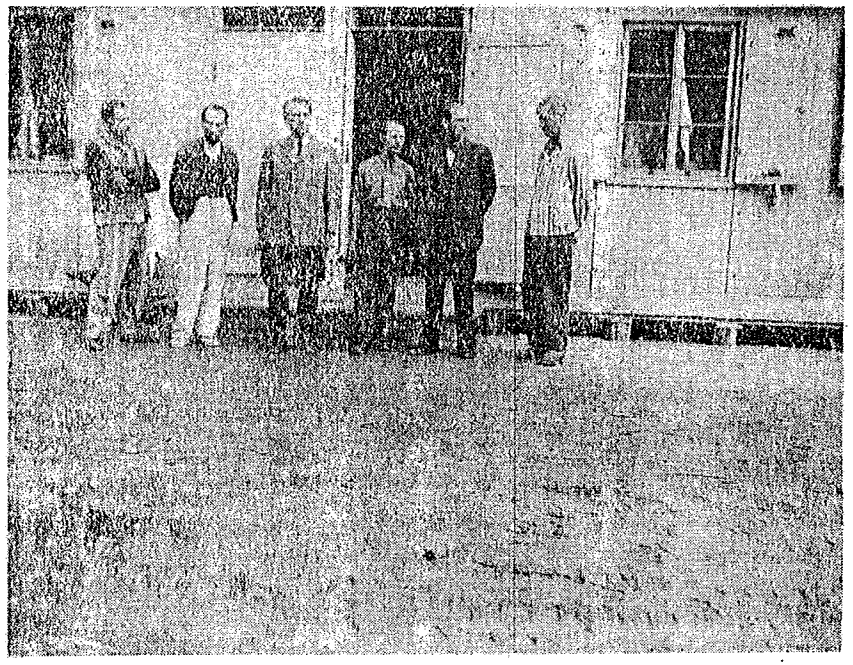

A fogolytáborban. Hain Péter, Tóvári Károly, Kiss Ferenc, Perényi Géza, Voigt Ede és Simsai Lajos.

Mindaz a vicc, ami a "K. und K." hadsereg magasrangu tisztjeinek a korlátoltságáról évtizedeken át keringett a Monarchiában, megtestesült ebben az emberben. Soha bárgyubb embert felelős állásban nem láttam, s kitünő mértéke volt annak az osztálynak, amelyből Szálasi a csucstisztségekbe embereket toborozott.

A személyi adatok bemondása után:

"Maga volt a hadifelszerelések előállitására szervezett miniszterium feje a Szálasi kormányban?"

"Igen, kérem."

"Magának a kötelessége volt a hadsereget fegyverekkel és egyéb felszerelésekkel ellátni?"

"Igen, amennyiben az lehetséges volt abban a felfordult világban."

"Minthogy a hatalom átvétele után rögtön kitelepitési terveket csináltak, hogy képzelte el a Németországba vezényelt magyar hadsereg ellátását?"

"A legjobb gyárakat, igy a Csepel Müvek felszerelését kihoztuk, arra számitva, hogy itt a termelést tovább folytatjuk."

"Maga, mint magasrangu katonatiszt, hihetett abban, hogy az olasz, a német, a magyar, a román vereségek után lesz visszatérés a számukra? Érdemes a további emberáldozat?"

(Csókot hint) "Kérem, igy mutatta Beregffy, hogy micsoda csodafegyverei vannak Hitlernek."

"Mit gondolt, mért nem alkalmazták azt előbb a németek?"

"Részben alkalmazták, mikor Londont bombázni kezdték a V-1 és a V-2 rakétákkal. De az általános hit az volt, hogy az igazi csodafegyvereket a német führer akkorra tartja meglepetésnek, mikor az orosz hadsereget és a nyugati szövetségeseket elég közel csalta, hogy drámai módon semmisitse meg azokat."

"S ezért a drámáért maguk hajlandók voltak Magyarországot kirabolni és kitenni minden rombolásnak?"

"Kérem, Szálasi mindig azt mondta, hogy ugy bizhatunk benne, mint az Istenben és azzal nyugtatott meg bennünket, hogy a nagy hadisarc, amit a Szövetségesek fognak fizetni, ujraépiti az országot."

"És ujra feltámasztja azokat a magyar katonákat, akiket maguk feláldoztak?"

"Kérem, a háboru áldozatok nélkül nem vivható meg."

"Mikor maguk gyáván elfutottak Magyarországról, még parancsot adtak Budapest védelmére?"

"Azt a parancsot azért adtuk, mert számitottunk rá, hogy a csodafegyverek segitségével az orosz hadsereget megsemmisitjük, mielőtt Budapestet elfoglalják."

"Mit tudott a csodafegyverekről?"

"Csak amit Beregffy állitott minden minisztertanácsban, hogy milyen cukor csodafegyverei vannak Hitlernek."

"Allitotta Beregffy, hogy ő látta azokat a csodafegyvereket?"

"Nem emlékszem rá, hogy ilyent állitott volna."

"S mit mondott Szálasi a csodafegyverekről?"

"Egy izben azt mondta, hogy két csodafegyver van. Az egyik

a németeké, a másik a magyarok nagy lelkesedése, amellyel melléje álltak."

"Miből állt a maga müködése, a magyar hadsereg ellátása?"

"Kérem, ha az igazat meg kell vallanom, semmiből. Csak arra törekedtem, hogy a kitelepitési miniszter hozassa ki a felszereléseket és megkezdhessük idekint a gyártást. Közben a németektől reméltünk felszerelést kapni."

"És kaptak?"

"Dehogy kaptunk, kérem. Még annak egy részét is elszedték tőlünk, amit sikerült magunkkal hozni."

"S maguk még azután is tartottak koronatanácsokat és biztositották a japán császárt, hogy külön békét nem kötnek?"

"Volt egy ilyen határozat az első koronatanácson, amit német területen tartottunk."

"Attól tartottak, hogy a németek kötnek külön békét és akkor maguk egyedül tervezték a harcot a japánok oldalán folytatni?"

"Attól egy percig sem tartottunk. De az olaszok után már a románok is külön békét kötöttek, tehát olyan kis nemzetekre, mint a magyarok, gyanus szemekkel nézhettek."

"Mi volt a maga kvalifikációja arra a miniszteri tárcára, amit betöltött?"

"Őszintén megvallva, nem volt sok. De katona vagyok, a nemzetvezető parancsolt; természetesnek tartottam, hogy a miniszterium gépezete jól meg van szervezve s az tovább müködik. Ugy tudtam, hogy a miniszter állása politikai állás és a munka nem változik, amikor miniszterek változnak."

"S ezzel a tudományával el merte a tárcáját vállalni?"

"Nem volt más választásom."

"Természetesen, mint miniszter, mint a kormány tagja, felelősséggel tartozik például azért, hogy Magyarországot teljesen kirabolták, hogy a gyárak felszereléseit elhozták, hogy az állatállományt idehajtatták?"

"Kérem, ez legfeljebb a kitelepitési miniszterre tartozhat."

"Nem a kormány, a nemzetvezető és a miniszterek összessége döntötte el, hogy mikor fussanak el hazájukból?"

"De igen."

"Minthogy maga résztvett a határozatokban, nem természetes, hogy azokért felelősséggel tartozik?"

"Ezeket a határozatokat Szálasi diktálta."

"És maguk, tehát maga is, hozzájárult?"

"Hozzá kellett járulni, ha nem akartuk, hogy az előre nyomuló oroszok az egész kormányt a hadsereggel együtt elfogják."

"Szóval beismeri, hogy hozzájárult, vagyis részese volt a határozatnak?"

"Semmit sem akarok beismerni."

"Természetesen a maguk kormányzata alatt a zsidótlanitás, a zsidók gyilkolása tovább folyt és az egyszerüség kedvéért azt már Budapesten is folytatták?"

"Nekem semmi közöm nem volt zsidókhoz."

"Mint magasrangu katonatiszt, mint generális, természetesen tudott arról a gyalázatos barbárságról, hogy egyenruhába öltöztetett egyéneket, akiket munkaszolgálatosoknak neveztek, fegyver nélkül küldtek a harctérre?"

"Törvény állapitotta meg, hogy a munkaszolgálatosok fegyvert nem kapnak."

"Miféle törvény? Mondja meg, mikor hozták azt, jelölje meg a paragrafusokat."

"Erre nem tudok felelni."

"Mint magasrangu katonatiszt, nem érezte, hogy ez olyan hitványság, amit az ókorban a rabszolgákkal sem csináltak?"

"Nem volt módomban ezen dolgokon gondolkozni."

"A sokat hangoztatott tiszti becsület megtürte, hogy fegyvertelen embereket hajszoljanak a frontra?"

"A katonatiszt engedelmeskedik a törvénynek."

"Akkor is engedelmeskedtek, amikor megszegték a Horthynak tett hüségesküt?"

"Kérem szépen, Horthy adta át a hatalmat a nemzetvezetőnek."

"Maga tudja, milyen körülmények között adta át?"

"Sokat beszéltek össze-vissza, de én csak azt tudom, hogy az első minisztertanácsban Szálasi bemutatta a kinevezési okmányt."

"Ha mint katonatisztnek azt parancsolták volna, hogy lőjjön agyon egy védtelen és ártatlan asszonyt vagy kisgyermeket, akkor is engedelmeskedett volna a parancsnak?"

"Valószinüleg nem. De ilyen parancsot nem szoktak kiadni."

"Bünösök voltak valamiben azok az emberek, akiket fegyver nélkül állitottak a harctérre?"

"Én azt nem tudhatom."

"Nem szégyeli magát ilyen feleleteket adni? Fel tudja tenni, hogy minden munkaszolgálatra besorozott zsidó bünözött a hazája ellen?"

"Azt nem tehetem fel. De nekem semmi közöm nem volt hozzá, hogy ilyen intézkedés történt. Tessenek Horthy Miklóst felelősségre vonni, ő volt a legfelsőbb hadur az országban."

"Arról tudott, hogy milyen bestiális szadizmussal kinozták, verték halálra a munkaszolgálatosokat a tisztek és az altisztek?"

"Nem tudok különös esetekről."

"Az egész országban beszélték széltében-hosszában, csak éppen maga, a katonatiszt, a generális nem tudta?"

"Ha hallottam ilyesmit, természetesnek tartottam, hogy a háboruban akadnak kegyetlenkedő tisztek és altisztek."

"Tiltakozott valaha ezek ellen a vadállatias brutalitások ellen?"

"Nekem nem volt okom tiltakozni."

"Nem érzi, hogy bemocskolták a tiszti kardbojtot, amikor fegyvertelen embereket hajszoltak a harctérre és őket ott halálra kinozták?"

"Kérem, a felelősség egyedül Horthy Miklósé."

"Nem tartja gyávaságnak, hogy maga minden felelősség alól ki akar térni?"

"Ami rendeletet esetleg én irtam alá, azért vállalom a felelősséget, másért nem vállalhatom."

"És azokért a rendeletekért, amelyeket a koronatanács, illetve a minisztertanács adott ki és amelyekhez maga hozzájárult?"

Kérem szépen, tessék már elhinni, hogy a koronatanács mindig csak abból állt, hogy Szálasi a rendeleteket kiadta. Nekünk minisztereknek még csak hozzászólási jogunk sem volt, csak a saját jelentésünkhöz."

"Nem tartották lealázónak ezt a szerepet?"

"Azt mondta, hogy a nagy német vezérkar és miniszterium ilyen viszonyban volt Hitlerrel, s nekünk fenn kell tartani a párhuzamot, hogy egyenjoguságunkat megtarthassuk."

"Miért nevezték ezeket a kihallgatásokat koronatanácsoknak?"

"A nemzetvezető nevezte annak."

"Nem sértette tiszti önérzetét soha, hogy ilyen iskolásgyerek szerepre vállalkozott?"

"Kérem, én nem szólhattam volna, ha akartam volna sem, mert Beregffy ellenségem volt. Egyszer be is adtam a lemondásomat, mert nem akart egyenrangu generálisnak elismerni. Majdnem párbaj lett a dologból."

"S miért nem lett párbaj?"

"Szálasi megtiltotta. Azt is megtiltotta, hogy lemondjak. Azt mondta, nem játszunk demokráciát, kit hová parancsol a nemzetvezető, oda tartozik állani és ott tartozik maradni, amig máshová nem rendeli a nemzet főparancsnoka."

"Tehát maga azt állitja, hogy csak parancsra volt miniszter?"

"Igen, azt állitom."

"És nem is hitt Szálasiban és az egész őrületben?"

"Azt nem mondom, hogy nem hittem. Azért engdelmeskedtem, mert hittem benne és Magyarország, illetve a németek fényes győzelmében."

"Még akkor is, amikor ide kijöttek?"

"Igen, mint mondtam, hittünk a csodafegyverekben."

"Magát a magyar kormány kikérte, hogy felelősségre vonják, miután magát felelős magyar miniszternek nevezte ki. Hajlandó önként hazatérni és bíróság elé állni?"

"Nem tehetik a nyugati szövetségesek, hogy kiadjanak bennünket."

"Miért nem tehetik?"

"Mert az ellenkezik a nemzetközi joggal."

"Az nem ellenkezett a nemzetközi joggal, hogy katonákat fegyverek nélkül küldtek a harctérre?"

"Az kérem a nemzet belső ügye volt."

"Kinek felelős egy felelős magyar miniszter? A saját nemzetének, vagy más nemzeteknek?"

"Rendes körülmények között a saját nemzetének a parlamenten keresztül."

"Magát azonban mint egyént is vádolják a nemzet kifosztásával, zsidó gyilkosságokban való részvétellel és más hasonló apróbb bünökkel."

"Semmiben sem érzem magam bünösnek."

"Miért nem hajlandó ezt a magyar bíróság előtt megerősiteni, miután a vádakat meghallgatja?"

"A mai magyar bíróságban nem lehet senkinek bizalma."

"És a magyar hadbíróságban?"

"A magyar hadsereg idekint van, nem lehet hadbíróságot szervezni. Ha azonban a nyugati hatalmak és az amerikai demokrácia mindenáron vádat akar ellenem emelni, tessék amerikai hadbíróság elé állitani. Mint magasrangu katonának ehhez a kéréshez jogom van."

"Minden katonai jogát és becsületét eljátszotta, amikor fegyvertelen emberekkel együtt hajlandó volt a harctérre vonulni. Az amerikai katonák és a hadbíróság nem engedhetik meg maguknak, hogy ilyen gyáva egyéneket elismerjenek bajtársaknak, katonáknak. Hajlandó önként hazamenni, vagy sem?"

"Ezt nem gondolhatják komolyan. Hogyan álljak forradalmi bíróság elé, amely mindig elvakult?"

"Maguk forradalmárok, forradalmi puccsal csavarták ki a volt kormányzó kezéből a hatalmat; mint forradalmárok itélkeztek, kivégeztek, felkoncoltak. Miért nem engedélyezi ugyanezt a jogot a forradalom ellenforradalmának?"

"Mert azt a nemzet ellensége segitette pillanatnyi hatalomra."

"Természetesen maga Hitler és Vesenmeyert a nemzet barátjának tekinti?"

"Szövetségben voltunk a németekkel."

"Feletteseimnek ajánlani fogom, hogy magát mielőbb küldjük haza Magyarországba."

"Könyörgöm, ne tessék ezt velem megtenni, mert a biztos halálba küld. Azt nem veheti a lelkére."

"A maga lelkét bántotta valaha a százezernyi munkaszolgálatos halála? Vagy azoknak a halála, kiket hatalmuk első percében a Dunaparton halomra gyilkoltak?"

"Azokhoz nekem nem volt semmi közöm, én mindenben ártatlan vagyok, miniszteri tárcát is csak felsőbb parancsra vállaltam. Ismételve kérem, állitsanak a nürnbergi bíróság, vagy amerikai hadbíróság elé."

A kihallgatás végetért.

Kunder Antal

Beszállás előtt a Magyarországba vezető utra.
Imrédy Béla, Kunder Antal és Hellebront Vilmos.

Ártatlan volt. Mindenben ártatlan. A szive szakadt meg a zsidókért, de a "haza érdeke" kivánta, hogy zsidótlanitsák az országot.

Személyi adatainak bemondása után:

"Bünösnek érzi magát tömeggyilkosságra való uszitásban, tömegrablásban, Magyarország kifosztásában és fehérrabszolga-kereskedelemben?"

"Nem tudok sem tömeggyilkosságról, sem rablásról, sem az ország kifosztásáról és fogalmam sincs, hogy miféle fehérrabszolga-kereskedéssel vádolnak."

"A zsidók ellen folytatott uszitás mindenesetre gyilkosságra való uszitás, abban való részvétel. Tagadja, hogy antiszemita uszitásokat folytatott éveken keresztül?"

"Kérem, én a keresztény mozgalomnak voltam a hive, de annak semmi köze nem volt sem tömeggyilkossághoz, sem tömegrabláshoz."

"Nem a folytonos agitáció eredményezte, hogy többszázezer magyar zsidót Auschwitzban meggyilkoltak?"

"A Hungarista mozgalom sohasem hangoztatta, hogy gyilkolják meg a zsidókat. Mi csak a zsidók visszaszoritását követeltük."

"Honnan való visszaszoritását?"

"Az iparvállalatokból, a bankokból és a lateiner pályákról."

"A visszaszoritás alatt természetesen azt értették, hogy el kell tőlük az iparvállalatokat rabolni?"

"Nem elrabolni. Atvenni, kisajátitani."

"Nem hangoztatták állandóan, hogy a zsidókérdést ghettózással kell megoldani?"

"Kérem, azt csak tulzó elemek hangoztatták."

"S maga mit hangoztatott? Figyelmeztetem, hogy beszédeinek szövegei megvannak nálunk."

"Én csak azt követeltem, hogy a zsidókérdést végre oldjuk meg véglegesen."

"Hát Auschwitz végleges volt? Ezzel maga meg volt elégedve?"

"Kérem, én nem tudtam Auschwitzról semmit."

"Tehát mit gondolt, hová szállitották a magyar zsidókat?"

"Németországba."

"Azt hitte, Hitler Németországban zsidótelepeket akart csinálni?"

"Nem tudtuk, mit csinálnak velük."

"S bármennyire gyülölte a zsidókat, nem bántotta keresztény érzését az a kimondhatatlan brutalitás, amivel elszállitották őket?"

"Kérem, én sohasem gyülöltem a zsidókat. Barátaim is voltak köztük. Én sajnáltam őket és megborzadtam, amikor hallottam, hogy mi történt velük."

"Miért nem akkor borzadt meg, amikor sárga csillaggal

megalázták őket, mikor ghettókba zárták őket és mindenüket elrabolták?"

"Én nem helyeseltem ezekből semmit."

"Tiltakozott valamelyik intézkedés ellen?"

"Nem volt módomban tiltakozni. A zsidókérdést az egész nemzet közvéleménye meg akarta oldani és ha csak ilyen kegyetlen módon lehetett megtenni, nem tiltakozhatott ellene az ember."

"Magának mi jutott a rablott portékákból?"

"Nem tudok rablásról. Minden elkobzott vagyontárgyról leltárt vettek fel és a pénzügyminiszter hivatalosan jelentette be, hogy az a nemzet vagyonát fogja képezni."

"Azt is hivatalos leltárral vették át, amit a zsidók a ghettókból való elszállításuk alkalmával kénytelenek voltak otthagyni?"

"Ruhán kivül semmit nem volt joguk a rendelet szerint a ghettókba vinni s ha azokból valami ottmaradt, arról nem volt érdemes leltárt venni."

"Például értékes szőnyegekről és értékes bundákról?"

"Nem tudok olyanokról semmit."

"Egyszóval maga nem érzi magát semmiben bünösnek?"

"Nem érzem magam bünösnek."

"Felbujtásban sem érzi magát bünösnek?"

"Nem, mert a zsidók visszaszoritásának nem feltétlenül kellett volna vagyonelkobzással és kiirtással végződni."

"Ezt a témát abbahagyjuk. Maguk négyezer keresztény magyar nőt verbuváltak a német katonai bordélyházak számára. Ezt csak nem tagadja?"

"Ez teljesen uj előttem."

"Ha, mint a kormány tagja, nem tudott volna róla, nem látta azokat a hirdetéseket a magyar lapokban, amelyekben négyezer 26 évesnél nem idősebb magyar nőt kerestek kiszolgálónőknek Németországba?"

"Azokra mintha emlékeznék."

"S persze nem tudta, hogy azokat a bordélyházak részére verbuválták?"

"Fogalmam sem volt róla."

"Érdekes, hogy a legmagasabb állásokban lévő magyar uraknak mennyi mindenről nem volt fogalmuk. Másfajta munkára is laphirdetések utján verbuváltak, vagy egyszerüen szállitották az embereket Németországba?"

"Nem tudom, hogy más munkára hirdettek volna lapokban. De én nem lehetek felelős azért, amit a németek hirdettek."

"Ne próbáljon megint tévedni. A magyar kormány közölte a hirdetéseket. Miután ez igy van, bünösnek, illetve bünrészesnek érzi-e magát abban, hogy négyezer keresztény magyar nőt szállitottak kormányintézkedéssel a német tábori bordélyházaknak?"

"Nem tudtam róla, tehát nem érzem magam bünösnek, sem bünrészesnek."

"Miféle kormány volt a maguk kormánya, ha senki nem tudott fontos dolgokról?"

"Kérem, háboru alatt, mikor az ellenség közeledik, sok fontosnak látszó dolog jelentéktelenné válik."

"Szóval ennek a négyezer keresztény nőnek a sorsa a maga szemében jelentéktelen incidens volt?"

"Nemzet létének, vagy nemlétének a kérdése mellett: igen."

"Elismeri, hogy kifosztották a magyar nemzetet, mikor a gyárak felszereléseit, a raktárak áruhalmazát, a magyar méneseket és gulyákat kihozták az országból?"

"Ellenkezőleg. Meggátoltuk, hogy az az ellenség kezébe kerüljön."

"Amint látja, nem gátolták meg, mert igy a Nyugati Szövetségesek kezébe került."

"Kérem szépen, mi a Nyugati Szövetségeseket nem tekintettük ellenségnek, csak a kommunista Oroszországot."

"Nem üzentek maguk például háborut az Egyesült Államoknak?"

"Az csak gesztus volt a németek felé."

"Szövetségi hüségnek tekintettek egy üres gesztust?"

"Az együttérzés kifejezését nem lehet teljesen üres gesztusnak nevezni."

"A magyar sajtóban, a magyar kormány tagjainak a beszédeiben alig láttam szovjetellenes nyilatkozatokat. Nem állandóan a rothadt judeo-demokrácia szétzuzását igérték?"

"Az leginkább az amerikaiak állandó bombatámadásainak volt az eredménye. Természetes, hogy az nem volt népszerü az országban."

"Dacára a bombázásoknak, most azt mondja, hogy nem tekintették ellenségnek a Nyugati Szövetségeseket?"

"Akkor már annak tekintettük."

"De az imént azt mondta, hogy azért hoztak ki mindent, mert csak az oroszt tekintették ellenségnek?"

"Biztunk a németek győzelmében, Hitler csodafegyvereiben."

"Tudomása volt róla, hogy a Szövetséges Hatalmak teljes bombamentességet igértek Magyarországnak, ha a zsidók deportálásától elállnak?"

"Nem tudtam róla, nem hiszem, hogy hárman is tudtak a dologról."

"Gondolja, hogy ha tudtak volna róla, kényszeritették volna a kormányt, hogy a zsidók deportálásától elálljanak?"

"Kérem, a zsidók deportálását a németek követelték."

"Hazugság. Jól tudja, hogy Románia visszautasitotta a németek ajánlatát, ami nem volt maguknál sem követelés, csak ajánlat. Nem tudta, hogy Romániából nem deportálták a zsidókat?"

"Nem tudtam. Romániában mindig jobban üldözték a zsidókat, mint Magyarországon."

"Magának a letartóztatását és kiadatását a magyar kormány kéri. Hajlandó önként hazamenni és bíróság elé állni?"

"Nem vagyok hajlandó. Ártatlan vagyok mindenben; amit tettem, nemzetem érdekében tettem. Mély tisztelettel kérem, hogy a nürnbergi szövetséges bíróság előtt felelhessek a vádakra."

"Mindannyian olyan gyávák, hogy nem akarnak hazamenni? A bünöket Magyarországon követték el. Nem az a jogszokás, hogy a tett helyén kell a vádlottnak felelni?"

"A Szövetségesek mégis a saját bíróságuk elé állitják azokat a németeket, akiket háborus bünösöknek neveznek."

"Nem ismeri el, hogy a magyar nemzetnek joga van magát felelősségre vonni?

"A nemzet jogát elismerem, de a nemzet java nincs otthon."

"Maga szabja meg, hogy kik képezik a nemzet javát? Talán Szálasi meg maga?"

"Otthon forradalmi kormány van, s azt nem ismerik el a nemzetközi szokásban rendes és felelős hatóságnak."

"Maguk nem forradalmi kormány voltak?"

"Minket nem az ellenség ültetett kormányra."

"De forradalmi kormány voltak?"

"Ugy is lehet interpretálni."

"És itélkeztek. Halálos itéletek tucatjait hajtották végre azokon a zsidókon kivül, akiket egyszerüen legyilkoltattak. Nincs hasonló joga a következő forradalmi kormánynak?"

"Nincs kormány Magyarországon. Néptribünök itélkeznek. Ha visszaküldenének, Önök lennének felelősek a tribün elé állitásomért. Ezt a felelősséget a müvelt Nyugat nem vállalhatja."

"Miután hirtelen felfedezte, hogy a judeodemokrácia voltaképpen a müvelt Nyugat, a kihallgatást befejezem és azt fogom feletteseimnek ajánlani, hogy sürgősen szállitsák haza Magyarországra."

A kihallgatás végetért.

Gömbös Ernő

Gömbös Ernőnek, mint Szálasi legbizalmasabb szárnysegédének, érdekes szerepe volt és csak a véletlenen mult, hogy ma a magyar királyi korona nincs az ő birtokában. Május első napjainak egyikén, amerikai tábori csendőrök bekisérték egy teherautón a magyar kormányt, Szálasit, Bárdossyt, Imrédyt, Reményi-Schnellert, a Hetedik Hadsereg kihallgatási központjába, Augsburgba. Egy másik teherautón hozták Pajtás ezredes és nyolc magyar koronaőr kiséretében a koronát tartalmazó páncélládát.

Az ezredes ur a kihallgatási központ amerikai parancsnoka előtt tisztelgett s a következőket jelentette: "Budapesttől kezdve a magyar szent koronát tartalmazó páncélszekrényben az én őrizetem alatt hoztuk és azt ünnepélyesen átnyujtom a többi koronázási felszereléssel, amelyek mind a ládában vannak, az amerikai hadseregnek. Amig a magyar kormány-convoy nem érkezett Matter-See, Ausztriába s az amerikai tábori csendőrök bennünket őrizetbe nem vettek, e nemzeti kincseket soha nem érintette senki."

Mikor Granville György U.S. hadnagy a láda kulcsait kérte, az ezredes azt felelte, hogy azok Szálasi rendelkezésére Gömbös Ernőnél vannak, aki azonban eltünt, mielőtt a társulatot elfogták.

Némi keresés után Gömböst megtalálták a salzburgi Landesgericht fogházban, már szintén amerikai fogságban.

Hosszu és némileg kinos kihallgatások sorozata után végre a CIC megkapta tőle a kulcsokat, melyeket átvittek Augsburgba, s a hadsereg főparancsnokának az intézkedése szerint a ládát Pajtás jelenlétében felnyitották.

A páncélláda — üres volt.

Mikor az ezredest kérdőre vonták, hogy miért hazudott, miért akarta az amerikai hadsereget becsapni, hogy aztán később a koronát az Egyesült Államokon követelhessék, azt felelte, hogy Szálasi rendeletének engedelmeskedett. Szerinte a magyar führer természetesnek tartotta, hogy a békekötés után hazatér, a führerséget tovább folytatja s kellemetlenkedni tud majd az amerikai kormánynak.

Hosszas kihallgatások és vallatások során végre Pajtás elárulta, hogy ugyancsak Szálasi rendeletére Matter-See mellett egy mocsárban ásták el a koronát egy olajos hordóban.

S ugyanaz a Granville György, akit Galambos Páter és követői a legocsmányabb antiszemita támadásokban részesitettek, felkutatta az olajos hordót, megmentette a magyar koronát a nemzet számára.

A korona vászonba csavarva egy kis ládába volt helyezve, s a láda egy olajos hordóba. A korona belseje már teljesen el volt rothadva, azt ki kellett szedni belőle.

A Hetedik Hadsereg főparancsnoka megengedte Pajtásnak, hogy a koronát elkisérje a következő utjára, amikor azt beszállitották a frankfurti Deutsches Reichsbank épületébe és elhelyezték a bank páncélszekrényében.

* * *

Mindez történelem volt már, amikor Gömböst elém vezették. Az első pár felelete után azt hittem, hogy mig az eddig kihallgatott magyar nagyságok mindegyike szégyenletesen gyáva volt, végre találkoztam valakivel, akiben volt némi önérzet. Ezt a véleményemet a harmadik kérdés után kénytelen voltam megváltoztatni, mert Gömbös is hazudott és a hazugság bizonyitékát eléje tártam.

A személyi adatok bemondása után:

"Maga volt Szálasi szárnysegéde?"

"Igen."

"Hogyan tudott katona létére vállalkozni erre a szerepre?"

"Kérem, én hajlandó voltam mindenre, csatlakoztam volna bárkihez, aki az oroszok ellen a harcot tovább folytatja."

"Ezzel azt akarja mondani, hogy maga csak 'csatlakozott' Szálasihoz és nem volt régebben a párthive?"

"Én katona voltam és nem tartoztam pártokhoz."

"Akkor honnan került hozzánk a maga tagsági igazolványa, amely szerint 4 éve tagja a Hungarista Pártnak?"

"Régen megfeledkeztem róla, hogy valamikor ifjabb korom-ban csatlakoztam."

"Akkor a havonta befizetett tagsági diját pontosan minden hónapban ráálmodta valaki a tagsági igazolványára?"

"Kérem, igenis tagja voltam. Azt nem tiltották a magyar törvények."

"Mint katona, maga hüséget esküdött Horthy Miklósnak. Nem volt esküszegés a Hungarista tagság?"

"A kötelező eskün kivül volt egy magasabb valami, sok katonatiszt tartozott hozzánk, sőt a vezérkar nagyobb része szintén velünk volt titokban."

"Miért lopta el a korona páncélládájának kulcsát,"

"Nem loptam el, a nemzetvezető bizta rám, hogy soha ne váljak meg tőle, amig ő nem kéri."

"A nemzetvezető nem gondolt arra, hogy ő is halandó,"

"De igenis gondolt. Az volt a parancsa, hogy halála esetén öt évig tartsuk a korona hollétét titokban, s ha akkor nem a nemzeti szocialisták kormányozzák Magyarországot, adjuk át a koronát megőrzésre a német birodalom führerjének."

"Abban biztos volt a nemzetvezető, hogy a német birodalomnak führerje lesz,"

"Azt biztosra vette, sőt abban sem kételkedett, hogy bármily kedvezőtlen békefeltételeket szabnak Magyarországra, a kimenekült kormánnyal fogják azt megkötni, s igy visszajutnak a hatalomhoz."

"Volt róla tudomása, hogy üres páncélládának a kulcsait bizták magára?"

"Igen. Ez csak a győztesek félrevezetésére szolgált. Tudtam azonban, hogy hol helyeztük biztonságba a koronát. Ezt mindössze hárman tudtuk. A nemzetvezető, Pajtás, és én."

"Ha tudta, hogy a láda üres, miért tartott napokig, amig a kulcsokat hajlandó volt átadni?"

"A CIC már az első megtagadás után ütni kezdett, meg akartam mutatni, hogy a veréstől nem félek."

"Többször is megverték?"

"Nem. Az egyik katona kétszer rámütött, de a velük volt kapitány szigoruan leintette."

"Miért szökött el a nemzetvezető mellől?"

"Nem lett volna semmi értelme, hogy vele együtt engem is elfogjanak. Ez nem változtatta meg a hüségemet iránta."

"Szóval maga most is hü és természetesen helyesli, hogy Budapestet feleslegesen tönkrelövették, emberek ezrei haltak meg ugyancsak feleslegesen, amikor a küzdelem már reménytelen volt?"

"Háboruban a katona nem térhet ki a halál elől. Budapestet

már elég erősen megrongálták az amerikai bombavetők, s biztosak voltunk a győzelemben, ha a már Magyarországra szállitott uj, állitólagos csodafegyverek igénybe lesznek véve."

"Honnan tudja, hogy már szállitottak Magyarországra ilyen fegyvereket?"

"Most nem tudom, de akkor azt hittem, hogy tudtam. Lezárt, lepecsételt vasuti kocsik érkeztek, amelyekre nagy vörös plakátokon németnyelvü parancs volt ragasztva, hogy a kocsit nem szabad érinteni, csak a Magyarországon tartózkodó német csapatok főparancsnokának. Mindenki, Szálasi nemzetvezető is, biztosra vette, hogy az uj fegyverek azokban a kocsikban vannak lezárva."

"S azóta vannak más információi?"

"Semmi infomációm nincs, de most már tudom, hogy ilyen fegyverek nem voltak."

"A magyar kormány kérte a maga letartóztatását és kiadatását. Hajlandó önként hazamenni és a biróság elé állni?"

"Hozzám semmi köze a magyar biróságnak, engem csak a hadbiróság vonhat felelősségre és a magyar hadsereg maradványai itt vannak Németországban."

"Fél a hazájába visszatérni?"

"Nincs mitől félnem, mert bünt nem követtem el. Katona voltam és a hazámért harcoltam."

"Hát harcolni nem nagyon harcolt, mert mikor Budán forró lett a talaj, Szálasival és az egész kormáy-pereputtyal meglógtak. Maga harcnak nevezi azt, hogy a nemzetvezető szárnysegéde volt?"

"Ott voltam, ahova rendeltek, ha a frontra rendeltek volna, oda mentem volna."

"Kérte valaha a nemzetvezetőtől ezt a privilégiumot?"

"Nem kértem, mert a nemzetvezetőnek szüksége volt arra, hogy olyan emberek legyenek körülötte, akikben teljes volt a bizalma."

"Maga büszke erre a bizalomra?"

"Én hiszek a Hungarizmusban és Szálasiban."

A kihallgatás végetért.

* * *

Gömbös Ernőt mindössze néhány évre itélték, s bebörtönözése után csakhamar megszökött. Magyarország közvéleménye

megdöbbenéssel értesült arról, hogy az elitélt háborus bünösöket ilyen gondtalanul kezelték.

Okom van hinni, hogy a kommunista párt segitett a szökésben. A pártnak nagy kémhálózata volt Szálasi udvartartásában, például Rajknak az egyik fivére is hozzátartozott a führer környezetéhez. Valószinüleg tudtak valamit arról, hogy Gömbösnek része volt a korona elrejtésében és azt remélték, hogy ha őt követik, rátehetik a kezüket a magyar koronára. Csak igy magyarázható meg, hogy pár heti fogság után képes volt a börtönéből megszökni.

Omelka Ferenc

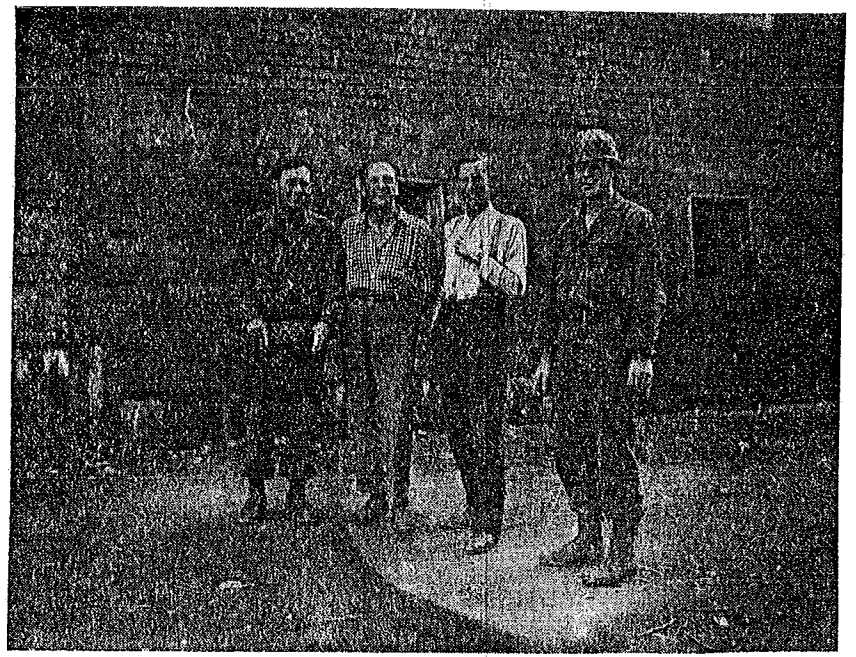

A fogolytáborban, két amerikai katona közt:
Matolcsi Mátyás és Pálfy Fidél.

Államtitkár volt a Szálasi kormányban. Hozzá voltak beosztva a "számonkérési ügyek." Aki nem tudná, a számonkérők dolga volt üldözni mindenkit, aki a hatalom átvétele előtt Szálasit vagy veszedelmes gonosztevőnek vagy bolondnak tartotta, vagyis aki szemben állt a hungaristákkal. A városok söpredéke, 15-16 esztendős suhancok, tolvajok, gyilkosok, rablók sorakoztak a számonkérő csoportba, mert itt szabad folyást engedhettek hajlamaiknak és rablási vágyaiknak.

A személyi adatok bemondása után:

"Maga államtitkár volt a Szálasi kormányban?"

"Kérem szépen, én szeretném a dolgot megmagyarázni."

"Azután magyarázzon — először feleljen."

"Igenis, államtitkár voltam."

"Mi volt a kvalifikációja erre a méltóságra?"

"Kéremalássan, éppen ezt akartam megmagyarázni. Én egy kis tolvaj, egyszerü kis tolvaj vagyok."

"Abban nincs semmi kétségem. De ez nem kvalifikáció az államtitkársághoz."

"Kéremalássan, én Szálasival együtt voltam a Csillag börtönben, onnan volt a barátságunk."

"Maga miért volt a Csillag börtönben?"

"Lopásért, egyszerü lopásért."

"Tudtommal közönséges tolvajokat nem igen csuktak a Csillag börtönbe. Különösen kis tolvajokat."

"Kéremszépen, negyedszer itéltek el, azért ültem négy évet a Csillagban."

"Mikor szabadult ki onnan?"

"Másfél éve."

"És azóta mit csinált?"

"Tolvaj voltam, amig Szálasi nagy ur nem lett. Akkor jelentkeztem nála és mint bizalmasát kinevezett államtitkárnak."

"Csupán, mert együtt voltak becsukva, maga bizalmasa volt a nemzetvezetőnek?"

"Ott megbarátkoztunk. Mikor kiszabadultam, néha felkerestem és bizonyos dolgokkal megbizott."

"Például milyen dolgokkal?"

"Hát néha tudni akarta, hogy valaki a nagy fiuk közül hol jár, mit csinál, kivel beszél és néha titokban üzeneteket küldött velem egyeseknek."

"Miféle üzeneteket?"

"Nem értettem az üzeneteket. Néha ugyan üzent egyenesen is, hogy várni kell, vagy hogy ki kivel beszéljen."

"S mint tolvaj is állandó érintkezést tartott vele?"

"Mikor telefonált, fel kellett keresnem."

"Szálasi tisztában volt vele, hogy maga tolvaj maradt a kiszabadulása után is?"

"Nem mondtam neki. Ő ellátott engem pénzzel, de az nem volt sok, mert neki sem volt sok, azt mondta."

"Egészen a hatalom átvételéig érintkezésben állt vele?"

"Nem, az utolsó öt hétben nem juthattam hozzá, mert a német követségen volt bezárva."

"Honnan tudja, hogy be volt zárva?"

"Hire futott a párthelyiségben."

"S arra nem gondoltak, vagy nem beszéltek róla, hogy a vezérüket kiszabaditsák?"

"Azokban a hetekben senki sem tudta, mi fog történni. Azt hittük, hogy a kormányzó letéteti a fegyvert a hadsereggel és tovább is ő marad az ur és akkor Szálasinak befellegzik. De a németekkel amugy sem mert volna senki kikezdeni."

"S mint államtitkár, természetesen tovább folytatta a tolvajmesterséget?"

"Kéremalássan, nem volt rá szükségem. Az egyes csoportok házkutatásokat tartottak, különösen a zsidóházakban, amelyeket kiüritettünk, s az összeszedett holmit beszállitották."

"Ugy érti, hogy a beszállitott zsákmány teljesen a maga rendelkezése alatt volt és szabadon garázdálkodhatott benne?"

"Nem sok garázdálkodni való volt. Ami ékszert vagy pénzt találtak, azt a legnagyobbrészt megtartották és elosztották maguk közt. Csak a nagyobb ezüst tárgyakat, bundákat és szőnyegeket hozták hozzám."

"És azokat maga eladta és az értük kapott pénzt zsebrevágta?"

"Nehéz volt akkor akármit eladni. Akinek pénze volt, vagy valami értéke, csak élelemért volt hajlandó cserélni. Néha igazán potom áron adtunk el egy bundát vagy valami szép ezüst tárgyat."

"És akik megvették, tudták, hogy rablott holmit vesznek?"

"Kérem, nem tekintették azokat rablott holminak. A zsidóknak nem volt szükségük többé azokra a tárgyakra."

"Ki rendelte el a zsidóházak kiüritését és a házakban lévő zsidók ghettókba való hurcolását?"

"Vajna belügyminiszter ur adta ki a rendeletet, a nemzetvezető ur parancsára."

"Mi volt a célja a kiüritésnek?"

"A nemzetvezető ur nem helyeselte, hogy Horthy kegyelmet adott a budapesti zsidóknak. Azt parancsolta, hogy tereljük őket mind a ghettókba, s szállitsák el őket az országból."

"Tudott maga arról, hogy a számonkérői ezek alatt a kiürítések alatt a zsidókat ütötték-verték és sokat meggyilkoltak?"

"Nem birtuk őket fékezni. Olyanoknak adtuk ki a karszalagot, akiket kaptunk. Sok volt a hevesvérü fiatal köztük. De gyakran intettem a vezetőket, hogy mérsékeljék magukat."

"Nem emelt a rendőrség több izben panaszt ezek ellen a bestiák ellen?"

"De igen, többször is panaszkodtak és olyankor a csoportvezetőket magam elé rendeltem, hogy leszidjam őket."

"Megbüntetett valaha valakit, ha kiürités közben gyilkolt, vagy ha bekisérés alatt a zsidókat pofozta?"

"Kérem, soha nem vallottak egymásra. Nem lehetett a tetteseket kinyomozni."

"Maga hazudik. A budapesti rendőrség kettőt bevitt, akiket gyilkosságon kaptak. Mi történt azokkal?"

"Én nem tudom. Rábiztam a rendőrségre, hogy ők bánjanak el velük."

"Tisztában van maga azzal, hogy egy államtitkár és egy számonkérő csoport feje milyen felelősséggel tartozik?"

"Könyörgöm alássan, méltóztassék megérteni, hogy én csak egy közönséges kis tolvaj vagyok. Nem tehetek róla, hogy Szálasi államtitkárt csinált belőlem."

"Maga Sopronban és Győrött szintén megszervezte a számonkérőket?"

"Igen, mindenhová küldtem megbizható embereket, hogy szervezzék a helyi csoportokat; ez volt a nemzetvezető urtól az egyenes parancs."

"Volt róla tudomása, hogy ezekben a városokban a számonkérő csürhe a megtalált zsidókat egyszerüen halomra gyilkolta?"

"Nem tudtam kérem. Nem lehetett már akkor csak üzenetekkel közlekedni. És a futárok azt jelentették, amit akartak."

"Mennyit hozott magával és mennyit rejtett el otthon a rablott holmikból vagy azok árából?"

"Összesen 20 Napoleonom volt, abból már 9-et az osztrákok elraboltak tőlem hajlékért és élelemért, 11-et meg átadtam letartóztatásom alkalmával."

"Természetesen tudja, hogy tömeggyilkosság és rablás vádja alatt magát hazaszállitjuk Magyarországra?"

"Kérem, könyörgöm, én soha senkit meg nem gyilkoltam, se nem raboltam. Méltóztassék elhinni, hogy én csak egy kis tolvaj voltam mindig."

"Magának tudni kell, különösen mint volt államtitkárnak, hogy felelnie kell mindazokért a borzalmakért, amiket a számonkérő csürhe elkövetett."

"Én nem tudtam nekik parancsolni. Senki, még a nemzetvezető sem tudta volna őket megfékezni."

"Nem lehetett volna akkor a magas méltóságáról lemondani?"

"Én hüséggel tartoztam Szálasinak."

"Mit remélt, mikor megszöktek hazájukból?"

"Kérem, Szálasi mindig biztositott bennünket, hogy mindent visszafoglalunk, hogy a titkos fegyverek megtisztitják az ellenségtől az országot, s akkor rendet csinálunk."

"Rend alatt persze maga további számonkérést értett?"

"Dehogy értettem kérem. Én csak nyugodt életet akartam."

"Nyugodt biztonságot, hogy a tolvaj mesterséget tovább folytathassa?"

"Nem, kéremalássan. Azt reméltem, hogy valami jó, nyugalmas állást kapok majd a nemzetvezetőtől."

"És most mit remél?"

"Azt remélem, hogy megméltóztatnak szánni és nem küldenek Magyarországra."

A kihallgatás végetért.

Hain Péter

Hain Péter, a fogolytáborban.

Néha, nagyritkán némi humor is vegyült egyébként szomoru, nagyon gyakran undoritó munkánkba. Az egyik ilyen humoros epizódot a leghirhedtebb, a legvéresebb kezü, a legaljasabb fogoly szolgáltatta, akinek a nevével kapcsolatban egyébként még a humoráról világhirü Budapest sem tudott vagy mert humorizálni.

Bochkor Károly, egy félzsidó kispap, aki keresztülment mindazon az üldözésen, ami zsidó sors volt a náci terror idején Magyarországon, szorgalmasan és lelkesen kutatta azokat, akiknek főszerepük volt a zsidók üldözésében. Fizetést ezért a munkáért nem várt és nem kapott tőlünk. Néha, különösen 1946 végével, suttogták róla, hogy itt-ott valami értéket elvitt magával, s hogy

ha kisebb gazembereket talált valahol, az illetőket valami ajándékért futni engedte, de soha ezekre a vádakra nézve bizonyitékot nem kaptam. Ha megtette, hogy a Magyarországból kiszökött ilyen náciknál talált rablott holmikból valamit elvitt,— s erre, ismétlem, soha bizonyitékot nem kaptam—egész biztosan nem vitt annyit magával, mint amennyit a nácik tőle és családjától raboltak. Egyszer ez a nagyon intelligens és németül kitünően beszélő informer valahogy osztrák parasztoktól megtudta, hogy egy Atter-See melletti falu határán kivül fekvő kunyhóban egy magyar házaspár él, de a férfit soha nem látni; ha az asszony élelmiszert vásárolt, gyakran fizetett aranypénzekkel.

Egy napi leskelődés után Bochkor megpillantotta és azonnal felismerte Hain Pétert. Letartóztatási joga nem volt csak amerikai katonának, s Bochkor félt tőle, hogy amig ő visszajön Salzburgba, hogy a nagy leletet jelentse, az megszagolja a dolgot és tovább lép.

Bement tehát a kis parasztházba, bemutatkozott, és a legnagyobb tisztelettel azt mondta Hain Péternek, hogy végtelenül fontos és bizalmas ügyben négyszemközt kiván vele beszélni.

Miután Hain a nejét kiküldte, Bochkor elmondta neki, hogy Otto "őfelsége" Salzburgban van incognitóban, s szeretne vele beszélni. Megmondta neki, hogy Otto ugyanarra a szolgálatra kivánja felkérni, amit egy ideig Horthy mellett végzett, hogy személyes biztonságára ügyeljen. Megmagyarázta neki, hogy miután Otto ittlétéről az amerikaiak nem tudnak, "őfelsége" nem szivesen mutatkozik, arra kéreti tehát Hain Pétert, hogy ő menjen Salzburgba.

Hain a megtiszteltetést örömmel és meghatottan fogadta, s csak azt azt akadályát látta a dolognak, hogy zsaketet nem hozott magával Magyarországból, tehát "őfelsége" előtt nem jelenhetik meg illően.

Bochkor aggódott, hogy ha sokat tanácskoznak, Hain rájön a tréfára, s mikor megtudta, hogy smokingot hozott magával, megnyugtatta, hogy a rendkivüli körülményekre való tekintettel Otto bizonyára meg lesz elégedve, ha smokingban jelenik meg előtte.

Hain behivta a nejét, kivasaltatta vele hirtelen a smokingját, s ugy ült be a Bochkor autójába, aki a saját kocsiján hozta

be Salzburgba. Ott elvitte a lakására, s kérte, hogy helyezze magát kényelembe, amig ő maga kimegy telefonálni Ottonak.

Hain kissé meg volt lepődve, mikor "őfelsége" helyett két fegyveres amerikai katona lépett be hozzá, akik minden tiltakozása ellenére bevitték a Landesgerricht fogházba. Smokingba öltözve sétált be a cellájába, s csak napok mulva engedték meg a feleségének, hogy más kabátot hozzon be hozzá.

A zsebeiben talált iratokat áthozták, a nála talált tizenhat darab Napoleon aranyat, jegygyürüjét és egy brilliáns gyürüt nyugta ellenében a Landesgerricht parancsnokságánál letétbe helyezték.

Mikor néhány nap mulva elém vezették, már utcai ruhába volt öltözve.

A kihallgatás, a személyes adatok bemondása után:

"Maga arannyal megrakodva szökött meg Magyarországból. Mennyi aranyat hozott magával?"

"Kérem, én nem szöktem, engem a kormány minden tisztviselőjével együtt a nemzetvezető ur kirendelt az országból. Nem voltam arannyal megrakva, mindössze harminc darabot hoztam magammal."

"Csak tizenhat darab volt a tárcájában, hová tette a többit?"

"Négy aranyat kellett a viskóért fizetni, élelmet az osztrák parasztok csak drága pénzen adnak. Nagyon kérem, hogy amig nem bocsájtanak szabadon, a nálam talált aranyakat szivesked-jenek a feleségemnek átadni."

"Az aranyat tudomásom szerint be kellett szolgáltatni Magyarországon, miért nem tette azt meg?"

"Kérem, ezekben az időkben mindenre fel kellett az embernek készülni."

"Elismeri, hogy ezzel a magyar törvényeket vagy rendeleteket megszegte?"

"Elismerem."

"És honnan vette az aranyakat?"

"Kérem szépen, nekem évtizedeken át jól fizetett állásom volt, alkalmam volt némi pénzt megtakaritani."

"És a magyar pénzben nem volt bizalma, s mint magas állásu tisztviselő aranyat rejtegetett?"

"Amint látni tetszik, az események, sajnos, igazolták a félelmünket."

"Maga tehát félt, hogy a háborut elvesztik?"

"Az utóbbi időkben igen, mindenki tartott tőle."

"S dacára ennek a félelemnek, a német Gestapot hüséggel szolgálta?"

"Kérem, én nem tehettem semmit, tisztviselő voltam egész életemben, a kormányhatalomnak engedelmeskedtem."

"Mindig engedelmeskedett a kormányhatalomnak és mindig lojálisan végezte a feladatait?"

"Igen, mondhatom, hogy egész életemben lojálisan engedelmeskedtem a kapott parancsoknak."

"Megismétlem a kérdést. Mindig lojális volt felettesei iránt?"

"Legjobb tudásom szerint mindig lojális voltam az államfőhöz."

"Maga évtizedeken át, de különösen a német megszállás óta, a kezei közé került áldozatokat brutálisan verte, többet vallatás közben halálra kinzott. Elismeri ezt vagy nem?"

"Soha én letartóztatott egyént nem bántalmaztam. Alantasaimnak szigoru parancsot adtam, hogy a letartóztatott egyéneket nem szabad bántalmazni."

"Emeltek magánál valaha panaszt, hogy alantasai bántalmazták a foglyokat?"

"Igen. Ez elkerülhetetlen. Néha megtörtént, olyankor az illetőket megfenyitettem."

"Ismert egy Németh Sándor nevü olympiai birkozót?"

"Nem emlékszem rá, kérem."

"Nem emlékszik rá, hogy egy izben 31 tagu összeesküvő társaságot fedezett fel, azokat letartóztatta s vallatás után átadta az életben maradottakat a Gestaponak?"

"Arra emlékszem."

"Hányan maradtak életben a vallatás után?"

"Nem értem a kérdést."

"Ne hazudjon, mert tudjuk, hogy Kovácsot, akit a saját kérésére az amerikaiak dobtak be Magyarországba, hogy ott ellenállást szervezzen, a maga személyes részvételével kinozták halálra. Tagadja ezt?"

"Nem emlékszem rá."

"Mind a 31 letartóztatott egyént átadta a Gestaponak?"

"Nem emlékszem."

"Átadta Németh Sándort is a Gestaponak?"

"Mindet át kellett adnom."

"Hogyan födözte fel a társaságot?"

"Nem emlékszem rá."

"Nem Németh Sándor jelentette fel a társait, s nem bocsájtotta őt szabadon?"

"Nem emlékszem rá."

"Majd lassan felfrissitem az emlékező tehetségét. Hány embert végeztek ki a Gestaponak átadott 29 egyénből?"

"Nem tudom, nem volt alkalmam érdeklődni. A Gestapo emberei nem voltak közlékenyek."

"Maga olyan alantas szolgája volt a Gestaponak?"

"Kérem szépen, az én hatáskörőm csak a nyomozás és letartóztatás volt."

"Hány elbujtatott zsidót fogott el és adott át a Gestaponak?"

"Kérem, ha nálam valaki feljelentést tett, hogy valahol zsidót rejtegetnek, én kénytelen voltam a nyomozást meginditani. De hacsak lehetett, késleltettem a kutatást és letartóztatást, hogy alkalmat adjak a szökésre."

"S hány ilyen kényszerü letartóztatást eszközöltek?"

"Nem emlékszem. Én ezt a feladatot nem szerettem, én akkor voltam a legboldogabb, mikor a feladatom abból állt, hogy őfőméltósága személyes biztonságára ügyeljek."

"Majd arra később térünk rá. Hány keresztény magyart fogatott el és adott át a Gestaponak, mert zsidót rejtegettek?"

"Nem emlékszem rá, de ha nálam feljelentést tettek, nem volt módomban az alantasaim miatt, hogy elnézést gyakoroljak."

"S hány ilyen esetben nem volt módjában elnézést gyakorolni?"

"Nem emlékszem."

Volt, mondjuk, száz olyan eset, mikor kereszténveket zsidó bujtatás miatt lefogatott?"

"Talán annyi volt."

"Hány ilyen feljelentett elrejtőzött zsidót zsarolt meg?"

"Kérem szépen, ez ellen tiltakoznom kell."

"Nézze, vannak bizonyitékaink, ki lesz téve szembesitésnek, ne huzza feleslegesen ezt a kihallgatást, ami nekem undoritó munka, s magának sem lehet kellemes. Hány zsidót zsarolt meg?"

"Voltak, akik ajándékot adtak, mert segitettem rajtuk. Ha alantasaim miatt megtehettem, futni engedtem őket."

"S miből álltak ezek az ajándékok?"

"Pénzt kaptam tőlük több esetben."

"Mást nem?"

"Pár darab ékszert."

"Ha ezeket nem nevezi zsarolásnak, akkor elismeri, hogy megvesztegették s maga az elfogadott vesztegetés fejében megszegte a feljebbvalóitól kapott parancsot?"

"Kérem, humánus voltam. Sajnáltam azokat a szegény zsidókat."

"Nem tény-e, hogy minden ajándék dacára az illetőket minden esetben hamarosan ujra elfogták?"

"Ha uj feljelentés jött, kénytelenek voltunk ujra eljárni. De nem valószinü, hogy minden ilyen egyént ujra elfogtunk."

"Annyi ilyen egyéntől kapott ajándékot, hogy nem emlékszik, hány esetben történt uj letartóztatás?"

"Nem emlékszem rá, hány ilyen eset volt. Mikor tehettem, mindig futni engedtem őket."

"Olyanokat is futni engedett, akik nem voltak elég hálásak, hogy ajándékot adjanak, vagy nem volt már mit elszedni tőlük?"

"Akit lehetett, azt én futni engedtem."

"Nem tény, hogy a nyilatkozataiban mindig azzal fenyegette a zsidó-rejtegető kereszténveket, hogy ellenük még szigorubban fog eljárni, mint a zsidók ellen?"

"Kérem, figyelmeztetnem kellett mindenkit, mert halálbüntetéssel járt a zsidók rejtegetése."

"Nem tény, hogy maga volt a legvéresebb száju antiszemita uszitók egyike?"

"Kérem, én nem politizáltam."

"Maga a kihallgatás elején azt mondta, hogy mindig lojális volt feljebbvalóihoz?"

"Igen, ezt elmondhatom magamról."

"Nem tény, hogy a megszállás után maga ajánlotta Keresztes-Fischer belügyminiszter letartóztatását? Nem maga irt egy részletes felterjesztést, hogy a volt belügyminiszter mindig sulyosan üldözte ugy a kommunista, mint a náci összeesküvőket?"

"Kérem, én utasitást kaptam, hogy részletes jelentést tegyek."

"Arra is utasitást kapott, hogy feljebbvalóinak a letartóztatását ajánlja?"

"Nem emlékszem részletesen a jelentésre."

"Nagyon könnyen kormányozható emlékező tehetsége van. Azt meri mondani, hogy ha a volt feljebbvalóinak a letartóztatását ajánlotta, az olyan csekélység volt a maga életében, hogy nem emlékszik rá?"

"Kérem, tessék tekintetbe venni, hogy azok izgalmas idők voltak."

"Arra emlékszik, hogy Sombor-Schweinitzer detektivfőnök letartóztatását is ajánlotta és sürgette?"

"Pontosan nem emlékszem, de jelentést kellett tennem az egész németellenes hálózatról."

"Maga természetesen a németek iránt érzett lojalitást?"

"Kérem, én a mindenkori kormány utasításait követtem."

"Mindig lojálisan?"

"Igen."

"Kapott maga valaha a németektől pénzt a német követség utján?"

"Voltak esetek, amikor valamilyen szolgálatért jutalmat adtak."

"S maga rendben lévőnek tartotta, hogy egy idegen kormánytól jutalmakat fogadott el?"

"Kérem, jutalmat vagy ajándékot szabad elfogadni mindenkinek."

"Azt mondja, hogy ezeket a jutalmakat csak néha kapta?"

"Bizonyos esetekben."

"Kapott száz esetben ilyen jutalmat?"

"Nem emlékszem rá pontosan."

"Ismétlem, felesleges hazugságokkal és kifogásokkal huzni el a kihallgatást. Mi ugyan, mint látja, nem verjük a foglyainkat, de bizonyitékokkal szemben nem türjük a tagadást. A budapesti német követség irattárából megkerültek a maga nyugtái. Menynyit kapott rendszeresen havonta a németektől?"

"Előbb 1,200, azután 2,000 márkát havonta."

"És ezért állandóan kémkedett, mint a magyar állam magasállásu lojális tisztviselője egy idegen hatalomnak?"

"A németek szövetségeseink voltak, nem idegen hatalom, s ugy éreztem, hogy a nemzetem szolgálom."

"Mikor állt német szolgálatba?"

"Nem álltam német szolgálatba, csak a saját nemzeti küzdelmünket igyekeztem szolgálni."

"Kétezer márka havi judáspénzért szolgálni. Ujra hazudik. Mikor maga a Horthy személyes biztonságára ügyelt, nem volt német-magyar szövetség, nem volt háboruban a két nemzet. Maga hét éven át kémkedett német szolgálatban. Elismeri ezt, vagy tagadja?"

"Nem emlékszem rá pontosan, hogy mikor állt be a viszony közöttünk. Én a németeket szövetségeseknek tekintettem, minden magyar annak tekintette, mint akik hozzásegitettek bennünket, hogy a Felvidéket visszanyerjük."

"S a maga dolga volt megszabni, hogy ki volt a szövetséges? Havi 1,200 márkáért?"

"A meggyőződésem az én dolgom volt."

"S a meggyőződését igyekezett tőkésiteni?"

"Én nem kértem a németektől jutalmat szolgálataimért."

"Azt magára erőszakolták minden hónapban, nyugta ellenében?"

"Én a pénzt költségeim fedezésére vettem fel."

"Például miféle költségeinek fedezésére?"

"Én nem tudok minden elköltött pengőről számot adni utólag."

"De pár perccel előbb azt állitotta, hogy jutalmakat kapott, s nem a költségeinek a megtérítését fogadta el. Mikor hazudott, most, vagy előbb?"

"Akkor sem, most sem. Voltak költségeim, méltányosnak tartottam, hogy azokat megtéritsék."

"Mondjon egyetlen példát, hogy milyen költségei voltak a kémkedéssel kapcsolatban?"

"Például gyakran kellett taxit használnom, gyakran kellett egyéneket meghivnom."

"Hogy beszélgetéseikről jelentést tegyen a német követnek?"

"Hivatalomban is szükséges volt, hogy tisztában legyek bizonyos egyénekkel és dolgokkal."

"A hivatalában szükséges információkra nem számithatta fel a szükséges költségeket?"

"Bizonyos esetekben nem."

"Például milyen esetekben?"

"Erre nem tudok felelni."

"Ezt az egy kijelentését elhiszem. Maga tagja volt a Hungarista pártnak?"

"Hivatalomban nem lehettem tagja semmiféle pártnak."

"A hivatalában azonban kémkedett egy idegen hatalomnak, s természetesen a meggyőződése megegyezett a Sztojay és Szálasi programjával?"

"Nagyjában igen."

"Azért üldözte olyan kegyetlenül a zsidókat?"

"Én csak a törvényeket igyekeztem a legjobb tudásom szerint végrehajtani. Nem voltam kegyetlen."

"De olyankor nem a legjobb tudása szerint hajtotta végre a törvényeket, mikor megzsarolhatta a zsidókat, vagy mondjuk, ajándékokat fogadhatott el tőlük?"

"Kérem, erre már feleltem."

"Felelt, de feleletei ellentmondanak egymásnak, s azt maga nagyon jól tudja. Egy pillanattal ezelőtt azt állitotta, hogy a legjobb tudása szerint hajtotta végre a törvényeket. A törvények nem engedték, hogy futni engedje a megzsarolt zsidókat. Elismeri tehát, hogy hazudott, mikor azt állitotta, hogy a legjobb tudása szerint hajtotta végre a törvényeket?"

"Az a kötelesség nehéz volt és mikor lehetett, humánus voltam."

"Csodálatosképen mindig, mikor zsarolhatott. Kihallgatása elején azt állitotta, hogy sem maga, sem alantasai nem bántak brutálisan a letartóztatott egyénekkel?"

"Igen, azt állitottam és állitom."

A kihallgatás egy percre megszad, bevezetik a Dachauból akkor kiszabaditott Pollner Jánost.

"Ismeri ezt a fiatal embert?"

"Nem emlékszem rá. Nagyon sok emberrel volt dolgom, nem várható, hogy mindenkinek az arcára emlékezzem."

Kérdés Pollnerhez:

"Ismeri ezt az embert?"

"Ismerem."

"Tudja a nevét?"

"Hain Péter."

"Találkozott valaha Hain Péterrel?"

"Biztosan ő is emlékszik a találkozásra."

"Mondja el, hogy történt a találkozás?"

"Elfogtak, hogy kommunista vagyok, s Hain Péter jelenlétében vallattak."

"Hogyan vallatták?"

"Ketten ütöttek agyba, főbe, s közben Hain Péter sürgetett, valljam be, hogy kommunista vagyok és kik az elvtársaim. Néha a pofonoktól és egyéb ütlegektől elestem. Párszor, mikor igy elestem, Hain Péter a hasamba rugott, s azt mondta, hogy élve nem megyek ki onnan, ha nem vallok."

"És maga vallott?"

"Akkor nem."

"Később igen?"

"Igen, kénytelen voltam."

"Miért, ujra bántalmazták?"

"Engem nem, hanem az anyámat."

"Az hogy történt?"

"Két nap mulva ismét Hain Péter elé vezettek, s ott találtam bilincsekben az édesanyámat. Mikor nem akartam vallani, verni kezdték az anyámat és nem álltak meg, amig az orrán-száján nem jött a vér, s nem esett el ájultan. Akkor kénytelen voltam vallani."

"Mit vallott?"

"Hogy igen is tagja voltam a földalatti ellenállási mozgalomnak."

"Erre mi történt?"

"Engem egy pár pofon után visszavezettek a cellámba, s két nap mulva megtudtam, hogy anyámat hazaengedték, de négy napig nem tudott járni. Ez a vadállat sok elvtársammal bánt igy."

Pollnert kivezették.

Folytatódik Hain kihallgatása:

"Maga hallotta Pollner János vallomását. Még most is tagadni meri, hogy foglyait brutálisan kinozta?"

"Kérem, egy megrögzött kommunistának a szavait nem vehetik komolyan."

"Maga egyetlen szóval sem merte állitani, hogy nem volt igaz a Pollner vallomása. Kivánja, hogy visszahivjam, esetleg egyedül hagyjam kettőjüket a cellában?"

"Nem kivánom."

"Tehát most már beismeri, hogy foglyaival brutálisan bánt és azokat kinozta?"

"Történhettek brutalitások, különösen ha valaki titokban az ellenséghez tartozott. Ne tessék elfelejteni, hogy minden kommunista az orosz ellenséget szolgálta."

"S az aljasabb dolog, ha valaki meggyőződésből hajlandó kinzásokat türni, mintha egy magasrangu állami tisztviselő egy idegen kormány szolgálatában pénzért kémkedik a saját hazája ellen?"

"Kérem, én azt magyaráztam, hogy a saját hazám javára törekedtem, s nem ellenséggel cimboráltam, mint a kommunisták."

"Vagy mint a zsidók?"

"Azok közt is volt elég kommunista."

"Sombor detektiv főnököt maga szintén kommunistának tartotta?"

"Soha azzal nem vádoltam."

"Akkor miért sürgette a németeknél a letartóztatását?"

"Mondtam, hogy én kénytelen voltam a rendőri szolgálat tagjairól jelentést tenni."

"És mit jelentett Somborról?"

"Nem emlékszem rá. Én Sombort tiszteltem."

"S mert tisztelte, azért ajánlotta a Gestaponak, hogy fogják el?"

"Nem hiszem, hogy jelentésemben ilyent ajánlottam."

"Ha megmutatom a jelentést, akkor hajlandó lesz rá emlékezni?"

"Nem tudom."

"Tudta, hogy mi történt Keresztes-Fischerrel és Somborral, miután a maga javaslatára a Gestapo elfogta őket?"

"Nem tudok róluk semmit."

A kihallgatás megszakad, bevezetik Sombor volt detektivfőnököt.

Hain felkiált: "Kegyelmes uram, örülök, hogy életben láthatom!"

"Maga hallgasson, akkor szóljon, ha kérdést kap. Magánál is beszélgethettek a foglyok vallatása közben?"

"Kérem szépen, tessék megbocsájtani, annyira megörültem, hogy a kegyelmes urat megláttam . . ."

Kérdés Somborhoz:

"Mit tud Hain Péterről és a müködéséről?"

"Azt, hogy sok év óta német kém volt."

"Miért nem mozditották el hivatalából, ha ezt tudták róla?"

"Keresztes-Fischer belügyminiszter jelentette a kormányzónak, s abban egyeztünk meg a kormányzó tudtával, hogy meghagyjuk állásában, mert igy figyelhettük a müködését."

"Van róla tudomása, hogy Hain Péter ajánlotta az Ön és Keresztes-Fischer elfogatását a Gestaponak?"

"Nem volt róla biztos tudomásunk, de meg voltunk róla győződve. Hain hirhedt náci volt, tudtuk a német megszállás pillanatában, hogy az ő kezében lesz a hatalom a Gestapo szolgálatában."

"Tudták róla, hogy a zsidótörvények alatt, már a Sztojay kormány előtt is zsarolta a gazdag zsidókat?"

"Tudtunk róla, de nem üldözhettük, nehogy bajt okozzunk az amugy is nehéz sorban élő zsidóknak."

"Sok ilyen esetről tudtak?"

"Számtalan esetről. Azt mondhatnám, hogy minden gazdag budapesti zsidót megzsarolt, szinte köztudomásu volt, de mint mondom, tehetetlenek voltunk, mert a zsidóknak nem akartunk bajt okozni."

"Miféle bajt okozhattak volna egy Hain elleni eljárással a megzsarolt zsidóknak?"

"Kérem, a zsidó gyárosok, nagykereskedők igyekeztek több zsidót alkalmazni, mint amennyit a zsidótörvények megengedtek, nehogy régi és hüséges embereik éhen vesszenek. Ezt a hatóság, ha lehetett, elnézte. Ha például több zsidó tisztviselőt tartottak meg, de a listán egy részüket mint megengedett napszámosokat vezették, az a törvény kijátszása volt. Hain Péter ezeket az eseteket minden esetben felhasználta zsarolásra. A detektivjei folyton a zsidó tulajdonosok gyáraiban szaglásztak, a könyveiket vizsgálták, és mindig zsarolási lehetőségeket kutattak. Ha felelősségre vontuk volna őket, nem térhettünk volna ki a zsidók megbüntetése elől sem. Ezt a belügyminiszter ur nem akarta."

"Ha mindezt elnézték, akkor miért gyülölte magukat Hain Péter annyira, hogy elfogatásukat sürgette?"

"Részben, mert kényelmetlen volt neki a tudat, hogy zsarolásait valószinüleg ismerjük, részben, mert a belügyminiszter

ur és csekélységem is épen olyan szigoruan üldöztük a kommunista, mint a náci összeesküvőket, s Hain Péter hirhedt náci volt."

"S egyébként milyen embernek tartotta?"

"Kell erre a kérdésre felelnem? Fizetett kém és áruló volt, mikor a kormányzó azzal tisztelte meg, hogy a saját biztonságát rábizza. Zsarolt a hivatali hatalmánál fogva, s a legszerencsétlenebb embereket, a zsidókat zsarolta. Egy zsaroló tisztviselőt, egy árulót, egy fizetett kémet milyen embernek tarthatnék?"

Sombort kivezetik.

Kérdés Hainhoz:

"Előbb azt mondta, hogy tiszteli Sombort, még most is azt mondja?"

"Borzasztó hatással volt rá a német fogság, annak tudhatom be az elfogultságát."

"Miben találja elfogultnak?"

"A gyülöletben."

"Maga bevallotta, hogy kém volt, hogy zsarolt, miben látja az elfogultságot, ha mindazokat Sombor ismétli?"

"Én nem vallottam be, hogy kém voltam vagy hogy zsaroltam."

"Hajlandó most már bevallani, hogy az amerikaiak által bevetett Kovács hadnagyot a maga szemei előtt, s valószinüleg a maga közremüködésével verték vallatás közben agyon?"

"Nem emlékszem rá."

"Annyi embert vertek agyon vallatás közben, hogy nem tud erre az esetre emlékezni?"

"Én ilyesmit nem vallottam."

"Miután látom, hogy megrögzött gonosztevő, aki vallani nem hajlandó, befejezem a kihallgatást. Azt természetesnek tartja, hogy magát a magyar kormány kikéri az amerikaiaktól?"

"Nem tudom, hogy lenne magyar kormány. Magyarország meg van szállva."

"Megnyugtatom, hogy van magyar kormány. Hajlandó önként hazamenni és bíróság elé állni?"

"Nem lehetek hajlandó."

"Miért, fél az igazságszolgáltatástól, vagy attól, hogy magát is ugy vallatják, ahogy maga szokott vallatni?"

"Igazságszolgáltatástól nem félek, de Magyarországon ellenséges megszállás van, ott nem várhatok igazságot."

"Milyen igazságszolgáltatás volt, mikor Magyarország német megszállás alatt volt, s maga egymás után juttatta a magyarokat a Gestapo kezére? Nem gondolja, hogy a legfüggetlenebb bíróság is kénytelen lenne megbüntetni zsarolásaiért, vallatások közben elkövetett gyilkosságaiért és kémkedésért?"

"Ezeket én nem vallottam be."

"Szóval nem hajlandó önként hazamenni?"

"Kérem, Amerika nem engedheti meg magának, hogy kiadjon a magyar népbíróságnak."

"Miért nem?"

"Mert tudjuk, hogy az amerikaiak civilizáltak és humánusak, nem olyanok, mint az oroszok."

"Olyan humánusak, mint maga volt a Pollner édesanyjával szemben vagy Kováccsal?"

"Én azokat nem vallottam be."

"Elismeri, hogy amit vallott, azt minden kényszer alkalmazása nélkül vallotta, hajlandó a gyorsiró jegyzeteit aláirni?"

"Kérem, azok angolul vannak, azt irhatta a kisasszony, amit akart, s kényszernek tartom, hogy hamis ürüggyel becsaltak a városba, elfogtak és azóta jogtalanul fogva tartanak."

"Maga a letartóztatott egyéneket talán udvarias meghivókkal invitálta magához?"

"Nem, de engem becitált az emberük a városba, valósággal elrabolt, s ez ellen tiltakozom."

"A tiltakozását is feljegyzi a gyorsiró." (Elvezetik.)

Sztojay Döme

Magyarországnak és a magyar zsidóságnak ezt a mindenkinél aljasabb hóhérját, fájdalom, személyesen kihallgatni nem tudtam. Sulyos szivbaja annyira előre haladott volt, hogy nem merték kihallgatásra átküldeni Németországból, s nekem nem volt időm hozzá Ausztriából átmenni. Egyébként is megüzenték, az orvosok, hogy kihallgatni nem lehet, ha azt akartuk, hogy élve jusson vissza Magyarországba, de engedélyt adtak rá, hogy néhány kérdést irásban intézzek hozzá, s biztositottak róla, hogy mikor az állapota megengedi, a feleleteket kiveszik tőle.

Katonai vonalon a következő kérdéseket küldtem át hozzá, s alább megtalálják az olvasók a feleleteit, amelyeket sajátkezüleg irt, s amit a budapesti ügyészségnek átküldtem.

1.) Miért uszitotta Horthyt, hogy a háboruba belépjen, holott Teleky és az egész akkori magyar kormány várni akarta a fejleményeket?

2.) Miért birta rá a németeket, hogy Magyarországot megszállják?

3.) Miért tette ki Magyarországot a nyugati szövetségesek bombázásának, mikor azok megigérték, hogy nem fogják Magyarországot bombázni, ha nem deportálják Auschwitzba a zsidókat?

4.) Volt-e róla tudomása, hogy Románia undorral utasitotta el a németek ajánlatát, hogy adják ki Rormánia zsidó lakosságát Auschwitzba való szállitás céljából?

5.) Mint keresztény kulturember, hogy végezte el a lelkiismeretével, hogy több százezer egyént, férfit, nőt, aggot, csecsemőt, beteget máglyára küldött?

6.) Mit felelt arra a két német jegyzékre, amelyekben figyelmeztették, hogy "amiért az ország zsidótlanitása tanácsos és szükséges, sem nem szükséges, sem nem tanácsos az a brutalitás, ahogy a zsidókat a szállitás előtt és alatt kezelték?

7.) Mit felelt a német követnek, aki — mint naplójában találtuk — figyelmeztette, hogy a német katonák nem akarnak a magyarok mellett harcolni, mert szégyenlik és megalázónak tart-

ják a fegyvertelenül a harctérre küldött munkaszolgálatosok jelenlétét, és azt a brutális bánásmódot, ahogy azokat a magyar tisztek és altisztek kezelték?

8.) Mit felelt a svéd királynak, aki két izben tiltakozott a zsidó magyarok kiirtása ellen?

9.) Volt-e róla tudomása, hogy az orosz külügyminiszter visszaadta a hadüzenetet a magyar követnek, s biztositotta a magyar kormányt, hogy ha azt visszavonják, semmi bántódása nem lesz Magyarországnak?

10.) Ha volt, miért sürgette, hogy a magyarok üzenjék meg a háborut a Sovjetnek, s később az Egyesült Államoknak?

11.) Volt-e róla tudomása, hogy a németek Svájcban semleges diplomaták előtt mutattak filmeket a magyar csendőrségnek brutalitásairól, s panaszkodtak, hogy ilyen szövetségesekkel kell nekik együtt harcolni?

12.) Mit felelt Márton Áron püspöknek és a pápai nunciusnak, akik tiltakoztak a magyar nemzetre hozott gyalázat ellen?

IME A VÁLASZOK:

1.) Hittem a németek és a nemzeti szocializmus győzelmében, s ugy éreztem, hogy a nemzet érdekében velük kell az első perctől haladnunk.

2.) Én nem kértem a németeket, hogy az országot megszállják, de a német kormány tudatott, hogy a hinta-politikát tovább nem türik, s azért vállaltam a kormányalakitást, hogy legalább formailag önállóak maradjunk.

3.) Mikor a nyugati szövetségesek üzenetét megkaptam, már késő volt, megegyeztünk a németekkel, hogy az ország zsidótlanitását vállalják.

4.) Nem volt róla tudomásom. Abban a tudatban kötöttük meg az egyezséget a németekkel, hogy az egész nemzeti szocialista élet-teret zsidótlanitani fogják, s ezt a problémát véglegesen megoldják.

5.) Sem mint kulturembernek, sem mint kereszténynek nem telt gyönyörüségem a zsidók sorsában, de akkor már a nyugatiak a légi bombáikkal a német birodalomban szintén civileket, agokat s gyermekeket pusztitottak, s nem éreztem, hogy pontosan a zsidóságnak van joguk a nagyobb biztonságra, akik érthetően

ellenségei voltak a nemzetnek, mert az ellenség győzelmét remélték.

6.) Megintettem Bakyt és Endre Lászlót, hogy a brutalitásokat fékezzék, s tudattam a német követtel, hogy a zsidók ellen felingerelt és felháborodott magyarsággal nehéz birni, de gondoskodtam róla, hogy hivatalos védelemben részesüljenek.

7.) A munkaszolgálatosok ügye a vezérkarra és a legfőbb hadurra tartozott, s a vezérkar tudomásom szerint elrendelte, hogy a brutalitásokat kerüljék.

8.) A svéd kormány budapesti ügyvivőjének elnéztük, hogy védlevelet adjon ki, ami által a zsidók százait mentette meg.

9.) Bárdossy senkivel sem tudatta idejében, hogy az oroszok ilyen üzenetet küldtek, amig Kassát nem bombázták, s akkor már nem lehetett visszavonulásra gondolni.

10) Én minden körülmények közt szükségesnek tartottam, hogy szövetségesünk mellett minden vonalon kitartsunk. Az Egyesült Államoknak nem esett abból semmi bántódása, hogy a szolidaritás dokumentálására a magyar kormány a háborut nekik is megüzente.

11.) Nem volt róla tudomásom, tipikus példája a német perfidiának.

12) Márton Áron Romániában volt püspök, nem tartozott rá Magyarország ügye. A pápai nuncius ugyan a kormányhoz intézte a jegyzéket, de rendesen másolatot küldött azokról Imrédynek és a kormányzónak. Tőle kellett volna a válaszokat megkapni.

* * *

Minthogy Sztojayt keresztkérdések alá nem vehettem, nem mutathattam rá, hogy milyen becstelen volt az ötödik pontra adott válasza, amelyben cinikusan a német áldozatokra hivatkozott, s kitért az alól a csekélység alól, hogy addig Magyarországon bomba-áldozatok nem voltak, s azt az ő intézkedése hivta ki a szövetségesekből. Arra sem, hogy egész más az ellenséges bombák véletlen áldozata, s más a tervszerüen végrehajtott tömeggyilkosság.

A katonaorvosok csak hosszu tanácskozás után engedték meg, sulyos szivbajára való tekintettel, a hazaszállitását, s kérésemre Dr. Hall ezredorvos Budapestig kisérte.

Reményi-Schneller

Ha meg lehetne állapitani, hogy a hazaküldött magyar gonosztevők közt ki volt a legaljasabb, a legbecstelenebb, mert azt hiszem, az volt valamennyi, feltétlenül ez az áruló igényelhetné az első helyet magának.

Huszonkét hónapon át — miközben a magyar kormány tagja volt — a németek is fizették. Az első tizennyolc hónapban a németektől pontosan annyit kapott hávonta, mint amennyi a miniszteri fizetése volt, az utolsó négy hónapban havi harmincezer márkát kapott a német követtől.

Pénzügyminiszter volt, érthető tehát, hogy — miután áruló és tolvaj volt — nem távozott Magyarországból üres kezekkel, mikor onnan Szálasival együtt elszöktek. Milliókra rugó értékpapirokat vitt magával, miután egy rablott ezüsttel megrakott ládát még Magyarországon elásott.

Mikor a Hetedik Hadsereg kihallgató osztályában elém vezették, csak néhány kérdésre kivántam tőle feleletet kapni, a részletesebb kihallgatást később végeztem Salzburgban.

Kérdések:

"Maga, mint Magyarország pénzügyminisztere egyszersmint német kém is volt?"

"Kérem, ezt kikérem magamnak."

"S ha megmutatom magának a sajátkezüleg aláirt nyugtáit a márkákról, akkor is kikéri magának?"

"Nem ismerem el az amerikaiak jogát, hogy hivatalos müködésemre nézve kihallgassanak, vagy letartóztatásban tarthassanak."

"Maga, mint pénzügyminiszter, alapos vagyonra tett szert?"

"Kérem, én szegény ember voltam és az is maradtam."

"S mint szegény embernek van két villája a Rózsadombon?"

"Azok szerény kis házak."

"És a yacht a Balatonon?"

"Azt a csónakszerü dolgot nem lehet yachtnak nevezni."

"És más vagyona nincs?"

"Nincs kérem."

George Granville amerikai hadnagy egy papirt huz ki a

zsebéből és az asztalra csap: "Ne hazudjon, mi ez a térkép, amit a zsebében találtunk?"

Reményi-Schneller elfehéredik, s zavartan felel: "Jaj kérem, azt a kis ezüstládát elfelejtettem."

A Granvillenél volt papiron egy térkép volt, amely azt mutatta, hogy hol volt a Dunántul egy ezüsttel telt láda elrejtve.

Reményi-Schnellert elvezették.

Kihallgatás Salzburgban.

A személyi adatok bemondása után:

"Maga, mint a kormány tagja, a zsidók összefogását, ghettózását és Auschwitzban való legyilkolását sürgette és megszavazta?"

"Nem tudtunk róla, hogy a németek Auschwitzba küldik a magyar zsidókat."

"S mint a magyar kormány tagját, nem érdekelte, hogy hová vittek több százezer magyar polgárt?"

"Azt hittük, hogy munkára viszik őket."

"Az aggastyánokat is, a csecsemőket is?"

"Azok részletkérdések voltak, nekünk csak az volt a célunk, hogy zsidótlanitsuk az országot."

"Miért?"

"A nemzet közvéleménye kivánta és a nemzet érdekében szükségesnek tartottuk."

"Kik csinálták a közvéleményt és miért tartották szükségesnek?"

"Kérem, a közvélemény Szegedről indult ki a Kun-féle kommunizmus után és azt nem lehetett megállitani. Szükségesnek azért tartottuk, hogy ezt az égő kérdést örökre levegyük a napirendről."

"S mit gondoltak, ha azt hitték, hogy munkára viszik őket, beleértve az aggokat és csecsemőket, hogy Hitler mit fog velük a háboru után csinálni?"

"Az nem volt a mi problémánk."

"Hazudott, mikor azt mondta, hogy nem volt tudomásuk Auschwitzról, mert mint pénzügyminiszternek, magának kellett a német számlákat a szállitásért és tömeggyilkosságért megkapni. Mit számitottak a bérgyilkosságért fejenkint?"

"Csak a fuvardijról kaptunk számlát, azzal, hogy majd a háboru után elszámolunk, mert akkor már a németek egy milliárd márkánál többel voltak adósai a magyar nemzetnek."

"Szóval látta a szállitási számlákon, hogy hová vitték őket?"

"Én miniszter voltam, nem az én dolgom volt a szállitó levelek vizsgálgatása."

"Ha ilyen szemtelen modorban fog felelni, a kihallgatása nagyon hosszu ideig fog tartani, s azt nem fogja élvezni. Tudta vagy nem tudta, hogy hová vitték a zsidókat?"

"Pár hónap után már sejtettük."

"Ha sejtették, miért nem kértek felvilágositást. Magyar polgárok legyilkolásáról volt szó?"

"Nem voltunk abban a helyzetben, hogy a németeket kérdőre vonhattuk volna. Az Endre László osztályában német tisztek is voltak, akiket oda egyenesen Rosenberg küldött."

"S a magyar kormány, amelynek maga buzgó tagja volt, a 'sejtés' után is folytatta a szállitásokat?"

"A németek intézték."

"Ne hazudjon! A magyar kormány és annak csendőrsége waggonirozott be minden szállitmányt, ahogy azt maguk nevezték. Miért nem állitották le, ha eleinte állitólag nem tudták, hogy azok hová és milyen célra vannak irányitva?"

"Nem állt módunkban."

"A magyar minisztertanács egyhangulag határozott a zsidók sorsában?"

"Mindig egyhangulag."

"Akkor természetesen maga is felelős a tömeggyilkosságért, mert maga is szavazott?"

"Lehetetlen volt ellene szavazni. Sztojay az egyezséget már magával hozta Németországból."

"Muszáj volt miniszteri hivatalt vállalni?"

"Hazafias kötelesség volt. S azt hittük, hogy a dolgokat enyhitjük, ha a helyeinket vállaljuk."

"Például mit reméltek enyhiteni?"

"A német megszállás sulyát."

"S hogy enyhitsék, máglyára küdtek néhány százezer magyar polgárt?"

"Nem tudtuk, hogy a zsidókérdés hová fog vezetni."

"Egy perccel előbb mondta, hogy Sztojay a németekkel való megegyezést magával hozta, miért hazudik folyton?"

"Nem tudtunk a teljes egyezségről, csak arról, hogy a sárga csillagot felvarrják és ghettókba viszik őket a háboru tartamára."

"És ezt humánus és tisztességes dolognak tartották?"

"Kérem, háboruban és kétségbeejtő helyzetben voltunk. A zsidóság termszetesen Hitler ellensége volt, a németek jogosan kérhették, hogy tegyük őket a háboru tartamára ártalmatlanná."

"Ha a ghettózással ártalmatlanná akarták őket tenni, akkor mire való volt a sárga csillag?"

"Hogy amig elszigeteljük őket, meg lehessen a zsidókat különböztetni."

"Hogy a megaláztatással esetleg ellentállásaikat megtörjék?"

"Aki zsidónak vallja magát, annak nem lehet megalázás, ha annak a jeleit feltüzi."

"A kormányzó feleségével is feltüzették a sárga csillagot?"

"Kérem, a kormányzó ur a zsidók ezreit vehette ki a rendelkezés alól, amire neki meg volt a törvényes hatalma."

"Maga két teljes éven át német kém volt?"

"Én nem voltam kém. Tőlem olyan szolgálatot nem kértek és nem vártak."

"Barátságból vagy szerelemből utalták ki havonta az árulás díját?"

"Sem kém, sem áruló nem voltam. A felvett összegekért bizonyos szolgálatokat végeztem."

"Miféle szolgálatokat?"

"Például helyzetjelentést, tanulmányt irtam több izben a magyar gazdasági helyzetről."

"S az nem árulás, ha egy miniszter ilyen tanulmányokat ir egy idegen kormánynak?"

"Egy szövetséges kormánynak."

"Milyen gyakran irt ilyen jelentést?"

"Amilyen gyakran azt a német követség szükségesnek találta."

"Mégis, körülbelül milyen gyakran?"

"Nem tudok rá felelni."

"Mondjuk, havonta egyet, vagy többet?"

"Néha egyet, néha többet."

"S ezt a munkát maga annyira értékelte, mint miniszteri tárcájának ellátását, miután 18 hónapon át ugyanannyit vett fel az árulásért a németektől, mint amennyi a fizetése volt?"

"Nem én szabtam meg a tiszteletdij nagyságát."

"Akkor sem, amikor a havi apanázst hirtelen harmincezer márkára emelték?"

"Soha nem."

"S maga, mint államféri, mint intelligens ember, azt meri állitani, hogy ez nem volt árulás?"

"Kérem, tessék tekintetbe venni, hogy szövetségben álltunk a német birodalommal."

"Ha, mint szövetségeseknek, ezeket az információkat meg akarták adni, nem kérhették azt egyenesen a magyar kormánytól? Szükséges volt, hogy suttyomban megfizessenek az árulásért egy miniszternek?"

"Soha nem gondoltam, hogy ezt árulásnak lehet nevezni."

"Tudatta maga a kormány többi tagjaival, hogy pénzért ilyen információkkal szolgált a németeknek?"

"Nem tartottam szükségesnek, mert nem éreztem, hogy hibát követek el, s még kevésbé árulást."

"Most is hazudik, mert maga épen olyan jól tudja és tudta, mint én, hogy pénzért egy idegen, akár szövetséges, akár nem szövetséges kormányt állandó információkkal titokban ellátni, árulás. Beismeri ezt vagy nem?"

"Kérem, fogoly vagyok, bár nem tudom milyen jogon, amire nézve szeretnék felvilágositást kapni, s Önök mindent annak neveznek, aminek akarnak."

"A zsidók kirablását is miniszteri tanács határozta el?"

"Nem lehet az állam hivatalos intézkedését rablásnak nevezni. A vagyonuk elkobzása természetes volt, mert azt nem vihették magukkal. Egy szuverén államnak joga van polgárainak a vagyona felett rendelkezni."

"A kihallgatás elején azt mondta, hogy nem voltak biztosak a tömeggyilkosságban, tehát az ingó értékeket akkor is átadhatták volna nekik, ha azt hitték, hogy munkára viszik őket és életben maradnak?"

"Kérem, az intézkedésekért, rendeletekért és törvényekért egyénileg nem lehetek felelős."

"Megint hazudik. A rendeletet az ingóságok beszolgáltatására a maga miniszteriuma adta ki. Ezt is tagadni kivánja?"

"Forma szerint igen, de nem az én kizárólagos személyi intézkedésem volt."

"Emlékszik a Kecskeméten tartott nagy beszédére?"

"Emlékszem, hogy ott beszédet tartottam, de a tartalmára nem."

"Majd felfrissitem az emlékezőtehetségét. (Olvasok egy magyar ujságból) 'A zsidóvagyonokat nem lehet Csáky szalmájaként kezelni, a magyar háborus költségeket az fogja födözni.' Elismeri, hogy mondta ezt?"

"Elismerem, mert az volt a kormány álláspontja. Nem egyéni haszonra rekviráltuk el a zsidóvagyonokat, hanem a nemzet javára."

"Maguk a háboru utánra kommunizmust terveztek, vagy a magántulajdon tiszteletben tartását?"

"Természetesen nem terveztünk kommunizmust. Azért harcoltunk, hogy ne legyen kommunizmus."

"Akkor a zsidóvagyonok elkobzását csak rablásnak lehet nevezni?"

"Állami, törvényes intézkedés nem rablás. És fizikailag is lehetetlen volt a zsidóknak birtokaikat megtartani, ha az országot zsidótlanitottuk."

"De ha tagadja, hogy tudtak a tömeggyilkosságról, s ha a magántulajdont tiszteletben akarták tartani, hogyan történt, hogy nem gondoskodtak valami kártalanitásról? Vagy miért vették el például az ékszereket és egyéb ingó értékeket a zsidóktól?"

"A zsidók azt mind Magyarországon szerezték, s a nemzetnek joga volt azokat elrekvirálni."

"Törvényellenesen szerezték?"

"Volt olyan eset is."

"De nem minden eset, sőt a legtöbb eset?"

"Azt nem állitom."

"Ha az államnak maguk szerint joga volt rekvirálni a háborus költségek fedezésére, miért rekviráltak csak a zsidóktól?"

"A zsidókat a nemzet idegeneknek deklarálta, s a közvélemény kényszeritette ránk a radikális megoldást."

"Más idegenek is szereztek vagyonokat Magyarországon? Például a Volksdeutschok, akik árulóknak bizonyultak, s önmagukat német polgároknak nevezték, amibe maguk bele is egyeztek? Vagy mondjuk a hollandok, angolok, stb. Ezek által az idegenek által Magyarországon szerzett javakat is elrekvirálták?"

"Természetesen nem. A zsidókérdés nemzeti ügy volt, a zsidóságot nemcsak idegeneknek, de a nemzet ellenségeinek is tekintették, akik a nyugati szövetségesek győzelmét remélték."

"S ezen maguk felháborodtak?"

"Nem, de kénytelenek voltunk ellenszerekkel élni."

"A tömegrablás és tömeggyilkosság ellenszerével?"

"Nincs módomban az ön kifejezései ellen tiltakozni."

"Maga és a magyar kormány nem türték, hogy magánosok huzzanak hasznot a zsidóktól elrabolt holmikból, s az volt a cél, hogy a zsákmány ne legyen Csáky szalmája?"

"Arra feleltem."

"Augsburgban azt állitotta, hogy maga szegény ember, s a rablott holmikból csak annak az ezüstládának a tartalmát zsákmányolta, amit elásott?"

"Kérem, azok családi ezüstök voltak."

"Valószinüleg. Melyik zsidó család ezüstjei?"

"Saját családi ezüstünk."

"Tehát szegény ember volt, s a szerény kis Rózsadombon lévő házakon és a Balatonon uszkáló kis csónakon kivül mással nem birt?"

"Tisztességesen megéltem, de szegény ember voltam mindig."

"A tisztességet illetőleg itt vannak a német követnek adott nyugtái. A szegénységet illetőleg, tudatom, hogy buvóhelyéről bevitték a Quartermasternek azt a sok milliót érő részvénytömböt, amit valószinüleg Csáky szalmájának képzelt, mikor magával hozta. Magyarázza meg, hogy miféle jogon lopta el és hozta azokat magával?"

"Bocsánatot kérek, én nem loptam semmit. A részvényeket azért vettem magamhoz, hogy ne kerüljenek az orosz ellenség kezébe."

"Megint hazudik, mert a Quartermaster leltára szerint az ugynevezett "aranyvonaton," amelyen a zsidóktól elrabolt zseb- és karórákat, ezüstöket, mükincseket, szőnyegeket és bundákat fegyveres őrizet alatt küldtek ki, ötvenszer annyi részvényt találtak. Miért lopta el azt a közel két kiló sulyu részvénytömböt, a legjobb magyar részvénytársaságok részvényeiből, amit lakásán elrejtve találtunk?"

"Azokat az utolsó pillanatban, de nem a magam számára vettem magamhoz."

"Az aranyvonat az utolsó pillanatban indult, s azt fegyveres őrök kisérték. Nem lettek volna ott a részvények nagyobb biztonságban, a többivel együtt?"

"Nem a magam számára hoztam azokat."

"Miért nem ásta el azokat is az ezüstládában? Félt, hogy a papirok elrothadnak?"

"A ezüst az enyém volt, a részvények nem."

"Ha a zsidóktól zsákmányolt portékákat államvagyonnak tekintették, miért akart két katonatiszt párbajozni, mert az egyik szerint az ezredes felesége négy zsidóbundát hozott magával, pedig joga csak egyhez volt?"

"Kérem, a hadseregnek a hadviseléshez szüksége volt bizonyos tárgyakra, élelmiszerre, ruhanemüre, s azokat kénytelenek voltunk kiadni."

"S ilyen hadifelszereléshez tartoztak a zsidóbundák a tisztnék részére, akiknek csak egyet volt joguk elhozni?"

"Tessenek figyelembe venni, hogy valóságos anarchia volt, összeomlást szenvedtünk, s sok helyen nem vártak kormányintézkedésre, s nem vették azokat figyelembe. Senkinek nem volt joga zsidóbundát hozni magával."

"Mint pénzügyminiszter, mennyire becsüli a zsidóktól elrabolt vagyonokat, ingó és ingatlan vagyonokat?"

"Több milliárd aranypengőre."

"Mégis, körülbelül hány milliárdra?"

"Erre egyenlőre lehetetlen felelni. Az ingóságokat, különösen az ékszereket lokálisan gyüjtötték be, s azok sok helyen a helyi hatóságok kezeiben maradtak. Nagyobb részüket a zsidók mindenesetre elrejtették vagy elásták."

"S maguk ezt persze a törvény kijátszásának tartották?"

"Mindenesetre, megtagadták a rendelkezések és törvények teljesitését, s azzal nem sok rokonszenvet szereztek maguknak."

"S kinek a rokonszenvét biztositotta maga, mikor ezüstládáját elásta? Talál valami különbséget a maga eljárása és a zsidók eljárása közt?"

"Kérem, én azért ástam el, mert nem akartam, hogy az ellenség kezébe kerüljön."

"És maguk barátaik voltak a zsidóknak, akik holmijukat elrejtették vagy elásták?"

"Magyar polgárok voltak és tartoztak engedelmeskedni a kormánynak."

"Néhány perccel előbb azt mondta, hogy a zsidókat idegeneknek tekintették Magyarországon?"

"A közvélemény tekintette őket idegeneknek, de mégis tartoztak engedelmeskedni az államhatalomnak."

"Maga szerint talán még azzal is tartoztak volna, hogy önként menjenek Auschwitzba?"

"Kérem szépen, ne tessék kinozni. Én nem beszéltem Auschwitzról."

"Mennyire becsüli az ingatlan zsákmányt?"

"Fogalmam sincs e pillanatban a zsidó vagyonok értékéről."

"De Kecskeméten biztosnak látszott maga előtt, hogy az elegendő lesz a háborus költségek födözésére?"

"Fölösen elég lett volna. Ma már nem tudom, mert sok gyárnak a felszerelését kitelepitettük, s nem tudom, hogy azokat miképen és milyen állapotban visszük vissza."

"Hogy érti, hogy visszük? Maga azt hiszi, hogy mint kormány fognak visszatérni Magyarországba?"

"Valamilyen kormánnyal a nyugati szövetségesek békét fognak kötni, s természetesen az a kormány vissza viszi a magyar értékeket, amikre önöknek nincs szükségük. Nem a saját személyemre gondoltam."

"Maga szerint, akik zsidóbundát vagy bundákat hoztak magukkal, azok azokat vagy közvetlenül a zsidóktól, vagy a nemzettől, de mindenképen rabolták?"

"Jogtalanul hoztak magukkal, ha hoztak, ilyen értékeket vagy bundákat."

"Mit gondoltak, mikor bekisérték magukat az augsburgi kihallgatási központba?"

"Azt reméltük, hogy mint civilizált népek, a nyugatiak egy, bár megvert, de törvényes kormány tagjainak tekintenek bennünket, s megdöbbentünk, mikor letartóztatásba lettünk helyezve."

"Hallottak maguk valamit arról, hogy a szövetségesek a háborus bünösök felett itélkezni igérték?"

"Igen, de természetesnek tartottuk, hogy ez alatt azokat értik, akik a harctéren katonákhoz és ellenséghez nem méltó cselekedeteket visznek végbe. Nekem a hadviseléshez nem volt semmi közöm."

"A zsidók kirablását és meggyilkolását maguk háborus szükségletnek tartották?"

"Kérem, én csak a zsidók elszigeteléséről beszéltem."

"De végül kirabolták és meggyilkolták őket. Nem érzi magát ebben bünösnek?"

"Nem, mert mint hivatalos tényező, hivatalos kormányrendeletet hajtottam végre."

"De a minisztertanácsban megszavazta ugy a kifosztást, mint a gyilkosságot?"

"Én akkor nem voltam vele tisztában, hogy hova viszik őket."

"Maga a fogságban irt naplójában a többek közt azt irta, hogy nem kap eleget enni, tehát a nyugatiak 'hazája martirját' akarják magából éhhalállal csinálni?"

"Kérem szépen, olyan gyengén élelmeztek bennünket, hogy az ember állandóan éhes. Ha a naplóm el tetszett olvasni, akkor látni tetszett, hogy a zsebórámat kellett eladni, hogy a hiányos táplálékot pótoljam."

"Maguk bőségesebb élelmet nyujtottak a ghettókba zárt zsidóknak?"

"Én nem tudhattam, hogy milyen ellátásban részesültek, az nem volt az én hatáskörömben."

"De szeretném tudni, hogy mégis mi a véleménye? Maguk napi 1800 kalóriát kapnak, gondolja, hogy maguk többet adtak, vagy adtak annyit a zsidóknak, akiktől előbb a zsebórákat is elszedték, hogy ne vehessenek élelmet maguknak?"

"Nem tudok rá felelni."

"Vesztett maga a fogságban a sulyából?"

"Nem tudom."

"Bővebbek talán a ruhái, amiből azt megállapithatná?"

"Nem mondhatnám, hogy bővebbek. Pontosan nehéz megállapitani, de többen panaszkodnak, hogy az élelem elégtelen."

"A magyar kormány kérte a maga letartóztatását és kiadását. A kihallgatás elején azt kivánta tudni, hogy a szövetségesek mivel vádolják. A szövetségesek az emberiség ellen elkövetett legszörnyübb bünökkel vádolják. A magyar kormány árulás miatt és ugyanezen bünök elkövetése miatt kéri. Hajlandó önként haza menni, hogy a bíróság előtt, mint volt felelős magyar miniszter feleljen?"

Nem vagyok hajlandó hazamenni, mert Magyarországon nincs független bíróság. Ellenséges megszállás van, s a nemzetközi jog sulyos megsértése lenne, ha kiadnának a népbíróságnak."

"Maguk egyszerre felfödözték, hogy van jog a világon? Miféle bíróság itélte vagyonvesztésre és kivégzésre a magyar zsidók százezreit?"

"Akár mi történt a zsidókkal, az egy szuverén államhatalom intézkedése volt, de Magyarország jelenleg nem bir szuverénitással."

"Ennek a kihallgatásnak a során maga azt mondta, hogy a zsidók kigyilkolása, legalább részben, német és háborus kényszer alatt történt. Vagy a szuverén magyar nemzet intézte a borzalmakat, vagy nem? S ha nem, és mégis kigyilkolták őket, akkor az ellen sem lehet kifogás, hogy maguk felett sem egy egészen szuverén államhatalom birósága itélkezik. Hajlandó hazamenni, vagy nem?"

"A Nyugat nem engedheti meg magának, hogy államférfiakat néptribunoknak kiadjon."

"Magukat nem államférfiui müködésükért, hanem magát speciálisan bebizonyitott árulásért, s mindannyiukat tömeggyilkosságért kérik, s mint közönséges, illetve nem közönséges gonosztevőket állitják bíróság elé. Még egyszer kérdem, hajlandó önként hazamenni?"

"Kérem, könyörgöm, ne küldjenek haza a kommunista vérebek elé, itélkezzenek felettem a civilizált nemzetek Nürnbergben."

"Mióta lettek a judeo-demokráciák civilizált nemzetek?"

"Kérem, esedezem, itélkezzenek felettem önök."

"Akikről at irta naplójában, hogy 'ha a hires demokráciák lassu éhhalállal csinálnak magából martirt'"?

"Kérem, nem akartam, nem volt szándékom megbántani a nyugati szövetségeseket. Elkeseredésemben irtam azt a naplóba."

A kihallgatás végetért.

Endre László

Az amerikai hadsereg CIC osztálya, majd az OSS osztálya a megszállás első pillanatától kereste, de csak hónapok mulva, julius 16-án sikerült elfogni.

Egy Salzburghoz közeli erdőben, egy hegy tetején épitett viskóban rejtőzött, s talán soha nem sikerült volna elfogni, ha egy másik fogolynak, egy amerikai katonák felső parancsra való legyilkolásáért elfogott magyarnak a felesége és — Endre Lászlónak a saját fia, nem jöttek volna segitségünkre.

S mert feltettük a Magyarországon nagyon nagy hangu urról, hogy bátran, géppuskával, gránáttal fogadja katonáinkat, tizenkét embert küldtem a viskó megostromlására.

Nem volt szükség ostromra.

Soha gyávább, szégyenletesen gyávább embert életemben nem láttam. A kihallgatás alatt a legtöbben vinnyogtak, de Endre László olyan minősithetetlenül alázatos, olyan gyalázatosan alázatos magatartást mutatott, hogy én — szégyeltem. Szégyeltem, hogy emberek a hatalom nagy magaslatáról ilyen mélyre tudnak sülyedni.

Mikor letartóztatása után néhány nappal elém vezették, már a külalakja olyan undort váltott ki belőlem, mintha egy leprával boritott ember állt volna előttem. Beretválatlan volt, bár beretválkozásra volt a börtönben mindenkinek alkalma, s nem hiszem, hogy egyszer megmosakodott az alatt a hat-nyolc nap alatt, amig várta a kihallgatást.

Olyan benyomást tett az emberre, mint aki kábitó szerekkel élt, s azt tőle napokkal előbb megvonták. Reszketett, tartózkodva, bizonytalanul, s olyan elképzelhetetlen alázattal felelt minden kérdésre, mint aki attól félt, hogy minden feleletét fizikai bántalom fogja követni.

S ez az ember, az antiszemitizmusnak ez a hangos fenegyereke, aki már alispán korában eltiltotta, hogy zsidók keresztényekkel fürödjenek egy strandon, s akinek nem volt elég a zsidók Auschwitzba való szállitása, aki még az áldozatok bewaggonirozásánál is brutalitásra utasitotta a csendőröket, legalább tizenötször ismételte alázatosan, hogy "kérem alássan, hazudtam."

A személyi adatok bemondása után:

"Maga jogvégzett ember?"

"Igenis, kérem."

"Nem tudta, hogy Ausztriában tilos idegen név alatt tartózkodni?"

"Nem tudtam, kérem."

"Maga volt a magyarországi zsidóüldözésnek, amely százezrek tömeggyilkosságával végződött, a leghangosabb szószólója, agitátora?"

"Kéremszépen, én soha nem agitáltam."

"Soha nem tartott zsidók ellen beszédet?"

"Nem emlékszem, hogy valaha nyilvános beszédet mondtam volna ellenük."

"Maga irásban is uszitott a zsidók ellen?"

"Én nem voltam hirlapiró, soha nem irtam a zsidók ellen."

"Nézze, ha igy folytatja, a kihallgatás napokat vehet igénybe. Figyelmeztetem, hogy hazug válaszokat, vagy 'nem emlékszem' feleleteket nem veszek figyelembe. Elismeri, hogy éveken át uszitott a zsidók ellen?"

"Kéremalássan, én nem gyülöltem a zsidókat, csak a rossz zsidókat."

"Kiket ért rossz zsidók alatt?"

"Nálunk volt egy fakereskedő, aki váltóra adott el és meghamisitotta a váltókat, nagyobb összegeket irt rájuk, mint amire azok ki voltak állitva."

"Maga gentry család tagja?"

"Igenis, kérem."

"Tudomásom szerint a gentryk voltak hiresek a váltóhamisitásról, nem igaz?"

"Azok közt is voltak."

"És mert azok közt is voltak, azokat is el akarta szállitani Auschwitzba?"

"Kérmszépen, én senkit nem akartam elszállitani."

"Megismétlem, s ezuttal utoljára, hogy ha hazudik, azzal nem röviditi meg a kihallgatást. Azok is 'rossz zsidók' voltak, akik például az első világháboruban meghaltak a hazáért, vagy kitüntetéssel harcoltak?"

"Nem, kéremszépen."

"És azokkal kivételt tett, mikor a zsidók ellen uszitott?"

"Könyörgöm, én soha nem uszitottam."

"Szeretném, ha még több rossz zsidót sorolna fel a váltóhamisitó fakereskedőn kivül."

"Nem tudom mindet felsorolni."

"Az egy éves csecsemők is rossz zsidók voltak?"

"Nem, kérem szépen."

"De maga azokat is ghettóba záratta és elszállitotta Auschwitzba?"

"Kéremalássan, a németek rendelkeztek ezekben a dolgokban."

"Magának mi volt a hivatala?"

"Belügyi államtitkár voltam."

"Tehát nem a németek, hanem maga intézkedett?"

"Nekem kellett a rendeleteket kiadnom, de a németek szövegezték."

"S ezt nem szégyelte, mint magyar államtitkár és magyar gentry, és nem szégyenli azt bevallani, ha tényleg igy lett volna?"

"Kérem, német megszállás alatt volt az ország."

"Maga elment Kassára az első ghettót megnézni?"

"Igen, egészségügyi szempontból néztem meg."

"És egészségi szempontból adta azt a parancsot, hogy a födeleket szedjék le, hadd ázzanak a zsidók?"

"Nem adtam ki ilyen parancsot."

"Olvassa az aláhuzott sorokat ebből az ujságból." (Kezébe adtam a lapot.)

(Olvas): "Távozása előtt Endre László elrendelte, hogy a ghettó födött részéről vegyék le a tetőt, legalább a zsidók egyszer megfürödnek."

"Még most is tagadja, hogy kiadta ezt a rendeletet?"

"Kiadhattam, de valószinüleg nem ilyen formában. Talán fülledt levegő lehetett, egészségi szempontból intézkedtem."

"Egészségi szempontnak nevezi, ha férfiak, nők, aggok, betegek ki vannak tőve az esőnek?"

"Helyenként fülledt levegő volt, s bizonyára gondoskodtam a rendelet más részében, hogy gondoskodjanak jobb szellőztetésről."

"Nem szégyenli ezt a folytonos hazudozást? Mi köze az egyszer egy életben való fürdésnek az egészséghez?"

Nem tudom, hogy ezt igy mondtam-e?"

"De esetleg igy mondta?"

"Esetleg talán igen."

"Maga szabályozta, hogy a zsidók mikor, mennyi időre mehettek ki a ghettókból élelmiszert vásárolni?"

"Az én osztályomhoz tartozott."

"Maga intézkedett természetesen a zsidók elszállitásáról?"

"Azt Baky csendőrparancsnok intézte."

"De maga Bakyval együtt több izben szemlét tartott a bewaggonirozásnál?"

"Csak pár helyen voltam."

"És maguk ezeket a meggyilkolásra itélt embereket ugy rakták a waggonokba, hogy sokan már az uton meghaltak?"

"Kérem alássan, mindig kiadtam a rendeletet, ahol jelen voltam, hogy legalább egy vödör vizet tegyenek a waggonokba.

"Hány embert gyömöszöltek egy waggonba?"

"Nem tudom, kérem szépen."

"Mondjuk, százat?"

"Néha talán annyit."

"És élelem és ital cimen maga egy vödör vizet adatott a kocsikba?"

"Akinek volt élelme, azt magával vihette."

"Civilizált, sőt nem-civilizált népek nem szokták a rabokat élelemmel ellátni?"

"Kérem, azokat nem lehetett raboknak nevezni."

"Hát szabadok voltak és önként vonultak Auschwitzba, vagy csendőrökkel verették be őket a waggonokba?"

"Csendőrök ügyeltek rájuk."

"Arra feleljen, és addig ismétlem meg a kérdést, amig nem felel rá, hogy rabok, vagy szabadok voltak a waggonokba rugdosott és pofozott zsidók?"

"Nem voltak szabadok."

"Tehát rabok voltak?"

"Foglyoknak lehet őket nevezni."

"Nem szokták civilizált népek, sőt afrikai vadak, a foglyaikat élelemmel ellátni, amig azokat ki nem végzik?"

"De igen."

"Tehát maguk barbárabbak és aljasabbak voltak az afrikai vadaknál?"

"Kéremalássan, nem volt módunkban gondoskodni róluk. A magyar határt pár óra alatt elhagyták, s azon tul a németek kezén voltak."

"S természetesen, mert tudták, hogy hamarosan elégetik őket, nem volt fontos, hogy élelemmel el legyenek látva?"

"Nem tudhattuk, hogy a németek élelmezik-e őket."

"Hogy lehet ilyen ostobán és szemtelenül hazudni?"

"Kéremalássan, én nem hazudok, nem tudhattuk, hogy utközben hogy kezelik őket."

"De azt tudták, hogy Auschwitzba viszik őket legyilkolás céljából?"

"Nem tudhattuk, nem mindenkit vittek Auschwitzba. A németek szabták meg, hogy melyik vonatot hová irányitják. Nekünk azt mondták, hogy a munkaképes embereket munkára viszik, és sok zsidó dolgozott különböző német helyeken."

"De azt tudta, hogy a csecsemőket és aggastyánokat nem vitték munkára?"

"Nem tudtuk, hová vitték őket."

"Ha hazudik, ötvenszer fog erre a kérdésre felelni. Tudta vagy nem tudta, hogy kigyilkolásra viszik őket?"

"Hallottunk róla, hogy sokat Auschwitzba vittek elégetni. Könyörgöm, én nem gátolhattam meg."

"És ha tudta volna, meggátolta volna?"

"Igenis meg."

"Miért ütötték, verték, s félig agyonverték a deportálásra felállitott zsidókat a bewaggonirozásnál?"

"Kérem szépen, ez a Baky parancsnok hatáskörébe tartozott."

"És Baky nem a maga hatáskörébe tartozott?"

"A belügyminiszterium hatáskörébe tartozott."

"Megint kitérő és hazug választ ad. A maga hatáskörébe tartozott a csendőrség, s általában a zsidók ghettózása s deportálása, igen vagy nem? Egy szóban feleljen, igen vagy nem?"

"Igen, kérem."

"Tehát maga felelős a brutalitásokért is?"

"Kérem, néhol a csendőrök a türelmüket vesztették, itt-ott a zsidók ellenkeztek, de a brutalitásokat tiltottuk."

"Maga persze rossz néven vette az itt-ott ellenkező zsidóktól, hogy nem siettek a waggonokba és Auschwitzba?"

"Nem vettem rossznéven, de a rendeletet végre kellett hajtani."

"Maga junius 4-én egy beszédet mondott, tehát hazudott akkor is, amikor azt állitotta, hogy nem szokott beszédeket tartani, melyben azt igérte a magyar nemzetnek, hogy néhány hónap mulva egy szál zsidó sem lesz Magyarországon. Emlékszik erre a beszédre?"

"Talán mondtam ilyesmit, de tessék megbocsájtani, az én kötelességem volt elszállitani őket."

"Volt róla tudomása, hogy a német követ két jegyzékben figyelmeztette a miniszterelnököt, hogy a felesleges brutalitásra semmi szükség nincs?"

"Egyszer behivott Sztojay, de azt mondta, hogy a németeket nem lehet megérteni, ők kivánták az ország zsidótlanitását, s ők akadékoskodnak. Megigértem neki, hogy a brutalitásokat megtiltjuk."

"Maga a rendeleteiben halálbüntetéssel fenyegette azokat az árjákat, akik zsidókat rejtegettek?"

"Nem én fogalmaztam a rendeleteket és azokat a kormány adta ki."

"Voltak ilyen halálbüntetések?"

"Feljelentések voltak, de nem tudok halálbüntetésekről."

"És ha kaptak ilyen feljelentést, mit csináltak?"

"Az elrejtett zsidókat, ha megtaláltuk, beszállitottuk a ghettóba, de nem bántottuk őket."

"Persze maga nem nevezi bántalomnak a ghettóba való zárást és az Auschwitzba való szállitást?"

"Azok kormányrendeletek voltak, a minisztertanács döntött azokban a kérdésekben."

"Miért pontosan magát bizták meg a zsidók kiirtásának a végrehajtásával?"

"Nem tudom, kérem szépen."

"Nem azért, mert maga volt a leghirhedtebb zsidófaló, aki éveken át követelte a zsidók ghettózását és Magyarországból való kiüzését?"

"Én nem követeltem soha, hogy ghettókba zárják őket, sem azt, hogy Auschwitzba vigyék őket."

"Biztos, hogy ezt soha beszédben vagy irásban nem követelte?"

"Egészen biztos. Soha nem gondoltam ghettóra."

"Sem szóban, sem irásban soha nem sürgette az ország zsidótlanitását?"

"Soha kérem."

"Járt maga valamikor Franciaországban?"

"Igenis, több izben."

"Járt Angliában is?"

"Ott is voltam párszor."

"Járt-e valaha az Egyesült Államokban?"

"Csak egy izben."

"Folytatott tárgyalásokat francia antiszemita körökkel zsidókérdésben?"

"Kérem, nem azért jártam Párisban."

"Nem azt kérdeztem, hogy miért járt Párisban, hanem azt, folytatott-e ott tárgyalásokat zsidókérdésben antiszemita körökkel?"

"Soha nem tárgyaltam."

"Erre biztosan emlékszik? Nem lehet, hogy valamikor mégis történt ilyesmi?"

"Biztos vagyok benne."

"Angliában folytatott ilyen tárgyalásokat Sir Mosleyvel?"

"Nem kérem, soha nem találkoztam vele."

"S másokkal folytatott antiszemita tárgyalásokat?"

"Nem, kérem."

"Kikkel találkozott az Egyesült Államokban?"

"Nem emlékszem, sok magyarral és amerikaival találkoztam."

"Hiresebb amerikaival nem találkozott? Például látta Ford Henryt?"

"Soha nem láttam."

"Vegye ezt a könyvet a kezébe, ezt maga irta?"

"Igenis, kérem."

Endre elsáppadt, s akkor következett a kihallgatás legszánalmasabb része. Az magyarul folytatódott, s igy a gyorsiró nem tudta jegyezni. Ekkor jött rá Endre László, hogy aki kihallgatta, tudott magyarul.—kénytelen volt a könyvből a megjelölt helyeken részleteket olvasni fel. Ezekben a sorokban beszámolt róla,

hogy két izben csupán azért járt Párisban, hogy ott antiszemita körökkel Európa teljes zsidótlanitásáról tárgyaljon.

Beszámolt róla, hogy Angliában Sir Mosleyval és másokkal ugyanerről beszélt. Beszámolt arról, hogy Amerikában meglátogatta Henry Fordot, akivel hosszasabban tárgyalt a "nemzetközi zsidó összeesküvésről." Beszámolt róla, hogy valamennyi tárgyaláson az európai zsidók ghettóba zárását ajánlotta, és azt a francia és angol körök a legnagyobb szimpátiával fogadták. És minden egyes ilyen pont után feltettem a kérdést:

"A kihallgatás során hazudott, vagy a könyvében hazudott?"

"Eleinte igyekezett kitérő választ adni, de legalább tizenötször volt kénytelen végül bevallani, hogy "Kérem szépen, a könyvben hazudtam."

"Ilyen emberek voltak Magyarországon az alispánok és államtitkárok, hogy hazug könyveket adtak ki?"

"Kérem szépen, olyan nagy volt a zsidóellenes hangulat, hogy igy egy könyv kelendő volt."

"És magának csak azt volt fontos, hogy a hazugságokkal telt könyv kelendő legyen?"

"Kérem, én ilyesmire gondoltam akkoriban. De nem volt a könyvben, hogy Auschwitzba vigyék a zsidókat. Az a németek müve volt."

"Miért hazudott a kihallgatás során, mikor azt erősitgette, hogy maga soha szóban vagy irásban nem agitált a zsidók ellen?"

"Nem agitáció céljából irtam a könyvet."

"Ne kezdjen el ujra hazudni, mután előbb alázatosan bevallotta, hogy hazudott a könyvében. Hazudott a kihallgatás során, igen vagy nem?"

"Kérem alázattal, ugy próbáltam védekezni, ahogy tudtam."

"Nem azt kérdeztem. Hazudott a kihallgatás során vagy nem?"

"Hazudtam, kérem alássan."

"És ilyenek a magyar gentryk, a magyar alispánok, a magyar államtitkárok?"

"Kéremszépen, a vádlottak padján ugy védekezik az ember, ahogy tud."

"Maga még nincs a vádlottak padján. Szégyenli ezeket a hazugságokat vagy nem?"

"Kéremalássan, szégyenlem."

"De azt nem szégyelte, hogy száz meg százezer védtelen és ártatlan embert gyilkoltatott és barbár módon kinoztatott?"

"Könyörgöm, ismétlem, hogy az nem tőlem függött."

"Tudta maga, hogy a németek filmeket vettek fel a magyar csendőrök leirhatatlan brutalitásáról és azokat Svájcban mutogatták?"

"Nem tudtam kérem, mivel el voltunk zárva a világtól."

"Olyan magas állásu nagyurak is, mint maga volt?"

"Kéremszépen, méltóztatik tudni, hogy megszállás alatt voltunk."

"Az apja haláláról kiadott gyászjelentésben azt látom, hogy maga keresztény ember?"

"Igenis, az egész családom az."

"És a kereszténységével össze tudta egyeztetni a tömeggyilkosságot, a halálra szánt áldozatok gyötrését, vagy ugy érezte, hogy a vödör vizekkel a keresztényi kötelességét teljes mértékben teljesitette?"

"Kéremszépen, ha államérdekből kötelességet kellett végezni, az elől nem lehetett kitérni."

"Mondjuk, bár természetesen nem igaz, hogy maga Auschwitzot nem ajánlotta. Összeférhetőnek tartotta keresztény érzésével, ha volt valaha olyan érzése, mikor a könyvében az európai zsidók ghettózását ajánlotta?"

"Kéremszépen, az antiszemitizmus olyan nagy volt, hogy én akkor inkább a zsidók védelmére gondoltam."

"Nagyon megható lenne, ha igy lett volna. Kérték a zsidók ezt a védelmet?"

"Nem kérték, de félni lehetett tőle, hogy a németországi és bécsi események nálunk is megismétlődnek."

"Milyen bécsi eseményekre hivatkozik?"

"Mikor Hitler bevonult, borzalmas zsidóvérengzések voltak Bécsben."

"És maga attól természetesen megborzadt. Hitler okozta Magyarországon a zsidóüldözést?"

"Kérem, mindenütt Hitlerék csinálták. Nálunk is ők rendelték el az ország zsidótlanitását."

"Olvassa el ebben a lapban juniusi beszédének megjelölt sorait." (Lapot kap tőlem, olvas) "Európa zsidótlanitása nem a német birodalom nagy vezérétől indult ki, hanem Szegedről.

Szegedi gondolat volt, hogy meg kell szabaditani hazánkat a zsidóktól..."

"Most is azt mondja, hogy Hitlerék csinálták az egészet?"

"Ők találták fel Auschwitzot. Mi olyasmire soha nem gondoltunk."

"De mikor a zsidók tizezreit, százezreit meggyilkolták és meggyilkoltatták, a dicsőséget önmaguknak vindikálták?"

"Kérem, nem tartotta senki dicsőségnek. Mi nem gondoltunk ilyen megoldásra."

"Hát milyenre gondoltak?"

"Arra gondoltunk, és azt célozták a zsidótörvények, hogy a zsidókat is fizikai munkára szoritjuk, mert csak kereskedői és bankári pályákra siettek."

"És ezt maga, a könyve szerint, ghettózással akarta kezdeni?"

"Arra csak a zsidók védelmében gondoltam."

"Nem szégyenli ezt a gyáva hazudozást? Tehát az is hazugság volt juniusi beszédében, hogy Hitler a szegedi gondolatot elplagizálta maguktól?"

"Tény az, hogy nálunk valamivel előbb volt antiszemitizmus."

"És ebben maga érdemet és dicsőséget látott?"

"Könyörgöm, nem láttam. Szükségét láttam, de nem örömet."

"Szükségét, hogy a váltóhamisitó kereskedőt ghettóba zárják?"

"Általános eljárásra gondoltunk."

"Szégyenlem a maga gyávaságát. Szégyenlem, hogy ember vagyok, ha magára kell néznem, és hallgatnom kell azt a gyáva meghunyászkodást, azt a gyáva hazudozást olyan embertől, aki olyan kegyetlenül nagy ur volt, mikor hatalom volt a kezében. A magyar kormány kikéri, hogy büneiért felelősségre vonja a magyar bíróság. Hajlandó önként hazamenni és bíróság elé állni?"

"Kérem szépen, Magyarország ellenséges megszállás alatt van, a népbiróságnál nem várhat senki igazságot."

"Maguk igazságos itéletek alapján küldték a zsidók százezreit halálba? Vétettek azok a váltóhamisitó fakereskedőn kivül valamit? A kisdedek például?"

"Könyörgöm, az nem az én intézkedésem volt. A miniszteretanács döntött az ügyben."

"Kénytelen volt maga a végrehajtásra vállalkozni?"

"Kineveztek arra az állásra."

"Haza akar menni, vagy nem?"

(Zokog) "Kérem szépen, ne küldjenek haza, nem küldhetnek haza a biztos halálba."

"Hogy tudja, hogy a biztos halálba küldjük? És maga nem küldött néhány százezer embert a biztos halálba Auschwitzba?"

(Összekulcsolt kezekkel könyörög) "Kérem, könyörgöm, ne küldjenek haza, inkább állitsanak a szövetségesek birósága elé Nürnbergben."

"Azoknak birósága elé, akiket maguk és maga is állandóan rothadt judeo-demokráciáknak nevezett?"

"Könyörgöm, az háborus hangulatban történt. Elkeseredett emberek voltunk."

"Gondolja, vagy gondolt valaha rá, hogy mikor a zsidókkal a sárgacsillagot felvarrattak, mikor becsukták őket ghettókba, s mikor a vonat Auschwitz felé robogott velük, ők nem voltak elkeseredve?"

"Esedezem, méltóztassanak figyelembe venni, hogy én parancsot teljesitettem."

"Itt van egy pár zsidó azokból, akiket a szövetségesek élve mentettek ki a haláltáborokból. Ha szabadon bocsájtanám és oda küldeném, vállalkozna rá, hogy velük találkozzék?"

"Ujra alázattal kérem, hogy a nürnbergi nemzetközi biróság elé vigyenek."

Vége a kihallgatásának.

Feketehalmi-Czeidner

A magyar nemzetre méltatlanul és bünösen hozott gyalázatok egyik korai és főbünöse nagyon beteg ember volt, mikor fogságba került. Előre haladott gége-rákja volt, s mert két ezüst gégéje közül hol az egyiket, hol a másikat viselte, állandóan pótgégéjét kereste. Beszélni csak suttogva tudott, s az is kinos volt a számára, tehát irásban kértem a feleletét néhány kérdésre.

Nem is cinikus, hanem apathikus volt, feleletein meglátszott, hogy leszámolt az élettel, s egyáltalán nem izgatta, hogy mi fog vele történni. A kérdéseimre a következő irott feleleteket kaptam:

"Maga a legnagyobb gyalázatot hozta a nemzetre, mikor négyezer ártatlan embert, köztük négyéves kisdedeket lemészároltatott. Mi vitte erre a kvalifikálhatatlan barbarizmusra?"

"Nem hoztam gyalázatot a nemzetre és nem hágtam át a háborura vonatkozó nemzetközi egyezményeket. A civil lakosság katonáimra támadt, egyetlen kötelességem volt őket védeni. A tuszok kijelölése és megbüntetése ősidők bevett és elfogadott szabálya."

"Hány katonáját gyilkolta meg a civil lakosság?"

"Nem tudom és nem is lényeges. Egyetlen katonára civilek által adott lövés nemcsak feljogositja a parancsnokot, de kötelességévé teszi a lakosság megfenyitését és megfélemlitését."

"Legyilkoltak száz katonát a civilek? Vagy ötvenet? Vagy tizet, körülbelül hányat?"

"Nem tudom."

"Nemzetközi jog, hadijog, hogy négyéves kisgyerekeket is lemészároltak?"

"Én nem válogattam ki azokat, akiken a rendeleteket végrehajtották."

"Ha bevett és nemzetközileg elismert hadijog, hogy egy, vagy öt, vagy ötven civil által lelőtt katona miatt négyezer embert, kisgyermekeket is mészárolnak le, miképen magyarázza meg a magyar nemzet felháborodását és a kormányzó intézkedését, aki a további mészárlásokat letiltotta?"

"A semleges nemzetek felé szóló propaganda volt, amelynek én áldozata voltam."

"Magát el is itélték, miért szökött meg?"

Vád alá helyeztetésem tiszta propaganda volt, Magyarországból való távozásomról, melyet a propaganda szökésnek nevezett, tudomással birt a legfelsőbb hadur, a kormányzó."

Mint magasrangu katonatiszt, nem érezte, hogy bemocskolja a tiszti kardbojtot, mikor fegyvertelen munkaszolgálatosokat vezetett a harctérre?"

"Nem harcolni vittük őket, hanem munkára. Minden hadseregnek vannak munkás osztályai."

"De minden tisztességes hadseregben fegyvert viselnek a munkás hadosztagok, utászok, hidászok, stb. s a magyaroké a gyalázat, hogy fegyvertelen embereket vittek a frontra, ami miatt — mint maga nagyon jól tudja — a német tisztek tiltakoztak is. Ma is védi ezt a barbarizmust?"

"A munkaszolgálatosokat nem vittük harcolni, hanem dolgozni. Fegyvereket nem adhattunk nekik, mert ellenségei voltak a nemzetnek."

"Talán inkább a nemzet volt az ő ellenségük. Egyébként hol és mikor gyakorolták az ellenségeskedést? Mikor halálra rugdalták őket szadista tisztek és altisztek?"

"Az én parancsnokságom alatt ilyesmi nem történt, én szigoru fegyelmet tartottam."

"Nem az a tény, hogy a munkaszolgálatosok közül nem akartak senkit élve visszavezetni az országba?"

"Háboruban egy parancsnok soha nem tudja, hogy emberei közül kik fognak meghalni."

"Kitér a kérdés elől. Nem igaz-e, hogy több hadseregparancsnok egyenesen a munkaszolgálatosok jelenlétében utasitotta a tiszteket, hogy élve nem szabad visszavinniük senkit belőlük?"

"Nem tudok ilyen esetről."

"Ismételten kérdem, nem érezte, hogy meggyalázta a tiszti kardbojtot, mikor fegyvertelen katonákat vezényelt a harctérre?"

"Nekem semmi közöm nem volt a törvényhez, sem a parancshoz. Igy látta jónak a kormány, a vezérkar, a legfelsőbb hadur, katona kötelessége az engedelmesség. Nem voltak olyan nagyon hasznosak a munkaszolgálatos zsidók."

"Akkor is parancsot követett, mikor Ujvidéken a szörnyü mészárlást rendezte?"

"A nemzetközi hadijognak engedelmeskedtem."

"De a legfelsőbb hadur nem igy látta?"

"A legfelsőbb hadur kénytelen volt a dolgok politikai oldalát is figyelembe venni, én katona vagyok, a parancsnok felelős az emberei biztonságáért."

"Ilyen szigoruan vigyázott a munkaszolgálatosok biztonságára is?"

"Szigoru pontossággal igyekeztem kötelességem teljesiteni."

"A maga letartóztatását és kiadatását két kormány kéri Hajlandó-e önként Jugoszláviába vagy Magyarországba visszatérni és felelni Ujvidékért?"

"Felettem csak a magyar hadbiróságnak van joga itélkezni."

"És ha mégis kiadjuk?"

"Nincs módomban ellentállni, az erőszaknak engedelmeskednem kell."

"Nem érzi magát bünösnek Ujvidékért, sem a munkaszolgálatosokon elkövetett szörnyü barbárságokért?"

"Minden katonatiszt hibás, ha a háborut elvesztik, de nem bünös, s én nem éreztem magam soha bünösnek. Nem tartott annak a legfelsőbb hadur sem, aki a nagy propaganda és tárgyalás után is lehetővé tette, hogy elhagyjam egy időre az országot."

"Tudott arról, tudnia kellett, hiszen a németekkel jött vissza, hogy a keleti fronton német tisztek nem akartak magyarok mellett harcolni, mert megalázónak tartották magukra nézve, hogy fegyvertelen emberek mellett harcoljanak?"

"Nem tudok róla. Ha voltak ilyen akadékoskodók, arról nem tehet a német hadsereg főparancsnoksága sem. Háboruban minden munkára alkalmas egyénnek dolgozni kell, s a katonaköteles zsidókkal nem tehettek kivételt."

"Nem dolgoztathatták volna őket gyárakban, vagy mezőkön, amig nem került volna rájuk a sor, hogy Auschwitzba vigyék őket?"

"A keresztény katonaköteles embereknek is vállalni kellett a harcterek rizikóját, nem lett volna igazságos a zsidókkal kivételt tenni."

"Szóval maga szerint az volt az igazságos, hogy azokat fegyverek nélkül vitték a harctérre, azzal a paranccsal, hogy nem szabad őket élve visszavinni?"

"Ismétlem, én nem intézkedtem, hogy fegyveresen, vagy fegyvertelenül vigyék őket a harctérre és én a kegyetlenségeket nem türtem."

Irásbeli kihallgatásának vége.

Zöldi Márton

A kihallgatás alatt nehéz helyzetben volt, mert leghüségesebb munkatársam, Sgt. Béla Herczeg, aki csak a háboru elején jött Amerikába, személyesen ismerte, még abból az időből, mikor Jászberényben az uszitás vezére volt. A Sztojay-Szálasi idők alatt Jászberény keresztény társadalma a város vérebének nevezte.

Személyi adatok bemondása után:

"Maga agilis tagja volt a Hungarista vagy Nyilaskeresztes pártnak?"

"Tagja voltam."

"Feleljen a kérdésemre, agilis tagja volt vagy nem?"

"Nem tudom, mit tetszik agilis alatt érteni."

"Nem ér vele semmit, ha butának, vagy őrültnek tetteti magát. Maga résztvett nemcsak a zsidók kifosztásában, hanem a ghettózásukban is?"

"Én nem fosztottam ki senkit. Parancsra dolgoztam."

"Maga tudott róla, hogy Jászberény keresztény társadalma magát vérebnek nevezte és undorral nézte a munkáját?"

"Nem tudom, ki mikor undorodik, s mikor nem."

"Nem tudta és látta, hogy tisztességes keresztény emberek nem szóltak magához?"

"Nem tudok róla. Az én társaságom mindig ugyanaz volt."

"Nem kérték magát, hogy ne üldözze az elbujtatott zsidókat?"

"Voltak, akik zsidómentéssel foglalkoztak, de én parancsokat hajtottam végre."

"És természetesen örömmel tette, hiszen már suhanc korában harcias nyilas volt?"

"Se nem örültem, se nem bánkódtam. Kötelességem teljesitettem."

"S helyénvalónak tartotta, hogy sok olyan szomszédját, ismerősét szállitották Auschwitzba, akikkel maga együtt nőtt fel?"

"Én nem tudtam Auschwitzről semmit. Itt Ausztriában hallottam róla először."

"Mit gondolt, hová vitték a zsidókat?"

"Én nem gondolkoztam felette. Ha engem kérdeztek volna, biztosan nem szavaztam volna Auschwitz mellett."

"De azt helyeselte, hogy kirabolták és ghettókba zárták őket?"

"Kérem, nekem nem volt semmi közöm hozzá, hogy a kormány mit döntött felettük."

"Szóval maga nem érzi magát semmiben bünösnek?"

"Nem érzem magam bünösnek."

"És hajlandó önként hazamenni és bíróság elé állni?"

"Nem vagyok hajlandó, mert Magyarországon nincs jog jelenleg."

"Ezt honnan tudja?"

"Jönnek hirek Magyarországból, tudjuk, hogy az oroszok milyen szörnyüségeket müvelnek."

"Milyen szörnyüségeket? Talán elküldenek pár százezer embert elégetés céljából Auschwitzba?"

"Nem tudom."

"Szóval nem hajlandó hazamenni?"

"Önként nem."

A kihallgatás végetért.

Bram Károly

Bram Károlyné, magyar menekült jelentkezett egy reggel az irodámban és "életbevágó kérdésről" kivánt velem beszélni. Négyszemközt.

Megkapta rá az alkalmat.

S ahogy beszélni kezdett, ahogy zavart szavaiból némi összefüggés alakult ki, az volt az érzésem, hogy egy igazi, egy hős feleség ül előttem.

Az erősen más állapotban lévő asszony elmondta, hogy férje a megőrülés szélén van. Hogy éjjel gyakran az ura zokogása ébreszti fel, aki néha nappal is elborult szemekkel zokogni kezd.

Végre megvallotta neki, hogy mi bántja, s megengedte neki, hogy feljöjjön hozzám és vallomást tegyen helyette.

Behozattam a férjét, aki kezeit tördelve zokogva bicentette, hogy a felesége igazat mondott.

"A felesége azt állitja, hogy maguk négy lezuhant amerikai röpülőt kiraboltak és megöltek?"

"Igen, felső parancsra tarkón lőttük őket egy erdőben."

"Tudja a katonák neveit?"

"Nem tudom kérem, de a nyakukon volt katonai azonossági lemezt levettük és azokat meg is tartottam. Itt van a lakásom mellett elásva. Szivesen elvezetek valakit, hogy azokat átadjam."

"Mondja el, hogy történt a gyilkosság?"

"Kérem szépen, Győr mellett négy lezuhant amerikai katonát elfogtak. Az egyik megránditotta a lábát, az sántitott. Én az elfogatást nem láttam, de negyedmagammal parancsot kaptam, hogy a foglyokat a közeli német SS csapathoz kisérjük. Károlyi Ferenc magyar SS tiszt vezetett bennünket. Mikor a közeli erdőbe értünk, megálljt parancsolt és azt mondta, hogy csak idáig kell a foglyokat kisérni. Ott felállitotta őket és egyikünket visszaküldte ásókért. Két ásót hoztak és akkor a foglyokkal hosszu árkot ásatott, aztán felállitotta őket s rájuk parancsolt, hogy térdeljenek le az árok szélére. A foglyok letérdeltek, egymás kezét megfogták, s látszólag imádkozva várták, amig a lövések elhangzottak. Károlyi parancsára a náluk lévő órákat, gyürüket és ruhákat leszedtük, és elföldeltük a hullákat. Én ezt a gyürüt hoz-

tam el és az azonossági lapokat, de azokat féltem magamnál tartani és egy dobozban elástam."

* * *

Az azonossági lapokat ("dog-tag"-eket) tényleg megtaláltuk, Bram Károlyt, két társát és Károlyit elfogattam és mindannyiukat átutaltam a Dachauban székelt amerikai hadbirósághoz. Ugy tudtam, hogy a parancsot végrehajtó katonák enyhe büntetésben részesültek, s Károlyinak körülbelül egy év mulva, egy magyar arisztokrata nagy befolyásu amerikai özvegye kegyelmet eszközölt ki.

Bram Károlyné tudatta velünk hálából, hogy Endre László hol rejtőzött, s neki és az Endre fia közreműködésének lehet köszönni, hogy a legnagyobb magyar gonosztevőt sikerült az igazságszolgáltatás kezére juttatni.

* * *

Bár felhatalmazásom volt, hogy bárkit fogjak el, akit háborus bünök elkövetésében bünösnek találtam, a magyar kormány hivatalos listáján kért egyéneken kivül csupán Bram és három társa ellen adtam ki elfogatási parancsot.

VÉGE A MUNKÁMNAK

Az eddig felsorolt egyének kihallgatása után General Donovan felhivott Nürnbergből, és azt az örömhirt közölte, hogy magyarokat Nürnbergben felelősségre vonni nem fognak; hogy a legfőbb katonai parancsnokság teljesiti a Szövetséges Ellenőrző Bizottság budapesti főparancsnokának, Key generálisnak a kérését, amit ugy General Donavan, mint én támogattunk, s minden magyar rabot hazaszállitunk.

Eisenhower táviratban közölte Key generális utján a magyar kormánnyal azokat a feltételeket, amelyek a szállitások megkezdését néhány napig hátráltatták, s amelyek legfőbb pontja az volt, hogy halálos itéleteket csak Nürnberg beleegyezése után lehet végrehajtani. Arról lehetett ugyanis szó, hogy egyikre-másikra esetleg szükség lehet német vádlottak elleni tanuvallomásra.

Ezek a részletek már nem érdekeltek. Boldog voltam, hogy többé nem kellett ezekkel a minden emberi érzésből kivetkőzött emberekkel foglalkoznom, s mikor a magyar kormány Eisenhower feltételeit elfogadta, a szállitást megkezdtem.

Minden szállitmányt amerikai katonák kisértek, azokat mindig a Szövetséges Ellenőrző Bizottság amerikai parancsnokságának adták át, ahonnan aztán átadták őket a magyar hatóságoknak.

Tele voltam undorral, borzadállyal, s talán nem is annyira az undoritott el, hogy ezek az emberek szinte kéjelegve küldtek ártatlan százezreket halálba, hanem az, hogy állitólagos államférfiak, állitólagos civilizált, keresztény urak a felelősségre vonás első pillanatában kivetkőztek emberi mivoltukból. Még a közönséges gonosztevők szemtelen vakmerősége is hiányzott belőlük, meggyőződéseiket megtagadták, hazudtak és tetten ért kutyák módjára olyan alázattal vinnyogtak, hogy az emberi fajhoz nem is hasonlitottak. Szégyeltem, hogy az élő lények ugyanazon fajtájához tartoztam.

MI KÖVETKEZHET?

Beteg voltam testben és lélekben. Gyötrő éjjeleken néha azt hittem, hogy nem is láttam azokat a borzalmakat, amelyeket Dachauban találtam, hogy nem is hallgattam azokat a gyalázatos hazugságokat, amelyekkel kérdéseimre feleltek, hogy nem olvastam azokat a rémségeket, amelyeket a gonosztevők irattáraiban találtam.

Hogy csak egy szörnyü álom volt a két magyar asszony, akiknek az egyike felhuzta a szoknyáját az irodámban, s megmutatta a tomporára sütött számot, amit a német tábori bordélyházban égettek a testére. Ahová a magyar kormány szállitott négyezer ilyen áldozatot.

Bele temetkeztem a munkámba, száz- meg százezer magyar menekültnek az ügyei feküdtek előttem, nem volt sok időm nappal a borzalmakra gondolni.

Egy délután Herczeg Béla telefonált, hogy ha csak tehetem, menjek át a Landesgerricht fogházba. Hiába szabadkoztam, hogy a háborus bünösökkel végeztem, Herczeg addig erősködött, amig átmentem.

Egy tizenhatodik évét még be nem töltött suhanc állt előttem.

"Miért hoztak be a börtönbe?"

"Én nem tudom, azt mondják azért, mert négy zsidót megöltem."

"És igaz, amivel vádolnak?"

"Igaz, hogy négy zsidót megöltem, de nem vagyok bünös. Én a Számonkérők közt voltam és az volt a dolgunk, hogy a zsidókat megöljük. Miért nem hozták be a pupos bárót, aki 37 zsidót ölt meg?" (A bárót behozták és hazaszállitották.)

"És miért ölted meg a négy zsidót?"

"Hát az volt a parancsom."

"Hogy ölted meg őket?"

"Napközben, mikor összefogdostuk őket, egy pincébe zártuk velamennyit, s este kihajtottuk mindet a Duna partjára. Ott a viz mellett sorba állitottuk őket, sortüzet adtunk, s mikor a holmijaikat lehuztuk róluk, betaszitottuk őket a Dunába."

"Hogy van, hogy te csak négyet öltél meg?"

"Én csak az utolsó négy nap voltam szolgálatban."

"És nem sajnáltad ezeket az embereket?"

"Zsidók voltak és bujkáltak."

* * *

Ahogy beszélt, nem volt a hangjában több megindultság, több szin, mintha arról beszélt volna, hogy négy szunyogot sikerült neki megölni. Fogalma sem volt róla, hogy a zsidó emberi lény lehet, hogy annak a meggyilkolása nem érdem.

Beteg lettem, sietve mosdóhoz futottam, s mentem az irodámba, hogy azt a vadállattá torzitott gyermeket többé ne lássam.

S ha azóta megjelent az arca, vagy a Levente táborban talált kis, gangszterekké brutalizált suhancok arca előttem, mindig arra gondolok, hogy milyen az a társadalom, amelynek a számára ilyen gyermekeket neveltek.

S hogy a több százezer egyén kivégzésén tul és fölül ennek a nemzedéknek a lezüllesztéséért, bestializálásáért szintén azok tartoznak felelni, akik az égő antiszemitizmus mételyével megfertőzték nemzetüket.

Ugy ennek a kis gyilkosnak, mint a Levente táborban talált négyezer suhancnak az arca azt mutatta, hogy a gyülölködésnek, a gyilkosságig menő gyülölködésnek nincs vége, s nem lehet vége, amig ez a nemzedék ki nem hal.

De ha mégis lett volna rá mód, hogy idővel emberi érzéseket is oltsanak beléjük, hogy egyiket-másikat talán át lehetett volna nevelni, gondoskodtak róla a különböző országokba furakodott nyilasok, hogy az meg ne történhessék.

Aminthogy az ő összeesküvésük, az ő történelem hamisitására való törekvésük birt rá, hogy ezt a könyvet kiadjam, ők gondoskodnak arról is, hogy az antiszemitizmus, a gyülölet mételye tovább viruljon. Közismert tény, hogy szegény nyomorék emberek nagyrésze ösztönös gyülölettel tekint minden egészséges emberre. Ezek a lelki leprások mindent elkövetnek, hogy undoritó betegségüket terjesszék.

S a magyar nemzeten kivül, a saját nemzetükön kivül a legrosszabb szolgálatot teszik azoknak a külföldre került tisztességes magyaroknak, — mert olyan is van elegendő, sőt azok vannak

nagytöbbségben, — akik uj hazájukban csak becsületesen élni és dolgozni akarnak, s feledést keresnek azokra a borzalmakra, amelyeket soha nem tudnak feledni. Tisztességes emberek tőlük is lehetőleg távol tartják magukat, mert a becstelen, a hangos és szemérmetlen nyilas kisebbség lármája után nem tudják, hogy melyik idegenbe szakadt magyarnak tapad vér a kezéhez, melyik rabolta a testén lévő bundát, az ujján lévő gyürüt valamelyik legyilkolt zsidótól.

S amig a büntudatos és bünrészes egyének és azoknak külföldi elvbarátai lármáznak, amig azok az endre lászlókat, a szálasikat és sztojaykat mártiroknak nevezik, addig nem követheti Auschwitzot megnyugvás.

S a történelmet meghamisitani nem lehet, hiába vonnak egy véres misztikummal átfestett hamis glóriát az elitélt tömeggyilkosok fejére, hiába hamisitják az elitéltek számát ma már ezrekre: Auschwitz ott áll és évszázadokon át mementoja lesz annak a leirhatatlan bestialitásnak, amely a gyalázat bélyegét nyomta a huszadik századra.

* * *

E könyv kiadásával megkéstem, időközben magyar menekültek, a szabadságharc menekültjei érkeztek a világ minden tájára.

Sok helyen türelmetlenek velük a régebben külföldön tartózkodó magyarok, több helyen egyik-másiknak meggyült a baja az uj hazákban a helyi hatóságokkal.

Nincs köztük sokkal baj, a legtöbben derék, becsületes emberek, s akikkel baj van, azokat — megértem.

Az ausztriai Levente táborokra gondolok, s nem őket tartom felelősnek, hogy a gyülölet korszakában, a nyilaskeresztes "elvek" emlőjén nevelkedtek, s kiképzésüket a hasonlóan barbár és becstelen kommunizmus folytatta. Nem válhatott rendes ember belőlük.

Szerencse, hogy a menekültek közt ilyen kevés van.